

Nr 190

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen dels angående godkännande av överenskommelse mellan Sverige, Danmark, Finland och Norge om upphävande av passkontrollen vid de internordiska gränserna, dels ock med förslag till lag om ändring i utlänningslagen den 30 april 1954 (nr 193); given Stockholms slott den 8 november 1957.

Under återopande av bilagda i statsrådet och lagrådet förda protokoll vill Kungl. Maj:t härmed

dels äska riksdagens godkännande av härvid fogade överenskommelse den 12 juli 1957 mellan Sverige, Danmark, Finland och Norge om upphävande av passkontrollen vid de internordiska gränserna,

dels ock jämlikt § 87 regeringsformen föreslå riksdagen att antaga bifogade förslag till lag om ändring i utlänningslagen den 30 april 1954 (nr 193).

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

BERTIL

Ingvar Lindell

Propositionens huvudsakliga innehåll

Den träffade överenskommelsen är ett led i strävandena att underlätta samfärdseln mellan de nordiska länderna. Överenskommelsen syftar till att åstadkomma ett gemensamt nordiskt passkontrollområde, innebärande att passkontroll av resande utlänningar icke skall ske vid de internordiska gränserna, utan endast vid det nordiska områdets yttergränser. Genomförandet av överenskommelsen förutsätter ändringar i utlänningslagen. I lagen har framför allt avvisningsbestämmelserna ändrats. Ändringarna medför att avvisning vid Sveriges gränser kan ske även av utlänning som icke är önskvärd i Danmark, Finland eller Norge. Vidare har föreslagits ekonomiskt ansvar för innehavare av fartyg och luftfartyg samt vissa andra personer i fråga om ombordanställda utlänningar och fripassagerare som oönligen inreser i riket.

Overenskomst

mellem Danmark, Finland, Norge og Sverige om ophævelse af paskontrolten ved de fællesnordiske grænser

- De kontraherende stater,
 som har fundet det ønskeligt at skabe en friere samfærdsel mellem de nordiske stater,
 som tidligere har indført fuldstændig pasfrihed for statsborgere i de nordiske stater,
 som er enige om at tillade udlændinge at rejse direkte fra en nordisk stat til en anden nordisk stat over et godkendt grænseovergangssted uden at gennemgå paskontrol, og
 som i det væsentlige vil tilstræbe at anvende visumtvang i samme omfang og vil søge en ensartet praksis gennemført med hensyn til meddelelse af visum til forretnings-, studie-, turistrejser og lignende kortvarige rejser, er blevet enige om følgende:

Artikel 1.

Ved udlænding forstås i denne overenskomst enhver, som ikke er statsborger i Danmark, Finland, Norge eller Sverige.

Ved nordisk stat forstås i denne overenskomst Danmark (med undtagelse af Grønland og Færøerne), Finland, Norge (med undtagelse af Svalbard og Jan Mayen) og Sverige.

Ved nordisk ydergrænse forstås i denne overenskomst:

- a) landegrænse mellem en nordisk stat og en ikke-nordisk stat,
- b) en i nordisk stat beliggende flyveplads, som har regelmæssig flyveforbindelse med en ikke-nordisk stat,

Sopimus

Suomen, Norjan, Ruotsin ja Tanskan välillä passintarkastuksen poistamisesta pohjoismaiden välisillä rajoilla

Sopimusvaltiot,

- jotka ovat todenneet vapaamman pohjoismaiden välisen matkustajaliikenteen aikaansaamisen toivottavaksi;
 jotka ovat aikaisemmin toteuttaneet pohjoismaiden kansalaisia koskevan täydellisen passivapauden;
 jotka ovat yksimielisiä siitä, että ulkomaalaisten on sallittava matkustaa suoraan pohjoismaisesta valtiosta toiseen hyväksytyin rajanylityspaikan kautta ilman passintarkastusta; ja
 jotka pyrikivät pääasiallisesti yhtä laajasti soveltamaan viisumipakkoa sekä aikaansaamaan yhdenmukaisen käytännön myöntäessään viisumin liike-, opinto- ja turistimatkoja sekä muita samankaltaisia lyhytaikaisia matkoja varten, ovat sopineet seuraavasta:

1 artikla.

Ulkomaalaisella tarkoitetaan tässä sopimuksessa jokaista, joka ei ole Suomen, Norjan, Ruotsin tai Tanskan kansalainen.

Pohjoismaisilla valtioilla tarkoitetaan tässä sopimuksessa Suomea, Norjaa (luukunottamatta Svalbardia ja Jan Mayenia), Ruotsia sekä Tanskaa (luukunottamatta Grönlantia ja Färsaaria).

Pohjoismaisella ulkorajalla tarkoitetaan tässä sopimuksessa

- a) pohjoismaisen ja ei-pohjoismaisen valtion välistä maarajaa,
- b) pohjoismaisessa valtiossa sijaitsevaa lentoasemaa, jolta on säännöllinen lentoyhteys ei-pohjoismaiseen valtioon,

Overenskomst

mellom Danmark, Finland, Norge og Sverige om opphevelse av passkontrollen ved de internordiske grenser

De kontraherende stater

som har funnet det ønskelig å skape en friere samferdsel mellom de nordiske stater,

som tidligere har innført fullstendig passfrihet for statsborgere i de nordiske stater,

som er enige om å tillate utlendinger å reise direkte fra en nordisk stat til en annen sådan stat over et godkjent grenseovergangssted uten å være undergitt passkontroll og

som i det vesentlige vil streve etter å anvende viseringstvang i samme omfang og som vil søke å etablere en likeartet praksis når det gjelder meddelelse av visering for forretnings-, studie-, turistreiser og lignende kortvarige reiser, er blitt enige om følgende:

Artikkel 1.

Med utlending forstås i denne overenskomst enhver som ikke er statsborger i Norge, Danmark, Finland eller Sverige.

Med nordisk stat forstås i denne overenskomst Norge (unntatt Svalbard og Jan Mayen), Danmark (unntatt Grønland og Færøyene), Finland og Sverige.

Med nordisk yttergrense forstås i denne overenskomst

- a) landegrense mellom nordisk stat og ikke-nordisk stat,
- b) flyplass i nordisk stat som har regelmessig flyforbindelse med ikke-nordisk stat,

Överenskommelse

mellan Sverige, Danmark, Finland och Norge om upphävande av passkontrollen vid de internordiska gränserna

De fördragsslutande staterna,

som funnit det önskvärt att skapa en friare samferdsel mellan de nordiska staterna,

som tidigare infört fullständig passfrihet för medborgare i de nordiska staterna,

som äro eniga om att tillåta utlänningar att resa direkt från en nordisk stat till en annan sådan stat över ett godkänt gränsövergångsställe utan att undergå passkontroll och

som i det väsentliga vilja eftersträva att använda viseringstvang i samma omfattning och vilja söka åstadkomma en likartad praxis beträffande meddelande av visering för affärs-, studie-, turistresor och liknande kortvariga resor, ha enats om följande:

Artikel 1.

Med utlänning forstås i denna överenskommelse envar, som icke är medborgare i Sverige, Danmark, Finland eller Norge.

Med nordisk stat forstås i denna överenskommelse Sverige, Danmark (med undantag av Grönland och Färöarna), Finland, och Norge (med undantag av Svalbard och Jan Mayen).

Med nordisk yttergräns forstås i denna överenskommelse

- a) landgräns mellan nordisk stat och icke-nordisk stat,
- b) i nordisk stat belägen flygplats, som har regelmässig flygförbindelse med icke-nordisk stat,

- c) en i nordisk stat beliggende havn, som har regelmæssig skibs- eller færgeforbindelse med en ikke-nordisk stat,
- d) en i nordisk stat beliggende havn eller flyveplads, til hvilken der ikke-regelmæssig ankommer skib eller luftfartøj fra en ikke-nordisk stat, eller fra hvilken skib eller luftfartøj afgår til en ikke-nordisk stat.
- c) pohjoismaisessa valtiossa sijaitsevaa satamaa, josta on säännöllinen laivatai lauttayhteys ei-pohjoismaiseen valtioon,
- d) pohjoismaisessa valtiossa sijaitsevaa satamaa ja lentoasemaa, johon ei-pohjoismaisesta valtiosta saapuva alus tai ilma-alus tilapäisesti poikkeaa tai josta alus tai ilma-alus lähtee ei-pohjoismaiseen valtioon.

Artikel 2.

Enhver af de kontraherende stater skal foretage paskontrol ved sine nordiske ydergrænser. Paskontrollen foretages i overensstemmelse med de retningslinjer, som angives i bilag 1 til denne overenskomst.

Enhver af de kontraherende stater skal anvende kontrolkort (ind- og udrejsekort) som hjælpemiddel ved kontrol med

- a) udlændinge, som er viseringspligtige i nogen af de kontraherende stater, såfremt denne kræver kontrolkort,
- b) udlændinge, som en kontraherende stat i forbindelse med beslutning om udvisning har meddelt forbud mod at vende tilbage til denne uden særlig tilladelse.

Kontrolkortene (ind- og udrejsekort) skal have det i bilag 2 til denne overenskomst angivne format og indhold.

Artikel 3.

Indrejsekortet skal beholdes af indrejsestaten. Kan udlændingen ifølge en i passet indført tilladelse opholde sig i nogen anden nordisk stat i mere end 3 måneder, skal indrejsekortet sendes til denne stat. Såfremt det fremgår af passet, at en sådan tilladelse er meddelt udlændingen af flere af de nordiske stater, skal indrejsekortet sendes til den stat, hvis tilladelse udløber sidst.

Tillader en kontraherende stat en udlænding at opholde sig i staten mere end 3 måneder efter udløbet af den ved indrejsen til en nordisk stat tilladte opholdstid, skal kortet sendes til denne stat.

2 artikla.

Jokaisen sopimusvaltion on toimitettava passintarkastus pohjoismaisilla ulkorajoillaan. Passintarkastus toimitetaan tämän sopimuksen liitteessä 1 esitettyjen suuntaviivojen mukaisesti.

Jokaisen sopimusvaltion on käytettävä tarkastuskorttia (saapumis- ja lähtökorttia) apuvälineenä tarkastaessaan

- a) ulkomaalaista, joka on viisumivollinen jossakin sopimusvaltiossa, mikäli tämä valtio vaatii tarkastuskorttia,
- b) ulkomaalaista, jota joku sopimusvaltio, hänen maastapoistamistaan koskevan päätöksen yhteydessä, on kieltänyt sinne palaamasta ilman erityistä lupaa.

Tarkastuskortin (saapumis- ja lähtökortin) on kooltaan ja sisällöltään oltava sellainen kuin tämän sopimuksen liitteestä 2 ilmenee.

3 artikla.

Saapumiskortti on saapumisvaltion säilytettävä. Jos ulkomaalaisella passiin merkityn luvan mukaisesti on oikeus oleskella toisessa pohjoismaisessa valtiossa kauemmin kuin kolme kuukautta, on saapumiskortti lähetettävä tälle valtiolle. Jos passista ilmenee, että ulkomaalaiselle on myönnetty tällainen lupa useampaan pohjoismaiseen valtioon, on saapumiskortti lähetettävä sille valtiolle, jonka antama lupa päättyy viimeisenä.

Jos sopimusvaltio sallii ulkomaalaisen oleskella maassa kolme kuukautta kauemmin pohjoismaiseen valtioon saavuttaessa sallitun oleskeluajan päättyttyä, on kortti lähetettävä tälle valtiolle.

- c) havn i nordisk stat som har regelmessig båt- eller fergeforbindelse med ikke-nordisk stat,
- c) i nordisk stat belägen hamn, som har regelmässig båt- eller färjeförbindelse med icke-nordisk stat,
- d) havn og flyplass i nordisk stat som har ikke-regelmessig anløp av skip eller luftfartøy fra ikke-nordisk stat eller fra hvilken skip eller luftfartøy avgår til ikke-nordisk stat.
- d) i nordisk stat belägen hamn och flygplats, som har icke-regelmässig anlöpning av fartyg eller luftfartyg från icke-nordisk stat eller från vilken fartyg eller luftfartyg avgår till icke-nordisk stat.

Artikkel 2.

Hver av de kontraherende stater skal foreta passkontroll ved sine nordiske yttergrenser. Passkontrollen foretas i overensstemmelse med de retningslinjer som er angitt i bilag 1 til denne overenskomst.

Hver av de kontraherende stater skal bruke kontrollkort (inn- og utreisekort) som hjelpemiddel ved kontroll av

- a) utlending som er viseringspliktig i noen av de kontraherende stater, dersom denne krever kontrollkort,
- b) utlending, som av en kontraherende stat i samband med beslutning om å fjerne ham fra vedkommende stat er blitt forbudt å vende tilbake dit uten særskilt tillatelse.

Kontrollkortene (inn- og utreisekort) skal ha format og innhold som angitt i bilag 2 til denne overenskomst.

Artikkel 3.

Innreisekortet skal beholdes av innreisestaten. Har utlendingen etter en i passet innført tillatelse rett til å oppholde seg i noen annen nordisk stat i mer enn 3 måneder, skal innreisekortet sendes til denne stat. Fremgår det av passet at utlending har fått slik tillatelse i flere av de nordiske stater, skal innreisekortet sendes til den stat hvor oppholdstillatelsen sist utløper.

Tillater en kontraherende stat en utlending å oppholde seg i staten i mer enn 3 måneder etter utløpet av den oppholdstid som er tilstått ved innreisen til nordisk stat, skal kortet sendes til denne stat.

Artikel 2.

Envar av de fördragsslutande staterna skall företaga passkontroll vid sina nordiska yttergränser. Passkontrollen företages i överensstämmelse med de riktlinjer, som äro angivna i bilaga 1 till denna överenskommelse.

Envar av de fördragsslutande staterna skall använda kontrollkort (in- och utresekort) som hjälpmedel vid kontroll av

- a) utlänning, som är viseringspliktig i någon av de fördragsslutande staterna, såvida denna kräver kontrollkort,
- b) utlänning, som av en fördragsslutande stat i samband med beslut om hans avlägsnande från vederbörande stat förbjudits att återvända dit utan särskilt tillstånd.

Kontrollkortet (in- och utresekort) skola ha format och innehåll, som framgår av bilaga 2 till denna överenskommelse.

Artikel 3.

Inresekortet skall behållas av inresestaten. Äger utlänningen enligt i passet infört tillstånd rätt att uppehålla sig i någon annan nordisk stat i mer än tre månader, skall inresekortet sändas till denna stat. Därest det framgår av passet, att sådant tillstånd har meddelats utlänningen i flera av de nordiska staterna, skall inresekortet sändas till den stat, vars tillstånd utlöper senast.

Tillåter en fördragsslutande stat utlänning att uppehålla sig inom staten mer än tre månader efter utgången av den vid inresan till nordisk stat tillåtna uppehållstiden, skall kortet sändas till denna stat.

Det påhviler den stat, som har kontrolkortet, at føre kontrol med, at den tilladte opholdstid ikke overskrides. Udrejsekortet skal sendes til den stat, som på tidspunktet for udrejsen fører kontrollen med vedkommende udlænding.

Artikel 4.

Såfremt en kontraherende stat vil opheve eller indføre visumtvang over for en ikke-nordisk stat eller foretage andre væsentlige ændringer i sine visumoverenskomster med ikke-nordiske stater, skal den førstnævnte stat på forhånd underrette de kontraherende stater om de påtænkte foranstaltninger, såfremt ikke tvingende grunde gør det nødvendigt straks at gennemføre disse. I så fald skal de øvrige kontraherende stater underrettes snarest muligt efter foranstaltningernes gennemførelse.

Det i stk. 1 anførte finder også anvendelse på indførelse af andre almindelige bestemmelser om udlændinges ind- og udrejse samt ophold i den pågældende stat.

Artikel 5.

Enhver kontraherende stat skal kræve, at en viseringsfri udlænding, som ønsker at opholde sig i vedkommende stat ud over 3 måneder, efter at han er indrejst i en nordisk stat fra en ikke-nordisk stat, skal søge opholdstilladelse i den nordiske stat, hvor han opholder sig ved udløbet af 3 måneders-fristen.

Har en udlænding opnået opholdstilladelse i en nordisk stat, er tilladelsen alene gyldig for ophold i denne stat. Inden for det tidsrum, i hvilket opholdstilladelsen gælder, skal de øvrige kontraherende stater, i hvilke udlændingen er viseringsfri, tillade ham uden opholdstilladelse at opholde sig på deres område i et tidsrum af 3 måneder. Dette gælder ikke, såfremt udlændingen har til hensigt at opholde sig i staten ud over dette tidsrum eller vil søge eller modtage arbejde eller drive selvstændig næring der,

Tarkastuskorttia hallussaan pitävän valtion on valvottava, että sallittua oleskeluaikaa ei ylitetä.

Lähtökortti on lähetettävä sille valtiolle, jolle asianomaisen ulkomaalaisen valvonta hänen maasta lähtiessään kuuluu.

4 artikla.

Jos sopimusvaltio haluaa viisumipakon poistamista tai sen käytäntöön ottamista ei-pohjoismaisen valtion suhteen tai tehdä muita oleellisia muutoksia ei-pohjoismaisen valtion kanssa tekemiinsä viisumisopimuksiin, ensinmainitun valtion on ennakolta ilmoitettava muille sopimusvaltioille suunnitelluista toimenpiteistä, elleivät pakottavat syyt vaadi niiden välitöntä toteuttamista. Viimeksi mainitussa tapauksessa on muille sopimusvaltioille tiedoittava asiasta mahdollisimman pian toimenpiteiden toteuttamisen jälkeen.

Mitä edellä on sanottu, koskee myös ulkomaalaisten maahan tuloa, maasta lähtöä ja maassa oleskelua koskevien muiden yleisten määräysten käytäntöön ottamista asianomaisessa valtiossa.

5 artikla.

Jokaisen sopimusvaltion on vaadittava, että viisumivapaa ulkomaalainen, joka haluaa oleskella asianomaisessa valtiossa vielä sen jälkeen, kun kolme kuukautta on kulunut hänen saapumisestaan pohjoismaiseen valtioon ei-pohjoismaisesta valtiosta, hakee oleskelulupaa siinä pohjoismaisessa valtiossa, jossa hän oleskelee kolmen kuukauden määräajan päätyessä.

Jos ulkomaalainen on saanut oleskeluluvan jossakin pohjoismaisessa valtiossa, se on voimassa oleskelua varten vain siinä valtiossa. Oleskeluluvan voimassa ollessa on muiden sopimusvaltioiden, joissa ulkomaalainen on viisumivapaa, sallittava hänen ilman oleskelulupaa oleskella asianomaisessa valtiossa kolmen kuukauden ajan. Tämä ei koske ulkomaalaista, joka aikoo oleskella maassa sanottua aikaa kauemmin tai siellä hakea tai vastaanottaa työtä taikka harjoittaa itsenäistä elinkeinoa, ja jolta ky-

Det påhviler den stat som har kontrollkortet å håndheve kontrollen av at den tillatte oppholdstid ikke overskrides.

Utreisekortet skal sendes til den stat som ved tidspunktet for utreisen har kontrollen av vedkommende utlending.

Artikkel 4.

Dersom en kontraherende stat vil oppheve eller innføre visumtvang i forhold til ikke-nordisk stat eller foreta andre vesentlige endringer i sine viseringsavtaler med ikke-nordisk stat, skal førstnevnte stat på forhånd underrette de øvrige kontraherende stater om de påtenkte tiltak, dersom ikke tvingende grunner gjør det nødvendig straks å gjennomføre tiltakene. I så fall skal de øvrige kontraherende stater underrettes snarest mulig etter gjennomføringen.

Hva som ovenfor er anført skal også gjelde innføring av andre generelle bestemmelser angående utlendingers inn- og utreise samt opphold i vedkommende stat.

Artikkel 5. ¶

Hver kontraherende stat skal kreve at visumfri utlending, som ønsker å oppholde seg i vedkommende stat utover 3 måneder etter at han er innreist i nordisk stat fra ikke-nordisk stat, søker oppholdstillatelse i den nordiske stat der han befinner seg ved utløpet av 3-månedersfristen.

Har utlending fått oppholdstillatelse i en nordisk stat, er denne bare gyldig for opphold i vedkommende stat. Så lenge oppholdstillatelsen er gyldig skal de øvrige kontraherende stater, der utlendingen er visumfri, tillate ham å oppholde seg uten oppholdstillatelse i vedkommende stat for et tidsrom av 3 måneder. Dette gjelder ikke dersom utlendingen har til hensikt å oppholde seg i staten utover denne tid eller dersom han der vil søke eller motta arbeid eller drive selvstendig næringsvirksomhet og det etter vedkom-

Det åvilar den stat, som innehar kontrollkortet, ått handhava kontrollen av at den tillåtna opphållstiden icke overskrides.

Utreisekortet skall sändas till den stat, som vid tidpunkten för utresan handhar kontrollen av vederbörande utlänning.

Artikel 4.

Därest en fördragsslutande stat vill upphäva eller införa viseringstvång i förhållande till icke-nordisk stat eller företaga andra väsentliga ändringar i sina viseringsöverenskommelser med icke-nordisk stat, skall förstnämnda stat på förhand underrätta de övriga fördragsslutande staterna om de tilltänkta åtgärderna, såvida icke tvingande skäl gör det nödvändigt att omedelbart genomföra dessa. I så fall skola de övriga fördragsslutande staterna underrättas snarast möjligt efter åtgärdernas genomförande.

Vad ovan sagts skall även gälla införandet av andra generella bestämmelser angående utlänningars in- och utresa samt uppehåll i vederbörande stat.

Artikel 5.

Envar fördragsslutande stat skall kräva, att viseringsfri utlänning som önskar uppehålla sig i vederbörande stat utover tre månader efter det han inrest i nordisk stat från icke-nordisk stat, söker uppehållstillstånd i den nordiska stat, där han vistas vid utgången av tremånadersfristen.

Har utlänning erhållit uppehållstillstånd i en nordisk stat, är detta endast giltigt för vistelse i denna stat. Under den tid uppehållstillståndet gäller skola övriga fördragsslutande stater, i vilka utlänningen är viseringsfri, tillåta honom att utan uppehållstillstånd vistas inom vederbörande stat under en tid av tre månader. Vad nu sagts gäller icke om utlänningen har för avsikt att vistas i staten utover denna tid eller därstädes vill söka eller motta arbete eller driva självständig näring och det enligt den

og der efter den pågældende stats lovgivning dertil kræves, at opholdstilladelse søges på et tidligere tidspunkt end ved 3 månedersfristens udløb.

Ved anvendelsen af bestemmelserne i stk. 1 skal det tidsrum, i hvilket der ikke kræves opholdstilladelse, regnes fra og med indrejsedagen, dog at der, såfremt udlændingen før sin sidste indrejse tidligere har opholdt sig i en nordisk stat, fra det tidsrum, i hvilket opholdstilladelse ikke kræves, skal trækkes det tidsrum, i hvilket udlændingen har opholdt sig i en nordisk stat inden for de sidste 6 måneder før hans sidste indrejse.

Ved anvendelsen af bestemmelserne i stk. 2 skal det tidsrum, i hvilket der ikke kræves opholdstilladelse, regnes fra og med indrejsedagen i den pågældende stat, dog at der, såfremt udlændingen før sin sidste indrejse tidligere har opholdt sig i denne stat, fra det tidsrum, i hvilket der ikke kræves opholdstilladelse, skal trækkes det tidsrum, i hvilket udlændingen har opholdt sig i den samme stat inden for de sidste 6 måneder før hans sidste indrejse.

Artikel 6.

De kontraherende stater bør ved deres nordiske ydergrænser afvise enhver udlænding,

- a) som ikke er i besiddelse af gyldigt pas eller anden rejsелеgitimation, der af vedkommende myndigheder i de kontraherende stater kan godkendes at gælde som pas,
- b) som savner fornøden indrejse- eller arbejdstilladelse i indrejselstaten eller i den eller de øvrige nordiske stater, som udlændingen har til hensigt at besøge,
- c) som må antages at savne de nødvendige midler til sit ophold i den eller de kontraherende stater, hvori han agter at opholde sig, samt til sin hjemrejse,
- d) som må antages ikke at ville ernære sig på hæderlig måde,
- e) som tidligere er blevet idømt frihedsstraf og kan antages at ville begå en

symyksessä olevan valtion lainsäädännön mukaan sen tähden vaaditaan, että oleskelulupaa haetaan ennen kolmen kuukauden määräajan päättymistä.

Ensimmäisen kohdan määräyksiä sovellettaessa on aika, jota varten ei vaadita oleskelulupaa, luettava saapumispäivästä, kuitenkin niin että, jos ulkomaalainen aikaisemmin ennen viimeistä maahantuloaan on oleskellut jossakin pohjoismaisessa valtiossa, on ajasta, jota varten ei vaadita oleskelulupaa, vähennettävä se aika, jonka ulkomaalainen on oleskellut pohjoismaisessa valtiossa kuuden kuukauden aikana ennen viimeistä maahantuloaan.

Toisen kohdan määräyksiä sovellettaessa on aika, jota varten ei vaadita oleskelulupaa, luettava siitä päivästä, jolloin ulkomaalainen saapui asianomaiseen valtioon, kuitenkin niin että, jos ulkomaalainen on aikaisemmin ennen viimeistä maahantuloaan oleskellut tässä valtiossa, on ajasta, jota varten oleskelulupaa ei vaadita, vähennettävä se aika, jonka hän on oleskellut tässä valtiossa kuuden kuukauden aikana ennen viimeistä maahantuloaan.

6 artikla.

Sopimusvaltioiden on pohjoismaisilta ulkorajoiltaan käännyttävä jokainen ulkomaalainen,

- a) jolla ei ole voimassa olevaa passia tai muuta sellaista henkilöllisyystodistusta, jonka sopimusvaltioiden asianomaiset viranomaiset ovat hyväksyneet passiksi,
- b) jolta puuttuu säädetty maahantulo- tai työlupa saapumisvaltioon sekä siihen tai niihin pohjoismaisiin valtioihin, joissa ulkomaalainen aikoo käydä,
- c) jolta voidaan olettaa puuttuvan tarvittavat varat toimeentuloa varten siinä tai niissä sopimusvaltioissa, joissa hän aikoo oleskella, sekä kotimatkaa varten,
- d) jonka voidaan olettaa elättävän itseään epärehellisin keinoin,
- e) joka aikaisemmin on tuomittu vapausrangaistukseen ja jonka voidaan

mende stats lovgivning kreves at oppholdstillatelse søkes tidligere enn ved 3-måneders fristens utløp.

Ved anvendelsen av reglene i første ledd skal den oppholdsfrie tid regnes fra og med innreisedagen, dog således at dersom utlendingen før sin siste innreise tidligere har hatt opphold i nordisk stat, skal tiden for utlendingens opphold i nordisk stat i løpet av 6 måneder før hans siste innreise trekkes fra den oppholdsfrie tid.

Ved anvendelsen av reglene i annet ledd skal den oppholdsfrie tid regnes fra og med innreisedagen i vedkommende stat, dog således at dersom utlendingen før sin siste innreise tidligere har hatt opphold i denne stat, skal utlendingens opphold i samme stat i løpet av 6 måneder før hans siste innreise trekkes fra den oppholdsfrie tid.

Artikkel 6.

De kontraherende stater bør avvise ved sine yttergrenser enhver utlending

- a) som ikke har gyldig pass eller annet legitimasjonspapir, som av vedkommende myndigheter i de kontraherende stater er godtatt som pass,
- b) som mangler nødvendig innreise- eller arbeidstillatelse i innreisestaten eller i den eller de øvrige nordiske stater, som utlendingen har til hensikt å besøke,
- c) som må antas ikke å ha tilstrekkelige midler til å oppholde seg i den eller de kontraherende stater hvor han akter å oppholde seg, samt for sin hjemreise,
- d) som må antas ikke å ville ernære seg på ærlig måte,
- e) som tidligere er dømt til frihetsstraff og som kan antas å ville komme til å

ifrågavarande statens lagstiftning därför kräves att uppehållstillstånd sökes tidigare än vid tremånadersfristens utgång.

Vid tillämpningen av bestämmelserna i första stycket skall den uppehållstillståndsfria tiden räknas från och med inreisedagen, dock att om utlanningen före senaste inresan tidigare vistats i nordisk stat, å den uppehållstillståndsfria tiden skall avräknas tiden för utlanningens vistelse i nordisk stat under tiden sex månader före senaste inresan.

Vid tillämpningen av bestämmelserna i andra stycket skall den uppehållstillståndsfria tiden räknas från och med inreisedagen i vederbörande stat, dock att om utlanningen före senaste inresan tidigare vistats i denna stat, å den uppehållstillståndsfria tiden skall avräknas tiden för utlanningens vistelse i samma stat under tiden sex månader före senaste inresan.

Artikel 6.

De fördragsslutande staterna böra vid sina nordiska yttergränser avvisa envar utlanning

- a) som icke innehar giltigt pass eller annan legitimationshandling, som av vederbörande myndigheter i de fördragsslutande staterna godtagits att gälla såsom pass,
- b) som saknar föreskrivet inrese- eller arbetstillstånd avseende inresestaten ävensom den eller de övriga nordiska stater som utlanningen har för avsikt att besöka,
- c) som må antagas sakna erforderliga medel för sitt uppehälle i den eller de fördragsslutande stater där han ämnar vistas samt för sin hemresa,
- d) som må antagas icke komma att ärligen försörja sig,
- e) som tidigare dömts till frihetsstraff och kan antagas komma att begå

strafbar handling i en nordisk stat, eller som på grund av sin tidigare verksamhet eller iøvrigt med grund kan befrygtes at ville forøve sabotage, spionage eller ulovlig efterretningsvirksomhed i nogen af de kontraherende stater,

- f) som er opført i nogen af de kontraherende staters fortegnelser over udviste udlændinge.

I øvrigt kan enhver udlænding afvises, når der af andre grunde ikke bør meddeles ham tilladelse til at indrejse i en eller flere af de kontraherende stater.

Bestemmelserna i litra b)-f) finder ikke anvendelse på en udlænding, som agter at rejse til en kontraherende stat, hvortil han har indrejsetilladelse, eller i hvilken han har opholdstilladelse, som giver ham adgang til at indrejse.

Artikel 7.

Bestemmelserne i artiklerne 2 og 6 finder ikke anvendelse på udlændinge, der ankommer fra en ikke-nordisk stat som medlem af besætningen på et skib. Bestemmelsen i artikel 2 finder heller ikke anvendelse på udlændinge, der afrejser til en ikke-nordisk stat som medlem af besætningen på et skib. Dog skal en udlænding, der er ankommet fra en ikke-nordisk stat som medlem af besætningen på et skib og afmønstres i en nordisk stat, indrejsebehandles i overensstemmelse med artiklerne 2 og 6. Endvidere skal en udlænding, der i en nordisk stat påmønstres et skib, som ikke udelukkende går i fart mellem nordiske stater, udrejsebehandles i overensstemmelse med reglerne i artikel 2.

Enhver af de kontraherende stater har ret til at bestemme, at et medlem af en skibsbesætning uden særlig tilladelse må opholde sig i land under skibets sædvanlige ophold i en havn.

De i denne artikel givne bestemmelser finder tilsvarende anvendelse på personer tilhørende et luftfartøjs udenlandske besætning.

olettaa tekevän rangaistavan teon pohjoismaisessa valtiossa tai jonka aikaisemman toimintansa vuoksi tai muuten syystä voidaan epäillä tulevan harjoittamaan sabotaasia, vaikoilua tai luvaton tiedoitustointintaa jossakin sopimusvaltiossa,

- f) joka on merkitty jonkin sopimusvaltation karkoitettujen ulkomaalaisten luetteloon.

Muutenkin voidaan ulkomaalainen käännyttää rajalta, jos muista syistä katsotaan, ettei hänelle ole annettava lupaa saapua yhteen tai useampaan sopimusvaltioon.

Edellä b)-f) kohtien sisältämät määräykset eivät koske ulkomaalaista, joka aikoo matkustaa sopimusvaltioon, johon hänellä on maahantulolupa tai maahantulon oikeuttava oleskelulupa.

7 artikla.

Aluksen henkilöstöön kuuluvaan ulkomaalaiseen, joka saapuu maahan ei-pohjoismaisesta valtiosta, ei sovelleta 2 ja 6 artiklojen sisältämiä määräyksiä. Aluksen henkilöstöön kuuluvaan ulkomaalaiseen, joka lähtee ei-pohjoismaiseen valtioon, ei myöskään sovelleta 2 artiklan sisältämää määräystä. Kuitenkin on aluksen henkilöstöön kuuluva ei-pohjoismaisesta valtiosta saapunut ulkomaalainen, jonka päästökatselmus jossakin pohjoismaisessa valtiossa on suoritettu, käsiteltävä maahan saapuvana ulkomaalaisena 2 ja 6 artiklojen mukaisesti. Niinikään on ulkomaalaista, joka jossakin pohjoismaisessa valtiossa otokatselmuksen jälkeen otetaan toimeen alukseen, joka ei kulje yksinomaan pohjoismaiden välillä, käsiteltävä maasta lähtevänä ulkomaalaisena 2 artiklan säännösten mukaisesti.

Jokaisella sopimusvaltiolla on oikeus määrätä, että aluksen henkilöstöön kuuluva voi ilman erityistä lupaa oleskella maissa aluksen tavanmukaisen satamasäolön aikana.

Tämän artiklan määräyksiä sovelletaan vastaavasti ilma-alusten ulkomaalaiseen henkilöstöön.

begå straffbar handling i nordisk stat, eller som på grunn av sin tidligere virksomhet eller av andre grunner kan fryktes å ville drive sabotasje, spionasje eller ulovlig etterretningsvirksomhet i noen av de kontraherende stater,

f) som er oppført i noen av de kontraherende staters fortegnelser over utviste utlendinger.

For øvrig kan enhver utlending avvises, som antas av andre grunner ikke bør gis tillatelse til å reise inn i en eller flere av de kontraherende stater.

Bestemmelsene i punkt b) til f) gjelder ikke utlending som akter å reise til en kontraherende stat for hvilken han har innreisetillatelse eller oppholdstillatelse som gir ham rett til å reise inn dit.

Artikkel 7.

Bestemmelsene i artiklene 2 og 6 skal ikke anvendes på utlending som kommer fra ikke-nordisk stat som mannskap på fartøy. Bestemmelsen i artikkel 2 skal heller ikke anvendes på utlending som avreiser til ikke-nordisk stat som mannskap på fartøy. Dog skal utlending som ankommer fra ikke-nordisk stat som mannskap på fartøy og avmønstrer i noen nordisk stat, innreisebehandles i overensstemmelse med artiklene 2 og 6. Videre skal utlending som i noen nordisk stat påmønstrer fartøy, som ikke utelukkende går i fart mellom nordiske stater, utreisebehandles etter reglene i artikkel 2.

Hver kontraherende stat har rett til å bestemme at en sjømann uten særskilt tillatelse kan oppholde seg i land under fartøyets vanlige opphold i en havn.

De i denne artikkel gitte bestemmelser får tilsvarende anvendelse på personer tilhørende luftfartøys utenlandske mannskap.

straffbar gärning i nordisk stat, eller som på grund av sin tidligere virksomhet eller eljest skäligen kan befaras komma att bedriva sabotage, spioneri eller olovlig underrättelseverksamhet i någon av de fördragsslutande staterna,

f) som är uppförd i någon av de fördragsslutande staternas förteckningar över utvisade utlänningar.

För övrigt kan envar utlänning avvisas, som av andra grunder anses icke böra givas tillåtelse att inresa i en eller flera av de fördragsslutande staterna.

Bestämmelserna i mom. b)-f) avse icke utlänning, som ämnar resa till en fördragsslutande stat, till vilken han har inresetillstånd eller i vilken han har visstetillstånd, som giver honom rätt att inresa.

Artikel 7.

Bestämmelserna i artiklarna 2 och 6 äro icke tillämpliga på utlänning som ankommer från icke-nordisk stat som besättningsman på fartyg. Bestämmelsen i artikel 2 skall heller icke tillämpas beträffande utlänning, som avreser till icke-nordisk stat som besättningsman på fartyg. Dock skall utlänning, som ankommit från icke-nordisk stat som besättningsman på fartyg och avmönstras i någon nordisk stat, inresebehandlas i enlighet med artiklarna 2 och 6. Vidare skall utlänning, som i någon nordisk stat påmönstras fartyg, som icke uteslutande går i fart mellan nordiska stater, utresebehandlas enligt reglerna i artikel 2.

Envar fördragsslutande stat har rätt att bestämma att besättningsman utan särskilt tillstånd må uppehålla sig i land under fartygets sedvanliga uppehåll i en hamn.

De i denna artikel givna bestämmelserna äga motsvarande tillämpning på personer tillhörande luftfartygs utländska besättning.

Artikel 8.

Såfremt en kontraherende stat foretager stikprøvevis kontrol ved sin grænse til en anden nordisk stat, skal det kunne pålægges en udlænding at forevise sit pas og at give de oplysninger, som ønskes.

Enhver kontraherende stat kan ved grænsen til en anden kontraherende stat afvise enhver udlænding, som ikke har tilladelse til at indrejse i vedkommende stat.

Artikel 9.

En kontraherende stat må ikke tillade en udlænding, som er udvist af en anden kontraherende stat, at indrejse uden særlig tilladelse. En sådan tilladelse kræves dog ikke, hvis en kontraherende stat vil sende en udlænding, som den har udvist, gennem en anden kontraherende stats område.

Har en udlænding, som er blevet udvist fra en nordisk stat, opholdstilladelse i en anden sådan stat, er denne stat pligtig til efter anmodning at modtage udlændingen.

Artikel 10.

Enhver af de kontraherende stater forpligter sig til at tilbagetage en udlænding, som i overensstemmelse med artikel 6, litra a), litra b), for så vidt angår indrejsetilladelse, eller litra f) burde have været afvist af vedkommende stat ved dennes ydergrænse, og som uden tilladelse er indrejst fra denne stat til en anden nordisk stat.

Ligeledes forpligter enhver kontraherende stat sig til at tilbagetage en udlænding, som uden gyldigt pas og uden særlig tilladelse, hvor en sådan er nødvendig, er indrejst direkte fra vedkommende stat til en anden nordisk stat.

De i stk. 1 og stk. 2 givne regler finder ikke anvendelse på en udlænding, som har opholdt sig i den stat, der kræver tilbagesendelse, i mindst 1 år regnet fra tidspunktet for hans ulovlige indrejse i staten, eller som efter ulovlig indrejse har fået opholds- og/eller arbejdstilladelse der.

8 artikla.

Mikäli jokin sopimusvaltio suorittaa pistokoetarkastuksia pohjoismaisen valtion vastaisella rajallaan, on ulkomaalainen velvollinen näyttämään passinsa ja antamaan pyydytyt tiedot.

Jokainen sopimusvaltio voi toisen sopimusvaltion vastaiselta rajaltaan kääntää ulkomaalaisen, jolla ei ole maahantulolupaa tähän valtioon.

9 artikla.

Sopimusvaltion ei ole sallittava ulkomaalaisen, joka on karkoitettu toisesta sopimusvaltiosta, saapua maahan ilman erityistä lupaa. Tällaista lupaa ei kuitenkaan vaadita, jos sopimusvaltio haluaa toisen sopimusvaltion kautta kuljettaa ulkomaalaisen, joka on karkoitettu ensinmainitusta valtiosta.

Jos ulkomaalaisella, joka on karkoitettu jostakin pohjoismaisesta valtiosta, on oleskelulupa toisessa pohjoismaisessa valtiossa, on tämä valtio velvollinen vaadittaessa vastaanottamaan ulkomaalaisen.

10 artikla.

Jokainen sopimusvaltio sitoutuu ottamaan takaisin ulkomaalaisen, joka 6 artiklan a) ja b) kohtien mukaisesti, kun kysymyksessä on maahantulolupa, ja f) kohdan mukaisesti, olisi asianomaisen valtion toimesta pitänyt kääntää sen ulkorajalta ja joka ilman lupaa on tästä valtiosta matkustanut toiseen pohjoismaiseen valtioon.

Jokainen sopimusvaltio sitoutuutyönskin ottamaan takaisin ulkomaalaisen, joka ilman voimassaolevaa passia ja ilman erityistä lupaa, milloin sellainen vaaditaan, on matkustanut suoraan asianomaisesta valtiosta toiseen pohjoismaiseen valtioon.

Edellä sanottu ei koske ulkomaalaista, joka on oleskellut takaisin lähettämistä vaativassa valtiossa vähintään vuoden laskettuna siitä ajankohdasta, jolloin hän luvattomasti saapui maahan, tai joka luvattoman maahantulonsa jälkeen on saanut oleskelu- ja/tai työluvan siellä.

Artikkel 8.

Dersom en kontraherende stat foretar stikkprøvekontroll ved sin grense mot annen nordisk stat skal utlending kunne pålegges å vise sitt pass og gi de opplysninger som kreves.

Hver kontraherende stat kan ved grensen til annen kontraherende stat avvise annen utlending enn den som har tillatelse til å reise inn i vedkommende stat.

Artikkel 9.

Kontraherende stat skal ikke tillate utlending som er utvist fra en annen kontraherende stat å reise inn uten særskilt tillatelse. Slik tillatelse kreves dog ikke om en kontraherende stat vil transittere en utlending gjennom en annen kontraherende stat dersom utlendingen er blitt utvist fra førstnevnte stat.

Har utlending som er utvist fra en nordisk stat, oppholdstillatelse i en annen sådan stat, er denne stat pliktig til på anmodning å motta utlendingen.

Artikkel 10.

Hver av de kontraherende stater forplikter seg til å ta tilbake utlending som i overensstemmelse med artikkel 6 punkt a) og punkt b), for så vidt angår innreise-tillatelse, og punkt f) burde ha vært avvist av vedkommende stat ved dennes yttergrense og som uten tillatelse er reist inn fra denne stat til annen nordisk stat.

Likaledes forplikter hver kontraherende stat seg til å ta tilbake utlending, som uten gyldig pass og uten særskilt tillatelse, der slik kreves, er reist direkte inn fra vedkommende stat til annen nordisk stat.

Hva som ovenfor er nevnt skal ikke gjelde utlending, som har oppholdt seg i den stat som krever tilbakesendelse i minst 1 år regnet fra tidspunktet for hans ulovlige innreise i staten, eller som etter ulovlig innreise har fått oppholds- eller arbeidstillatelse der.

Artikkel 8.

Därest en fördragsslutande stat företager stickprovskontroll vid sin gräns mot annan nordisk stat, skall utlänning kunna åläggas att uppvisa sitt pass och lämna de upplysningar som begäras.

Varje fördragsslutande stat kan vid gränsen till annan fördragsslutande stat avvisa annan utlänning än sådan, som har tillstånd att inresa i vederbörande stat.

Artikkel 9.

Fördragsslutande stat skall icke tillåta utlänning, som är utvisad från annan fördragsslutande stat, att inresa utan särskilt tillstånd. Sådant tillstånd erfordras dock icke om en fördragsslutande stat vill genom annan fördragsslutande stat transitera en utlänning, som blivit utvisad från förstnämnda stat.

Har utlänning, som utvisats från en nordisk stat, uppehållstillstånd i annan sådan stat, är denna stat pliktig att på anmodan emottaga utlänningen.

Artikkel 10.

Envar av de fördragsslutande staterna förpliktar sig att återtaga utlänning, som i överensstämmelse med artikel 6 mom. a), mom. b), såvitt angår inrese-tillstånd, och mom. f) borde ha avvisats av vederbörande stat vid dennas yttergräns och som utan tillstånd inrest från denna stat till annan nordisk stat.

Likaledes förbinder sig envar fördragsslutande stat att återtaga utlänning, som utan giltigt pass och utan särskilt tillstånd, där sådant är erforderligt, inrest direkt från vederbörande stat till annan nordisk stat.

Vad ovan sagts skall icke gälla utlänning, som har uppehållit sig i den stat, som kräver tillbakasändning, under minst ett år räknat från tidpunkten för hans olovliga inresa i staten, eller som efter olovlig inresa har fått uppehålls- och/eller arbetstillstånd där.

Artikel 11.

Enhver af de kontraherende stater forpligter sig til at give hinanden underretning og foretage eftersøgning i overensstemmelse med de regler, som er givet i bilag 3 til denne overenskomst.

Artikel 12.

Hvad der i denne overenskomst er anført om udlændinge, skal også finde anvendelse på udlændinge, som efter finsk eller svensk lovgivning „förvisats“ eller „förpassats“ med forbud mod at vende tilbage uden særlig tilladelse.

Artikel 13.

Med det formål at samordne kontrollen med udlændinge i de kontraherende stater og i øvrigt rejse og drøfte spørgsmål, som er af betydning for det fælles pas-kontrolområde i de nordiske stater, ned sættes der et samarbejdsudvalg (Det nordiske udlændingsudvalg). Udvalget skal bestå af en repræsentant for hver af de kontraherende stater. Repræsentanterne kan tilkalde særlige sagkyndige, såfremt det viser sig nødvendigt.

Artikel 14.

Efter forhandling kan Islands regering tilslutte sig denne overenskomst. Overenskomsten kan ligeledes efter forhandling udvides til at omfatte Færøerne og Grønland.

Artikel 15.

Overenskomsten skal ratificeres og ratifikationsinstrumenterne deponeres i København.

Overenskomsten træder i kraft, så snart samtlige ratifikationsinstrumenter er deponeret, dog tidligst 1. januar 1958.

Enhver af de kontraherende stater kan opsigte overenskomsten med en frist på 6 måneder.

Enhver af de kontraherende stater kan med øjeblikkelig virkning sætte overenskomsten ud af kraft i forhold til en eller flere af de øvrige stater i tilfælde af krig eller krigsfare, eller såfremt andre

11 artikla.

Jokainen sopimusvaltio sitoutuu antamaan toiselle sopimusvaltiolle tietoja ja suorittamaan etsintöjä tämän sopimuksen liitteeseen 3 sisältyvien määräysten mukaisesti.

12 artikla.

Mitä tässä sopimuksessa sanotaan karikoitetusta ulkomaalaisesta, olkoon voimassa myös sellaiseen ulkomaalaiseen nähden, joka Suomen tai Ruotsin lainsäädännön mukaisesti on poistettu tai passitettu maasta ja jota on kielletty sinne palaamasta ilman erityistä lupaa.

13 artikla.

Ulkomaalaisten valvonnan yhtenäistämiseksi sopimusvaltioissa ja yleensä sellaisten asioiden käsittelemiseksi ja harkitsemiseksi, jotka pohjoismaiden yhteisen passintarkastusalueen kannalta ovat merkityksellisiä, asetetaan yhteistyövaliokunta (Pohjoismainen ulkomaalaisvaliokunta). Valiokuntaan kuuluu yksi edustaja kustakin sopimusvaltiosta. Edustajat voivat tarvittaessa kutsua erityisiä asiantuntijoita.

14 artikla.

Islannin hallitus voi neuvottelujen jälkeen liittyä tähän sopimukseen. Sopimus voidaan niinkään neuvotteluteitse laajentaa koskemaan myös Färösaaria ja Grönlantia.

15 artikla.

Sopimus on ratifioitava ja ratifioimiskirjat talletettava Kööpenhaminaan.

Sopimus tulee voimaan niin pian kuin kaikki ratifioimiskirjat on talletettu, kuitenkin aikaisintaan 1 päivänä tammikuuta 1958.

Jokainen sopimusvaltio voi irtisanoa sopimuksen 6 kuukauden irtisanomisaikaa noudattaen.

Jokainen sopimusvaltio voi sodan tai sodanvaaran johdosta tai milloin muut erityiset kansainväliset tai kansalliset olosuhteet tekevät sen välttämättömäksi välittömästi lopettaa sopimuksen so-

Artikkel 11.

Hver av de kontraherende stater forplikter seg til å gi hverandre underretning og foreta ettersøking i overensstemmelse med de regler som er angitt i bilag 3 til denne overenskomst.

Artikkel 12.

Det som i denne overenskomst er bestemt om utvist utlending skal gjelde også utlending som etter finsk eller svensk lov er forvist (förvisats) eller forpasset (förpassats) med forbud mot å vende tilbake uten særskilt tillatelse.

Artikkel 13.

For å samordne kontrollen av utlendinger i de kontraherende stater og forøvrig ta opp og drøfte saker som er av betydning for det felles passkontrollområde i de nordiske stater, nedsettes et samarbeidsutvalg (Nordisk Utlendingsutvalg). Utvalget skal bestå av en representant for hver av de kontraherende stater. Representantene kan om nødvendig tilkalle særskilte sakkyndige.

Artikkel 14.

Etter forhandlinger kan Islands regjering slutte seg til denne overenskomst. Overenskomsten kan likeledes etter forhandlinger utvides til å omfatte Færøylene og Grønland.

Artikkel 15.

Overenskomsten skal ratifiseres og ratifikasjonsdokumentene deponeres i København.

Overenskomsten trer i kraft så snart samtlige ratifikasjonsdokumenter er deponert, dog tidligst den 1. januar 1958.

Hver av de kontraherende stater kan si opp overenskomsten med en frist av 6 måneder.

Hver kontraherende stat kan med øyeblikkelig virkning sette overenskomsten ut av kraft i forhold til en eller flere av de øvrige stater i tilfelle av krig eller krigsfare eller såfremt andre særlige in-

Artikel 11.

Envar av de fordragsslutande staterna förbinder sig att giva varandra underrettelser och företaga efterforskning i överensstämmelse med de regler, som äro angivna i bilaga 3 till denna överenskommelse.

Artikel 12.

Vad i denna överenskommelse sägs om utvisad utlänning skall gälla jämväl utlänning som enligt finsk eller svensk lagstiftning förvisats eller förpassats med förbud att återvända utan särskilt tillstånd.

Artikel 13.

För att samordna kontrollen av utlänningar i de fordragsslutande staterna och i övrigt upptaga och dryfta ärenden, som äro av betydelse för det gemensamma passkontrollområdet i de nordiska staterna, tillsättes ett samarbetsutskott (Nordiska utlänningsutskottet). Utskottet skall bestå av en representant för envar av de fordragsslutande staterna. Representanterna kunna, om det visar sig erforderligt, tillkalla särskilda sakkunniga.

Artikel 14.

Efter förhandlingar kan Islands regering ansluta sig till denna överenskommelse. Överenskommelsen kan likeledes efter förhandlingar utvidgas till att omfatta Färöarna och Grönland.

Artikel 15.

Överenskommelsen skall ratificeras och ratifikationsinstrumenten deponeras i Köpenhamn.

Överenskommelsen träder i kraft så snart samtliga ratifikationsinstrument äro deponerade, dock tidigast den 1 januari 1958.

Envar av de fordragsslutande staterna kan uppsäga överenskommelsen med en frist av 6 månader.

Varje fordragsslutande stat kan med omedelbar verkan sätta överenskommelsen ur kraft i förhållande till en eller flera av de övriga staterna i händelse av krig eller krigsfara eller så framt andra

særlige internationale eller nationale forhold gør dette nødvendigt. De andre staters regeringer skal i så fald øjeblikkelig underrettes om de trufne foranstaltninger.

Til bekræftelse heraf har de respektive staters befuldmægtigede undertegnet foranstående overenskomst og forsynet denne med deres segl.

Udfærdiget i København den 12. juli 1957 i et eksemplar på dansk, finsk, norsk og svensk, af hvilke det danske udenrigsministerium skal overlade bekræftede afskrifter til de øvrige kontraherende staters regeringer.

sign. H. C. Hansen

veltamisen yhteen tai useampaan sopimusvaltioon nähden. Kysymyksessä olevien valtioiden hallitusten tulee tällöin välittömästi saada tieto suoritetuista toimenpiteistä.

Tämän vakuudeksi ovat kunkin valtion valtuutetut edustajat allekirjoittaneet tämän sopimuksen ja varustaneet sen sine teilläään.

Tehty Kööpenhaminassa 12 päivänä heinä 1957 yhtenä suomen-, norjan-, ruotsin- ja tanskankielisenä kappaleena, josta Tanskan ulkoasiainministeriö toimittaa oikeaksi todistetut jäljennökset muiden sopimusvaltioiden hallituksille.

sign. Klaus Snellman

ternasjonale eller nasjonale forhold gjør dette nødvendig. De berørte staters regjeringer skal straks underrettes om de vedtatte tiltak.

Til bekreftelse på dette har de respektive staters befullmektigede underskrevet nærværende overenskomst og forsynt den med sine segl.

Utferdiget i København den 12. juli 1957 i ett eksemplar på norsk, dansk, finsk og svensk, hvorav det danske utenriksdepartement skal overlate bekreftede avskrifter til de øvrige kontraherende staters regjeringer.

sign. Paul Koht

särskilda internationella eller nationella förhållanden göra detta nödvändigt. De berörda staternas regeringar skola i sådant fall omedelbart underrättas om de vidtagna åtgärderna.

Till bekräftelse härav ha de respektive staternas befullmäktigade ombud undertecknat förestående överenskommelse och försett densamma med sina sigill.

Som skedde i Köpenhamn den 12 juli 1957 i ett exemplar på svenska, danska, finska och norska språken, av vilket danska utrikesdepartementet skall överlämna bestyrkta avskrifter till de övriga fördragsslutande staternas regeringar.

sign. Stig Sahlin

Bilag 1.

Liite 1.

**Almindelige retningslinier for
paskontrollen**

Kontrollen med ind- og udrejsende skal ved landegrænsen ske på de der beliggende paskontrolsteder. Rejsende med jernbane kan også paskontrolleres under togets kørsel fra og til grænsen. Skibs- og flyvepassagerer skal paskontrolleres i den nordiske havn eller på den nordiske flyveplads, hvor passageren går fra borde eller om bord. Når en passager ved udrejse til en ikke-nordisk stat passerer nordiske havne eller flyvepladser, skal det i den sidste nordiske havn eller flyveplads kontrolleres, at han er udrejsebehandlet.

Ved udførelsen af indrejsekontrollen skal den paskontrollerende nøje efterse passet og særlig være opmærksom på dettes gyldighedstid, og på at det gælder for den eller de nordiske stater, som pasindehaveren har til hensigt at besøge, samt at der foreligger identitet mellem pasindehaveren og den person, til hvem passet er udstedt. Han skal endvidere have sin opmærksomhed henledt på, at passet kan være falsk eller forfalsket. Kræves der indrejsetilladelse, skal han forvisse sig om, at en sådan foreligger, og påse, at den rejsende afleverer indrejsekort, hvor dette er foreskrevet, eller afgiver de til kortets udfyldelse nødvendige oplysninger. Den paskontrollerende skal endvidere undersøge, om den rejsende er opført i nogen af de kontraherende staters fortegnelser over udviste udlændinge. Et sådant eftersyn behøver dog ikke at ske med hensyn til personer, der bor i grænseområdet, og andre personer, som er paskontrolpersonalet vel bekendt, og ej heller vedrørende personer, med hensyn til hvilke det er åbenbart, at en sådan undersøgelse ikke er nødvendig. Den paskontrollerende bør også have sin opmærksomhed henledt på de gældende afvisningsbestemmelser og, så-

**Passintarkastuksen yleiset
suuntaviivat**

Maahan saapuvien ja maasta lähtevien matkustajien tarkastus maarajalla tapahtuu siellä olevilla passintarkastusasemilla. Rautatiematkustajien passintarkastus voidaan suorittaa myös kulkiessa rajalta tai rajalle. Laiva- ja lentomatkustajien passintarkastus on suoritettava siinä pohjoismaisessa satamassa tai lentoasemalla, mihin matkustaja saapuu tai mistä hän lähtee. Matkustajan ollessa matkalla ei-pohjoismaiseen valtioon ja aluksen tai ilma-aluksen vielä poiketessa pohjoismaiseen satamaan tai lentoasemalle on tällöin tarkistettava, että hänet on käsitelty maasta lähtijänä.

Maahansaapumistarkastusta toimittaessaan on passintarkastajan huolellisesti tarkastettava passi ja erityisesti kiinnitettävä huomiota sen voimassaoloaikaan ja siihen, että se on voimassa matkaa varten niihin pohjoismaisiin valtioihin, joissa passinhaltija aikoo käydä, sekä että passi on oikean henkilön hallussa. Hänen on myös kiinnitettävä huomiota siihen, että passi saattaa olla väärä tai väärennetty. Mikäli viisumi vaaditaan, hänen on tarkastettava, että sellainen on ja että matkustaja säädetyissä tapauksissa jättää saapumiskortin tai antaa sitä varten tarvittavat tiedot. Passintarkastajan on lisäksi tutkittava, onko matkustaja merkitty jonkin sopimusvallion karkoitettujen ulkomaalaisten luetteloon. Sellaista tutkimusta ei kuitenkaan tarvitse suorittaa, jos matkustaja on raja-asukas tai muu passintarkastushenkilökunnan hyvin tuntema tai muutoin sellainen henkilö, johon nähden on ilmeistä, ettei sellainen tutkimus ole välttämätön. Passintarkastajan on kiinnitettävä huomionsa voimassaoleviin rajalta käännyttämistä koskeviin määräyksiin ja, jos aihetta ilmaantuu, kyselemällä matkustajalta tai ryhtymällä muihin toimenpiteisiin, selvitettä-

*Bilag 1.**Bilag 1.***Allmänliga retningslinjer för
passkontroll**

Inn- och utresekontrollen skal foretas ved landegrensen på vedkommende passkontrollstasjoner. Reisende med jernbanen skal kunne passkontrolleres også mens toget er i fart til og fra grensen. Passasjerer på skip og luftfartøyt skal passkontrolleres i den nordiske havn eller på den nordiske flyplass hvor passasjeren stiger av eller på fartøyet. Når passasjerer som reiser til ikke-nordisk stat passerer nordisk havn eller flyplass skal det i den sist anløpte nordiske havn eller flyplass kontrolleres at han er utreisebehandlet.

Ved gjennomføring av innreisekontrollen skal passkontrolløren nøye granske passet og være særskilt oppmerksom på dets gyldighetstid og at det gjelder for den eller de nordiske stater som passinnehavaren har til hensikt å besøke, samt at identitet foreligger mellom passinnehavaren og den person som passet er utstedt til. Han skal videre ha sin oppmerksomhet rettet mot at passet kan være falsk eller forfalsket. Krevs innreisetillatelse skal han forvise seg om at slik tillatelse foreligger og se til at den reisende er nødvendig avleverer innreisekort eller opplysninger til dette. Passkontrolløren skal videre undersøke om den reisende er oppført i noen av de kontraherende staters fortegnelser over utviste utlendinger. Dette behøver dog ikke skje når det gjelder grenseboere og andre personer som er vel kjent av passkontrollen eller personer som det er åpenbart unødvendig å foreta slike undersøkelser om.

Passkontrolløren bør også ha sin oppmerksomhet henvendt på gjeldende avvisningsbestemmelser og, om det blir høve til det, eksaminere den reisende eller foreta andre tiltak for å bringe på det rene om den reisende skal tillates å reise

**Allmänna riktlinjer för
passkontrollen**

Kontrollen över in- och utresande skall vid landgränsen ske på där befintliga passkontrollstationer. Järnvägsresenärer kunna passkontrolleras även under tågets gång från och till gränsen. Båt- och flygpasagerare skola passkontrolleras i den nordiska hamn eller på den nordiska flygplats, där passageraren av- respektive påstiger. När passagerare vid utresa till icke-nordisk stat passerar nordisk hamn eller flygplats skall det i den sist anlöpta nordiska hamnen eller flygplatsen kontrolleras att han är utresebehandlad.

Vid utförandet av inresekontrollen skall passkontrollanten noggrant granska passet och särskilt uppmärksamma dess giltighetstid och att det gäller för den eller de nordiska stater, som passinnehavaren har för avsikt att besöka, samt att identitet föreligger mellan passinnehavaren och den person, för vilken passet är utfärdad. Han skall vidare ha sin uppmärksamhet riktad på att passet kan vara falskt eller förfalskat. Erfordras inresetillstånd, skall han förvissa sig om att sådant föreligger och tillse att den resande i föreskrivet fall avlämnar inresekort eller uppgifter till sådant. Passkontrollanten skall vidare undersöka om den resande förekommer i någon av de fördragsslutande staternas förteckningar över utvisade utlänningar. Sådan slagning behöver dock icke ske beträffande gränsbor och andra personer, som äro väl kända av passkontrollpersonalen, ävensom personer beträffande vilka det är uppenbart att en sådan undersökning icke är nödvändig. Passkontrollanten bör även ha sin uppmärksamhet inriktad på gällande avvisningsbestämmelser och om anledning därtill gives utfråga den resande eller vidtaga andra åtgärder för att utröna om den resande skall till-

fremt der er grund dertil, udspørge den rejsende eller foretage andre foranstaltninger til afgørelse af, om indrejse skal tillades. Tillades indrejse, forsynes passet med indrejsestempel med angivelse af dato og navn på paskontrolstedet. Afvises den rejsende, kan antegnelse herom gøres i hans pas.

Ved udrejsekontrol skal den paskontrollerende nøje efterse passet og, såfremt der er særlig grund dertil, undersøge, om den rejsende er efterlyst, eller der i øvrigt er grund til at hindre hans udrejse. Tillades udrejse, forsynes den rejsendes pas med udrejsestempel med angivelse af stedet og datoen for udrejsen.

vä, voidaanko matkustajan maahantulo sallia. Jos maahantulo sallitaan, varustetaan matkustajan passi saapumisleimalla, jossa on merkintä päivämäärästä ja passintarkastuspaikkakunnasta. Mikäli matkustaja käännytetään rajalta, voidaan tästä tehdä merkintä hänen passiinsa.

Matkustajan lähtiessä maasta on passintarkastajan huolellisesti tarkastettava passi sekä, jos erityistä aihetta on, tutkittava, onko matkustaja etsintäkuulutettu tai onko muutoin syytä estää hänen lähtönsä. Jos lähtö sallitaan, varustetaan matkustajan passi lähtöleimalla, jossa on merkintä päivämäärästä ja lähtöpaikkakunnasta.

inn. Gis han tillatelse til å reise inn, forsynes hans pass med innreisestempel med dato og navnet på passkontrollstedet. Avvises den reisende kan det gjøres anmerkning om dette i hans pass.

låtas inresa. Tillåtes inresa förses hans pass med inresestämpel angivande datum och namnet på passkontrollorten. Avvisas den resande må anteckning härom göras i hans pass.

Ved utreisekontroll skall passkontrolløren nøye granske passet samt, om det er grunn til det, undersøke om den reisende er etterlyst eller det for øvrig finnes grunn til å nekte ham å reise ut. Får han utreisestempel forsynes den reisendes pass med utreisestempel, som angir utreisestedet og dato for utreisen.

Vid utresekontroll skall passkontrollanten noggrant granska passet samt om särskild anledning därtill föreligger undersöka om den resande är efterlyst eller det eljest finnes skäl att vägra honom utresa. Tillåtes utresa förses den resandes pass med utresestämpel angivande utreseorten och datum för utresan.

Bilag 2.

Liite 2.

Kontrol ved ind- og udrejse

Saapumis ja lähtökortti

Blanket til ind- og udrejsekort skal fremstilles i to ved perforering sammenhængende dele. Den ene del udgør indrejsekort og den anden udrejsekort. Hver del skal have et format af 105 × 148 mm. Blanketten skal trykkes på kartonneret hvidt papir og i øvrigt have det indhold og den udførelse, som er angivet nedenfor:

Saapumis- ja lähtökorttilomakkeen on oltava kaksiosainen, osat lävistyksin toisiinsa yhdistettyinä. Toinen osa on tälöin saapumis- ja toinen lähtökortti. Kummankin osan koko on 105 × 148 mm. Lomake on painettava valkoiselle kartongille sekä sen on sisällöltään ja ulkoasultaan oltava alempana esitetyn mallin mukainen.

<p>Använd stora bokstäver — texta! En grands caractères; latins! In block letters! In Blockschrift!</p>	<p>Efternamn — Nom de famille — Surname — Familiennamen</p>
<p>Medborgarskap — Nationalité actuelle — Citizenship — Staatsangehörigkeit</p>	<p>Samtliga förnamn — Tous les prénoms — Chris- tian names in full — Sämtliche Vornamen</p>
<p>Passnummer — Numéro du passeport — Number of passport — Passnum- mer</p>	<p>Födelsedatum — Né(e) le — Date of birth — Ge- boren am</p>
<p>Antal medföljande barn: Enfants qui accompagnent l'intéressé: Number of accompanying children: Anzahl der mitfolgenden Kinder:</p>	<p>Födelseort — Lieu de naissance — Place of birth — Geburtsort</p>
<p>ifylles av passkontrollen Tillstånd för</p>	<p>Yrke — Profession — Occupation — Beruf</p>
<p>Danmark</p> <p>Finland</p> <p>Norge</p> <p>Sverige</p>	<p>Inresestempel</p>

Bilag 2.

Bilaga 2

Kontrollkort ved inn- og udreise

Skjema for inn- og utreisekort skal utføres i 2 sammenhengende deler med perforering. Den ene del utgjør innreisekort og den annen utreisekort. Hver del skal ha et format av 105 × 148 mm. Skjemaet skal trykkes på hvit kartong og forøvrig ha innhold og utstyr som nedenfor angitt.

Kontrollkort vid in- och utresa

Formulär till in- och utresekort skall utföras i två delar, sammanhängande genom perforering. Den ena delen utgör därvid inresekort och den andra utresekort. Varje del skall ha ett format av 105 × 148 mm. Formuläret skall tryckas på kartonnerat vitt papper och i övrigt givas det innehåll och utförande som nedan angives.

<p>Använd stora bokstäver — texta! En grands caractères latins! In block letters! In Blockschrift!</p>	<p>Efternamn — Nom de famille — Surname — Familiennamen</p>
<p>Medborgarskap — Nationalité actuelle — Citizenship — Staatsangehörigkeit</p>	<p>Samtlige fornavn — Tous les prenom — Christian names in full — Sämtliche Vornamen</p>
<p>Passnummer — Numéro du passeport — Number of passport — Passnummer</p>	<p>Födelsedatum — Né(e) le — Date of birth — Ge- boren am</p>
<p>Antal medfølgende barn: Enfants qui accompagnent l'intéressé: Number of accompanying children: Anzahl der mitfolgenden Kinder:</p>	<p>Födelseort — Lieu de naissance — Place of birth — Geburtsort</p>
<p>ifylles av passkontrollen Tillstånd for</p>	<p>Yrke — Profession — Occupation — Beruf</p>
<p>Danmark</p> <p>Finland</p> <p>Norge</p> <p>Sverige</p>	<p>Inresestempel</p>

Använd stora bokstäver — texta! En grands caractères latins! In block letters! In Blockschrift!	Efternamn — Nom de famille — Surname — Familienname		U
Medborgarskap — Nationalité actuelle — Citizenship — Staatsangehörigkeit	Samtliga förnamn — Tous les prénoms — Christian names in full — Sämtliche Vornamen		
Passnummer — Numéro du passeport — Number of passport — Passnummer	Födelsedatum — Né(e) le — Date of birth — Geboren am		
Antal medföljande barn: Enfants qui accompagnent l'intéressé: Number of accompanying children: Anzahl der mitfolgenden Kinder:	Födelseort — Lieu de naissance — Place of birth — Geburtsort		
Utresestämpel	Inresestämpel		

Indrejsekort skal af den paskontrollerende forsynes med indrejsestempel og begyndelsesbogstavet til navnet på den stat, der ifølge bestemmelserne i artikel 3 skal opbevare kortet. (D. for Danmark, F. for Finland, N. for Norge og S. for Sverige). Samtidig skal såvel passet som udrejsekortet forsynes med tilsvarende antegnelser.

Ved udrejsen skal udrejsekortet forsynes med udrejsestempel samt begyndelsesbogstavet til navnet på den stat, hvortil kortet efter artikel 3 skal sendes.

Afsendelsen af kortet skal ske hurtigt og på den måde, hver stat for sit vedkommende finder formålstjenlig.

Udrejsekortet bør den rejsende opbevare i sit pas under opholdet i de nordiske stater.

Saapumiskortti on passintarkastajan varustettava saapumisleimalla ja sen valtion alkukirjaimella, jossa kortti 3 artiklan määräysten mukaisesti on säilytettävä. (D. Tanska, F. Suomi, N. Norja ja S. Ruotsi). Samalla on passi ja lähtökortti varustettava vastaavilla merkinnöillä.

Lähdettäessä on lähtökortti varustettava lähtöleimalla sekä sen valtion alkukirjaimella, johon kortti 3 artiklan mukaisesti on lähetettävä.

Kortti on lähetettävä kiireellisesti ja sillä tavalla kuin kukin maa katsoo taroituksenmukaiseksi.

Oleskellessaan pohjoismaissa matkustajan on säilytettävä lähtökortti passissa.

Använd stora bokstäver — texta! En grands caractères latins! In block letters! In Blockschrift!	Efternamn — Nom de famille — Surname — Familienname	U
Medborgarskap — Nationalité actuelle — Citizenship — Staatsangehörigkeit	Samtliga förnamn — Tous les prénoms — Christian names in full — Sämtliche Vornamen	
Passnummer — Numéro du passeport — Number of passport — passnummer	Födelsedatum — Né(e) le — Date of birth — Geboren am	
Antal medföljande barn: Enfants qui accompagnent l'intéressé: Number of accompanying children: Anzahl der mitfolgenden Kinder:	Födelseort — Lieu de naissance — Place of birth — Geburtsort	
Utresestämpel	Inresestämpel	

Innreisekort skal av passkontrolløren forsynes med innreisetempel og begynnelsesbokstaven i den stat der kortet etter bestemmelserne i artikkel 3 skal oppbevares (N for Norge, D for Danmark, F for Finnland og S for Sverige). Samtidig skal også passet og utreisekortet forsynes med tilsvarende anmerkning.

Ved utreisen skal utreisekortet forsynes med utreisestempel samt begynnelsesbokstaven på den stat, som kortet etter artikkel 3 skal sendes til.

Forsendelsen av kortet skal skje raskt og på den måte som hver stat for sin del finner hensiktsmessig.

Utreisekortet bør den reisende oppbevare i sitt pass under besøk i de nordiske stater.

Innreisekort skall av passkontrollanten förseas med inresestämpel och begynnelsesbokstaven i den stat, där kortet enligt bestämmelserna i artikkel 3 skall förvaras. (S. för Sverige, D. för Danmark, F. för Finland och N. för Norge.) Samtidigt skall även passet och utreisekortet förseas med motsvarande anteckningar.

Vid utresan skall utreisekortet förseas med utreisestämpel samt begynnelsesbokstaven på den stat, till vilken kortet enligt artikkel 3 skall sändas.

Försändelsen av kortet skall ske snabbt och på det sätt varje stat för sin del finner ändamålsenligt.

Utreisekortet bör den resande förvara i sitt pass under vistelsen i de nordiska staterna.

Bilag 3.

Liite 3.

Retningslinier for underretning og eftersøgning mellem de forskellige stater

Asianomaisten valtioiden välisiä tiedoituksia ja etsintöjä koskevat suuntaviivat

I. Underretning

De kontraherende stater skal give hinanden underretning i de nedenfor nævnte tilfælde:

1) Når en i artikel 2 a) og b) omhandlet udlænding under ophold i en nordisk stat ansøger om forlængelse af visum eller om opholdstilladelse i en anden stat end den, kontrollen påhviler (kontrolstaten), skal den stat, som modtager ansøgningen, underrette kontrolstaten herom. Når der er taget stilling til ansøgningen, skal afgørelsen meddeles kontrolstaten. Medfører imødekommelse af ansøgningen, at kontrollen efter bestemmelsen i artikel 3 overgår til den stat, der har udstedt tilladelsen, skal dette samtidig meddeles.

Såfremt en sådan udlænding, uden at tilladelse meddeles ham, tilbageholdes, eller det tillades ham at forblive i en anden stat end kontrolstaten, skal sidstnævnte stat ligeledes underrettes herom.

2) Hvis en i litra 1) omhandlet udlænding under ophold i en nordisk stat for første gang efter indrejsen får visum til ophold i en anden nordisk stat, skal den stat, som meddeler viseringen, underrette kontrolstaten. Medfører imødekommelsen af visumansøgningen, at kontrollen efter bestemmelserne i artikel 3 overgår til den stat, der har meddelt tilladelsen, skal dette samtidig bekræftes.

3) Hvis der meddeles en udlænding, som er udvist fra nogen nordisk stat, indrejsetilladelse til en anden nordisk stat, skal denne underrette den eller de stater, hvorfra udlændingen er udvist.

I. Tiedoitukset

Sopimusvaltioiden on annettava toisilleen tietoja alempana mainituissa tapauksissa.

1. Kun 2 artiklan a) ja b) kohdissa mainittu ulkomaalainen oleskellessaan pohjoismaisessa valtiossa anoo viisumin pidennystä tai oleskelulupaa muussa kuin valvontavelvollisessa valtiossa, on anomuksen vastaanottaneen valtion tiedoitettava siitä valvontavelvolliselle valtiolle. Kun anomus on ratkaistu, on päätöksestä tiedoitettava tälle valtiolle. Jos anomuksen myönteisestä ratkaisusta on seurauksena, että valvonta 3 artiklan säännösten mukaisesti siirtyy viisumin myöntäneelle valtiolle, on tämä samalla vahvistettava.

Jos kysymyksessä olevan ulkomaalaisen sallitaan oleskelulupaa hänelle myöntämättä jäädä muuhun kuin valvontavelvolliseen valtioon tai hänet muutoin pidetään siellä, on valvontavelvolliselle valtiolle, myös tästä tiedoitettava.

2. Jos 1 kohdassa mainitulle ulkomaalaiselle hänen oleskellessaan pohjoismaisessa valtiossa ensimmäisen kerran myönnetään viisumi oleskelua varten toisessa pohjoismaisessa valtiossa, on sen valtion, joka myöntää viisumin, tästä ilmoitettava valvontavelvolliselle valtiolle. Jos viisumin myöntämisestä on seurauksena, että valvonta 3 artiklan määräysten mukaisesti siirtyy viisumin myöntäneelle valtiolle, on tämä samalla vahvistettava.

3. Mikäli ulkomaalaiselle, joka on karkoitettu jostakin pohjoismaisesta valtiossa, myönnetään maahantulolupa toiseen pohjoismaiseen valtioon, on tämän siitä tiedoitettava sille tai niille pohjoismaille, josta tai joista ulkomaalainen on karkoitettu.

Bilag 3.

Bilaga 3.

**Retningslinjer for underretninger og
ettersøkinger mellom de respektive
stater****I. Underretninger**

De kontraherende stater skal gi hverandre underretning i nedennevnte tilfelle:

1. Når utlending som nevnt i artikkel 2 a) og b) under opphold i nordisk stat søker om forlenget visering eller om oppholdstillatelse i annen stat enn den kontrollen påhviler (kontrollstaten), skal den stat som mottar søknaden underrette kontrollstaten om dette. Når søknaden er avgjort skal beslutningen meddeles kontrollstaten. Innvilges søknaden og dette medfører at kontrollen etter bestemmelsene i artikkel 3 overgår til den stat, som har gitt tillatelsen, skal dette samtidig bekreftes.

Dersom utlending som nevnt, uten å få tillatelse, holdes tilbake eller tillates å få bli i annen stat enn kontrollstaten, skal sistnevnte stat likeledes underrettes herom.

2. Når en i punkt 1 omhandlet utlending under besøk i en nordisk stat innvilges førstegangsvisering for besøk i annen nordisk stat, skal den stat som gir visering underrette kontrollstaten. Medfører viseringen at kontrollen etter bestemmelsene i artikkel 3 går over på den stat som gir tillatelsen, skal dette samtidig bekreftes.

3. Når utlending som er utvist fra noen nordisk stat gis innreisetillatelse til annen nordisk stat, skal denne underrette den eller de stater hvorfra utlendingen er utvist.

**Riktlinjer för underrättelser och
efterforskningar mellan de olika
staterna****I. Underrättelser**

De fördragsslutande staterna skola giva varandra underrättelser i nedannämnda fall.

1:o) Då sådan utlänning som nämnts i artikkel 2 a) och b) under uppehåll i nordisk stat ansöker om förlängd visering eller om uppehållstillstånd i annan stat än den kontrollen påvilar (kontrollstaten), skall den stat som mottager ansökan underrätta kontrollstaten om detta. Då ansökan är avgjord, skall beslutet meddelas kontrollstaten. Medför ett bifall till ansökan, att kontrollen enligt bestämmelserna i artikkel 3 övergår till den beviljande staten, skall detta samtidigt bekräftas.

Därest utlänning, varom här är fråga, utan att tillstånd meddelas honom kvarhålls eller tillåtes förbliva i annan stat än kontrollstaten, skall sistnämnda stat likeledes underrättas härom.

2:o) Då en i mom. 1:o) nämnd utlänning under vistelse i en nordisk stat beviljas förstegangsvisering för vistelse i annan nordisk stat, skall den stat, som beviljar visering, underrätta kontrollstaten. Medför beviljandet av visering att kontrollen enligt bestämmelserna i artikkel 3 övergår till den beviljande staten, skall detta samtidigt bekräftas.

3:o) Då en utlänning, som är utvisad från någon nordisk stat, meddelas inresestillstånd till annan nordisk stat, skall denna underrätta den eller de stater, varifrån utlänningen är utvisad.

4) Såfremt en nordisk stat gennem flytteanmeldelse eller på anden måde får kendskab til, at en udlænding er afrejst til en anden nordisk stat for at tage varigt ophold der, skal sidstnævnte stat underrettes herom.

5) Hvis en anden udlænding end de under litra 1) omtalte ansøger om opholdstilladelse i en nordisk stat og har eller umiddelbart forinden har haft opholdstilladelse i en anden nordisk stat, skal sidstnævnte stat underrettes.

6) Samtidig med underretningen om, at en udlænding ønskes optaget i eller slettet i de øvrige staters fortegnelser over udviste udlændinge, skal så vidt muligt grunden hertil i korthed angives.

4. Mikäli jossakin pohjoismaisessa valtiossa saadaan muuttoilmoituksesta tai muulla tavalla tietää, että joku ulkomaalainen on matkustanut toiseen pohjoismaiseen valtioon jäädäkseen sinne pysyväisesti, on viimeksimainitulle valtiolle tästä tiedoitettava.

5. Jos muu kuin 1 kohdassa mainittu ulkomaalainen hakee oleskelulupaa jossakin pohjoismaisessa valtiossa ja hänellä on tai välittömästi sitä ennen on ollut oleskelulupa toisessa pohjoismaisessa valtiossa, on siitä tiedoitettava viimeksimainitulle valtiolle.

6. Milloin ulkomaalainen halutaan merkittäväksi muiden sopimusvaltioiden karkoitettujen ulkomaalaisten luetteloihin tai poistettavaksi niistä, on sitä koskevassa pyynnössä, mikäli mahdollista, lyhyesti mainittava myös sen peruste.

II. Eftersøgning

A. Udlændinge, som skal afgive kontrolkort.

Indkommer udrejsekort ikke til kontrolstater i rette tid, og foreligger der ej heller meddelelse om, at udlændingen har ansøgt om tilladelse til at opholde sig i nogen af de nordiske stater, skal kontrolstater foretage foranstaltninger til udlændingens eftersøgning. I første række skal der rettes forespørgsel om udlændingen til den stat, hvor det som følge af de foreliggende oplysninger om ham er sandsynligt, at han opholder sig. Savnes oplysninger om udlændingen i den stat, til hvilken forespørgslen rettes, og er det ej heller sandsynligt, at han opholder sig i kontrolstater, skal eftersøgningen fortsættes ved forespørgsler til de øvrige nordiske stater. Findes udlændingen i en af staterne, eller tilvejebringes der oplysninger, som gør det sandsynligt, at han har forladt de nordiske stater, skal samtlige stater, til hvilke forespørgsler har været rettet, ufortøvet underrettes.

II. Etsintä

A. Ulkomaalainen, joka on velvollinen jättämään tarkastuskortin.

Ellei lähtökortti ajoissa saavu valvontavelvolliselle valtiolle eikä myöskään ilmoitusta siitä, että ulkomaalainen on hakenut oleskelulupaa jossakin pohjoismaisessa valtiossa, on valvontavelvollisen valtion ryhdyttävä toimenpiteisiin ulkomaalaisen etsimiseksi. Ulkomaalaista koskeva tiedustelu on tällöin tehtävä ensiksi sille pohjoismaiselle valtiolle, jossa hän käytettävissä olevien tietojen mukaan todennäköisesti oleskelee. Jollei sillä valtiolla, jolta asiaa on tiedusteltu, ole ulkomaalaista koskevia tietoja eikä näytä todennäköiseltä, että hän oleskelee valvontavelvollisen valtion alueella, on etsintää jatkettava tiedustelemalla asiaa muilta pohjoismaisilta valtioilta. Mikäli ulkomaalainen tavataan jossakin pohjoismaisessa valtiossa tai jos saadaan tietoja, joiden nojalla voidaan pitää todennäköisenä, että hän on poistunut pohjoismaista, on kaikkiin niihin pohjoismaihin, joista asiaa on tiedusteltu tästä viipumättä ilmoitettava.

4. Når en nordisk stat gjennom flyttemelding eller på annen måte får kjennskap til at en bestemt utlending er reist til annen nordisk stat for å ta varig opphold der, skal sistnevnte stat underrettes herom.

5. Når en annen enn i punkt 1 omhandlet utlending søker om oppholdstillatelse i en nordisk stat og han har eller like før har hatt oppholdstillatelse i en annen nordisk stat, skal sistnevnte stat underrettes.

6. I underretning om at en utlending ønskes opptatt i eller strøket av de øvrige staters fortegnelser over utviste utlendinger skal såvidt mulig grunnen til anmodningen kort angis.

4:o) Då en nordisk stat genom flyttningsanmälan eller på annat sätt får kännedom om att viss utlänning avrest till annan nordisk stat för att taga varaktigt uppehåll därstädes, skall sistnämnda stat underrättas härom.

5:o) Då annan än under mom. 1:o) nämnd utlänning ansöker om uppehållstillstånd i en nordisk stat, och har eller omedelbart dessförinnan haft uppehållstillstånd i annan nordisk stat, skall sistnämnda stat underrättas.

6:o) I underrättelse att en utlänning önskas upptagen i eller struken ur övriga staters förteckningar över utvisade utlänningar skall såvitt möjligt grunden till begäran i korthet angivas.

II. Ettersøkinger

A. Utlending som er pliktig til å avgi kontrollkort.

Dersom ikke utreisekort mottas av kontrollstaten i rett tid og det heller ikke foreligger melding om at utlendingen har søkt om tillatelse til å oppholde seg i noen av de nordiske stater, skal kontrollstaten treffe tiltak for å ettersøke utlendingen. I første rekke skal det rettes forespørsel om utlendingen til den stat hvor det på grunn av de opplysninger som foreligger om ham er sannsynlig at han oppholder seg. Har man ikke opplysninger om utlendingen i den stat som er spurt, og foreligger heller ikke sannsynlige grunner til at han oppholder seg i kontrollstaten, skal ettersøkningen fortsette gjennom forespørsler i de øvrige nordiske stater. Dersom utlendingen finnes i noen stat, eller det tilveiebringes opplysninger som gjør det sannsynlig at han har forlatt de nordiske stater, skal samtlige tilspurte stater uten opphold underrettes.

II. Efterforskning

A. Utlänning som är skyldig att lämna kontrollkort.

Inkommer icke utresekort till kontrollstaten i rätt tid och föreligger ej heller meddelande om att utlänningen ansökt om tillstånd att uppehålla sig i någon av de nordiska staterna, skall kontrollstaten vidtaga åtgärder för utlänningens efterforskande. I första hand skall därvid förfrågan om utlänningen göras i den stat, där det på grund av beträffande honom föreliggande uppgifter är sannolikt att han vistas. Saknas uppgifter om utlänningen i den tillfrågade staten, och föreligger ej heller sannolika skäl att han uppehåller sig i kontrollstaten, skall efterforskningen fullföljas genom förfrågningar hos övriga nordiska stater. Anträffas utlänningen i någon stat eller åvägabringas upplysningar, som göra det sannolikt att han lämnat de nordiska staterna, skola samtliga tillfrågade stater ofördröjligen underrättas.

Eftersøgning skal ske:

- 1) ved direkte forespørgsel til en enkelt stat inden en uge efter tilladelsens udløb,
- 2) iøvrigt,
 - a) såfremt det drejer sig om en i forhold til samtlige nordiske stater viseringspligtig udlænding eller en i artikel 9 omhandlet viseringsfri udlænding, som har særlig indrejse-tilladelse til en eller flere nordiske stater, inden 14 dage efter den længst gældende tilladelses udløb,
 - b) såfremt det drejer sig om en udlænding, der alene er visumpligtig i forhold til en enkelt eller enkelte af de nordiske stater, inden 4 måneder fra dagen for indrejsen i en nordisk stat.

En forespørgsel bør indeholde oplysninger om udlændingens navn, fødselsdato, fødested, statsborgerskab og stilling, dato for indrejsen i en nordisk stat, viseringer eller tilladelser, såvel som andre oplysninger af betydning. Det påhviler en stat, som har modtaget forespørgsel angående en udlænding, ufortøvet at foretage foranstaltninger til dennes eftersøgning (efterlysning).

B. Andre udlændinge end de under A nævnte.

På begæring af en kontraherende stat er de øvrige stater forpligtet til at foretage eftersøgning også af andre udlændinge end de ovenfor under punkt A nævnte. Eftersøgningen skal ske ufortøvet, efter at anmodning derom er fremsat.

Anmodning om eftersøgning skal indeholde så fuldstændige oplysninger om udlændingen som muligt.

Etsintään on ryhdyttävä

- 1) tiedusteltaessa suoraan vain yhdestä valtiosta; viikon kuluessa määräajan päätyttyä,
- 2) muissa tapauksissa
 - a) kysymyksen ollessa kaikkiin pohjoismaihin nähden viisumivollisesta ulkomaalaisesta tai 9 artiklassa tarkoitettusta viisumivapaasta ulkomaalaisesta, jolla on erityinen maahantulolupa yhteen tai useampaan pohjoismaiseen valtioon; neljäntoista päivän kuluessa siitä kun kauimmin voimassaolleen oleskeluluvan voimassaoloaika on päättynyt,
 - b) kysymyksen ollessa ainoastaan johonkin pohjoismaiseen valtioon nähden viisumivollisesta ulkomaalaisesta; neljän kuukauden kuluessa siitä kun asianomainen on saapunut pohjoismaiden alueelle.

Tiedustelun on sisällettävä seuraavat tiedot: ulkomaalaisen nimi, syntymäaika, syntymäpaikka, kansalaisuus ja ammatti, saapumispäivä pohjoismaiden alueelle, viisumit tai luvat sekä muut merkitykselliset tiedot. Jokaisen ulkomaalaista koskevan tiedustelun vastaanottaneen valtion on viipymättä ryhdyttävä toimenpiteisiin tämän etsimiseksi (etsintäkuuluttamiseksi).

B. Muu kuin A kohdassa tarkoitettu ulkomaalainen.

Muut valtiot ovat sopimusvaltion pyynnöstä velvollisia suorittamaan muidenkin kuin yllä A kohdassa tarkoitettujen ulkomaalaisten etsintää. Etsintä on suoritettava viipymättä, sen jälkeen kun pyyntö siitä on tehty.

Etsinnän suorittamista koskevan pyynnön on sisällettävä niin täydelliset ulkomaalaista koskevat tiedot kuin mahdollista.

Ettersøkning skal skje

- 1) ved direkte forespørsel til en stat innen 1 uke etter tiden for tillatelsens utløp,
- 2) i øvrige tilfelle
 - a) hvor det er spørsmål om en i forhold til samtlige nordiske stater viseringspliktig utlending eller en i artikkel 9 omhandlet viseringsfri utlending, som innehar særskilt innreisetillatelse for en eller flere nordiske stater, innen 14 dager etter utløpet av den lengst gjeldende tillatelse,
 - b) hvor det er spørsmål om en utlending som bare er viseringspliktig i forhold til noen av de nordiske stater, innen 4 måneder fra innreisedagen i nordisk stat.

Efterforskning skall ske

- 1) vid direkt förfrågan endast i viss stat, inom en vecka efter tillståndstidens utgång;
- 2) i övriga fall
 - a) då fråga är om en i förhållande till samtliga nordiska stater viseringskyldig utlänning eller en i artikel 9 åsyftad viseringsfri utlänning, som innehar särskilt inreisetillstånd för en eller flera nordiska stater, inom 14 dagar efter det längst gällande tillståndets utgång;
 - b) då fråga är om en gentemot endast någon av de nordiska staterna viseringskyldig utlänning, inom fyra månader från dagen för inresan i nordisk stat.

Forespørselen bør inneholde alle opplysninger om utlendingens navn, fødselsdato, fødselssted, statsborgerskap og yrke, dato for innreisen i nordisk stat, viseringer eller tillatelser og andre opplysninger av betydning. Det påligger hver stat som har mottatt forespørsel om en utlending, uten opphold å treffe tiltak for å ettersøke denne (etterlysning).

B. Annen utlending enn nevnt under A.

Etter anmodning av kontraherende stat er de øvrige stater pliktige til å iverksette ettersøkning også av annen utlending enn som nevnt under punkt A. Ettersøkning skal skje uten opphold etter at anmodning er fremsatt.

Anmodning om ettersøkning skal inneholde så fullstendige opplysninger som mulig angående utlendingen.

Förfrågan bör innehålla uppgifter om utlänningens namn, födelsedatum, födelseort, medborgarskap och yrke, datum för inresan i nordisk stat, viseringar eller tillstånd ävensom andra upplysningar av betydelse. Det åligger varje stat, som mottagit förfrågan angående en utlänning, att ofördröjligen vidtagna åtgärder för dennes efterforskande (efterlysning).

B. Annan utlänning än som avses under A.

På begäran av fördrags slutande stat äro övriga stater skyldiga att verkställa efterforskning jämväl av annan utlänning än sådan som avses under punkt A här ovan. Efterforskning skall ske ofördröjligen efter det framställning därom gjorts.

Framställning om efterforskning skall innehålla så fullständiga uppgifter som möjligt angående utlänningen.

Förslag

till

Lag

om ändring i utlänningslagen den 30 april 1954 (nr 193)

Härigenom förordnas, att 5, 18—20, 55 och 67 §§ utlänningslagen den 30 april 1954 skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

(Gällande lydelse)

5 §.

Vid inresa och utresa skall utlänningsuppvisa sitt pass för polismyndighet. Utlänning skall ock vid inresa och utresa på anfordran lämna polismyndighet de upplysningar som begäras.

Utlänning som — — — — — eller polisman.

18 §.

Utlänning, som ankommer till riket, må avvisas,

1) om han icke, då så fordras, innehar pass och tillstånd att inresa;

2) om han — — — — — upplysningar; eller

3) om han — — — — — att inresa.

19 §.

Utlänning, som ankommer till riket, må ock avvisas,

1) om han ämnar här riket söka sitt uppehälle och det skäligen kan antagas att han icke kommer att här ärligen försörja sig;

(Föreslagen lydelse)

5 §.

Vid inresa och utresa skall utlänningsuppvisa sitt pass för polismyndighet, om Konungen ej annorlunda förordnat, uppvisa sitt pass för polismyndighet. Utlänning skall ock vid inresa och utresa på anfordran lämna polismyndighet de upplysningar som begäras.

Utlänning som — — — — — eller polisman.

18 §.

Utlänning, som ankommer till riket, må avvisas,

1) om han icke, då så fordras, innehar pass och tillstånd att inresa i riket samt, därest han ämnar besöka Danmark, Finland eller Norge, jämväl tillstånd att inresa dit;

19 §.

Utlänning, som ankommer till riket, må ock avvisas,

1) om han kan antagas komma att sakna erforderliga medel för sin vistelse här i riket eller, därest han ämnar besöka Danmark, Finland eller Norge, för sin vistelse därstädes ävensom för sin hemresa;

2) om han ämnar söka sitt uppehälle här i riket eller i Danmark, Finland eller Norge och det skäligen kan antagas att han icke kommer att ärligen försörja sig;

(Gällande lydelse)

2) om han, enligt vad känt är, under de senast förflutna två åren yrkesmässigt bedrivit otukt, yrkesmässigt utnyttjat annans otuktiga levnadssätt eller yrkesmässigt bedrivit olovlig införsel eller utförsel;

3) om han under loppet av de senast förflutna fem åren utom riket blivit dömd till frihetsstraff för förmögenhetsbrott eller förfalskning eller undergått honom omedelbart ådömt frihetsstraff för sådant brott och det skäligen kan befaras att han kommer att här i riket fortsätta sådan brottslig verksamhet; eller

4) om det med hänsyn till hans föregående verksamhet eller eljest skäligen kan befaras att han kommer att här i riket bedriva sabotage, spioneri eller olovlig underrättelseverksamhet.

Vad i denna paragraf sägs skall icke gälla den som innehar visering, uppehållstillstånd eller bosättningsstillstånd och ej heller den som varit svensk medborgare och icke äger medborgarskap i annat land.

20 §.

Avvisning skall — — — — — av polismyndighet.

Finner polismyndigheten — — — — — icke föreligger.

Vad i andra stycket sägs skall ock gälla, då polismyndigheten eljest finner det vara tveksamt, om utlänning, mot vilken avvisningsanledning förekommer, bör avvisas.

55 §.

Utlänning som — — — — — finnes lämpligast.

(Föreslagen lydelse)

3) om han, enligt vad känt är, under de senast förflutna två åren yrkesmässigt bedrivit otukt, yrkesmässigt utnyttjat annans otuktiga levnadssätt eller yrkesmässigt bedrivit olovlig införsel eller utförsel;

4) om han tidigare inom eller utom riket blivit dömd till frihetsstraff och det skäligen kan befaras att han kommer att här i riket eller i Danmark, Finland eller Norge fortsätta brottslig verksamhet; eller

5) om det med hänsyn till hans föregående verksamhet eller eljest skäligen kan befaras att han kommer att här i riket eller i Danmark, Finland eller Norge bedriva sabotage, spioneri eller olovlig underrättelseverksamhet.

Utlänning må jämväl, på begäran av den centrala utlänningsmyndigheten i Danmark, Finland eller Norge, avisas i annat fall, om det kan antagas att han eljest begiver sig till det land, som framställt sådan begäran.

Vad i denna paragraf sägs skall icke gälla den som innehar visering, uppehållstillstånd eller bosättningsstillstånd.

20 §.

Avvisning skall — — — — — av polismyndighet.

Finner polismyndigheten — — — — — icke föreligger.

Vad i andra stycket sägs skall ock gälla, då polismyndigheten eljest finner det vara tveksamt, om utlänning, mot vilken avvisningsanledning förekommer, bör avvisas.

Vad i andra stycket sägs skall ock gälla, då anledning förekommer till avvisning enligt 19 § andra stycket ävensom då polismyndigheten finner det vara tveksamt, om utlänning, mot vilken avvisningsanledning förekommer, bör avvisas.

55 §.

Utlänning som — — — — — finnes lämpligast.

Vad i första stycket sägs utgör icke hinder för att utlänning, som ankommit till riket från Danmark, Finland

(Gällande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

eller Norge, i enlighet med överenskommelse, som Konungen träffat med sagda länder, befordras till något av dem.

67 §.

Avvisas, förpassas — — — — — äger vistas.
Återföres i — — — — — ur riket.

67 §.

Därest utlänning, som är anställd ombord å fartyg eller luftfartyg eller som utan tillåtelse medföljt detta, lämnar fartyget eller luftfartyget under dess uppehåll här i riket och olovligen inreser i riket, är fartygets eller luftfartygets innehavare skyldig att svara för de kostnader som åsamkas det allmänna för utlänningens uppehåll här i riket under de närmaste tre månaderna och för hans befordran ur riket.

I fråga om fartyg som har utländsk innehavare äro befälhavaren och den som anlitas för inklarering av fartyget pliktiga att, om det ej är uppenbart obilligt, på innehavarens vägnar svara för kostnad som i tredje stycket sägs.

Denna lag träder i kraft den dag Konungen förordnar.

Utdrag av protokollet över justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 20 september 1957.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, ANDERSSON, HEDLUND, PERSSON, LINDELL, LINDSTRÖM, LANGE, KLING, SKOGLUND, HANSSON.

Efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter anmäler chefen för justitiedepartementet, statsrådet Zetterberg, fråga om *överenskommelse mellan Sverige, Danmark, Finland och Norge om upphävande av passkontrollen vid de internordiska gränserna* och om *ändring i utlänningslagen* samt anför.

Efter förslag av Nordiska parlamentariska kommittén för friare samfärrelse m. m. genomfördes i juli 1952 för Sveriges vidkommande den ordningen, att dansk, finsk och norsk medborgare, som ankom till riket direkt från annat nordiskt land, befriades från skyldigheten att inneha pass vid inresa och vistelse i riket under tid, då uppehållstillstånd icke erfordrades för honom. Beträffande skyldigheten att inneha uppehållstillstånd skulle alltså samma regler gälla för danska, finska och norska medborgare som för andra utlänningar. Motsvarande lättnader genomfördes samtidigt för svenska medborgare, som önskade besöka Danmark, Finland eller Norge.

Danska, finska, norska och svenska medborgare är sålunda sedan juli 1952 icke underkastade någon egentlig passkontroll vid passerandet av gränsen mellan respektive länder. De kan dock bli föremål för avvisning, därest anledning därtill föreligger. Den 1 juli 1954 genomfördes ytterligare lättnader för medborgare i Danmark, Finland, Norge och Sverige genom att de under vistelse i annat nordiskt land än hemlandet helt befriades från skyldigheten att inneha pass och uppehållstillstånd. Nu nämnda lättnader har från och med den 1 december 1955 införts jämväl i förhållande till Island.

Redan i sitt betänkande år 1952 (SOU 1952: 4) framhöll Nordiska parlamentariska kommittén, att slutmålet borde vara att slopa all passkontroll vid de internordiska gränserna, och i sitt betänkande år 1954 (Nordisk passfrihet, Del III, Upphävande av all passkontroll vid gränserna mellan de nordiska länderna, SOU 1954: 7) har kommittén framlagt förslag härutinnan. Enligt förslaget skall sålunda passkontrollen vid gränserna mellan de nordiska länderna helt avskaffas och samtliga länder väsentligen tillämpa viseringsskyldighet i samma omfattning och söka följa en enhetlig viseringspolitik i fråga om affärs-, studie- och turistresor samt liknande kortvariga

resor. Kommittén har därjämte framlagt ett förslag angående hur utlänningskontrollen borde samordnas. Över kommitténs förslag har yttranden inhämtats från ett stort antal myndigheter och organisationer. Det stora flertalet remissinstanser har därvid tillstyrkt kommitténs förslag.

Frågan om passkontrollens slopande vid gränserna mellan de nordiska länderna har också tagits upp av Nordiska rådet, som i rekommendation nr 9 den 16 augusti 1954 hemställde till regeringarna i de nordiska länderna, att Nordiska parlamentariska kommitténs förslag snarast måtte genomföras.

För att närmare undersöka möjligheterna att genomföra förslaget sammankom därefter den 30 november och 1 december 1954 experter från Danmark, Finland, Norge och Sverige till ett möte i Köpenhamn. Vid mötet fördes vissa preliminära diskussioner om förslagets genomförande. Sedermera har liknande möten med experter hållits den 28 och 29 april 1955 i Stockholm, den 28 och 29 november 1955 i Oslo samt den 5 och 6 september 1956 i Helsingfors. Vid sistnämnda möte har såsom representanter för Sverige deltagit byråchefen för lagärenden i inrikesdepartementet C. G. Persson, chefen för statens utlänningskommission, byråchefen N. Hagelin samt byråchefen i statens utlänningskommission S. Bundsen.

Vid experternas möten utarbetades ett utkast till en överenskommelse mellan de berörda länderna. Ett genomförande av förslaget nödvändiggör för Sveriges del ändringar i såväl utlänningslagen som utlänningskungörelsen, varjämte vissa viseringsavtal mellan Sverige och icke-nordiska stater torde få jämkas. Förslag till sådana ändringar (stencilerat) har den 1 oktober 1956 avgivits av de nämnda svenska experterna, som därjämte i en särskild promemoria närmare belyst innebörden av utkastet till överenskommelsen och författningsändringarna. Över experternas förslag har yttranden inhämtats från ett flertal myndigheter och organisationer.

Frågan om passkontrollens slopande behandlades därefter vid Nordiska rådets femte session i Helsingfors i februari innevarande år. Därvid lämnades inför trafikutskottet en redogörelse för utkastet till överenskommelse. I sitt förslag till rådet underströk utskottet angelägenheten av att det fortsatta arbetet bedreves på sådant sätt, att bestämmelserna om utvidgad passfrihet för icke-nordbor kunde träda i kraft den 1 januari 1958. Utskottet underströk även vikten av reformen med hänsyn till att införandet av ett nordiskt passområde vore en förutsättning för en rad planerade lättnader på tull-, valuta- samt införsel- och utförselkontrollens område. På utskottets hemställan lade rådet meddelandena i ärendet till handlingarna.

Efter ytterligare överläggningar mellan de nordiska länderna undertecknades den 12 juli 1957 en överenskommelse mellan Sverige, Danmark, Finland och Norge om upphävande av passkontrollen vid de internordiska gränserna. Överenskommelsen torde få fogas såsom bilaga till detta protokoll (*Bilaga B*).¹

Jag anhåller nu att få anmäla detta ärende.

¹ Denna bilaga har fogats vid propositionen.

Gällande rätt

Enligt utlänningslagen den 30 april 1954 (nr 193) gäller i fråga om utlännings rätt att inresa i och utresa ur riket samt att här uppehålla sig och inneha anställning bl. a. följande.

Utlänning som ankommer till riket eller uppehåller sig här skall, därest Konungen så förordnat, vara försedd med pass (4 §). Vid inresa och utresa skall utlännings uppvisa sitt pass för polismyndighet; utlännings skall på anfordran lämna polismyndigheten de upplysningar som begärs (5 § första stycket). Utlänning som vistas i riket är skyldig att på kallelse av polismyndighet personligen inställa sig hos myndigheten och lämna upplysningar om sin vistelse här (5 § andra stycket). Konungen äger utfärda bestämmelser om anmälan av utlännings vistelse och arbetsanställning i riket (6 §). Enligt 7 § äger Konungen förordna att utlännings icke utan tillstånd må inresa eller uppehålla sig i riket; tillstånd meddelas såsom visering, uppehållstillstånd eller bosättningstillstånd. Visering meddelas för inresa och vistelse i riket viss tid (8 §). Upphållstillstånd medför rätt att vistas i riket den tid som angivits i tillståndet; det innefattar icke rätt till inresa, om ej detta särskilt angivits (9 §). Bosättningstillstånd medför rätt att inresa och att utan tidsbegränsning vistas i riket (10 §). I 15 § stadgas att Konungen äger förordna att utlännings icke utan tillstånd, arbetstillstånd, får här i riket inneha anställning eller, i annan egenskap än handelsresande, utöva verksamhet som föranledes av anställning utomlands.

I anslutning till bestämmelserna i utlänningslagen har meddelats utförliga regler i utlänningskungörelsen den 4 juni 1954 (nr 457). Dessa regler innebär för närvarande bl. a. följande.

Utlänning som ankommer till riket eller uppehåller sig här skall vara försedd med pass eller annan legitimationshandling som må gälla som pass. Undantag härifrån stadgas beträffande medborgare i Danmark, Finland, Island eller Norge som ankommit till riket direkt från något av dessa länder. Beträffande skyldighet att för inresa eller uppehåll i riket inneha visering har undantag gjorts, förutom för medborgare i de nordiska länderna, för åtskilliga andra utlännings. Visering fordras icke för inresa om utlännings erhållit uppehållstillstånd, i vilket angivits att det innefattar rätt till inresa.

Annan utlännings än medborgare i Danmark, Finland, Island eller Norge äger icke uppehålla sig i riket över tre månader utan att inneha uppehållstillstånd; utan tillstånd må dock utlännings vid födelsen blivit svensk medborgare och utlännings som är gift med svensk medborgare eller med utlännings som vid födelsen blivit svensk medborgare samt ogifta barn under tjuugoett år till sådan utlännings vistas i riket intill sex månader efter ankomsten. Den uppehållstillståndsfria tiden räknas från och med inresedagen; har utlännings före senaste inresan tidigare vistats i riket, skall å den uppehållstillståndsfria tiden avräknas tiden för utlännings vistelse i riket under sex månader före senaste inresan.

I princip fordras, för att utlänningen här i riket skall få inneha anställning eller utöva verksamhet som föranledes av anställning utomlands, att arbetstillstånd meddelats. Undantagna är bl. a. medborgare i de nordiska länderna. I vissa fall krävs att arbetstillstånd meddelats innan utlänningen får inresa i riket.

Beträffande inrese- och utresekontrollen stadgas i utlänningskungörelsen att utlänning icke utan tillstånd av utlänningskommissionen, länsstyrelse eller polismyndighet äger inresa i eller utresa ur riket å annan ort än sådan där passkontroll är anordnad, passkontrollort. Från denna regel undantages utlänning som fått s. k. nödfallsvisering, i vissa fall utlänning som avmönstras eller påmönstras fartyg, medborgare i Norge, som tillhör befolkningen å norskt område nära gränsen till Sverige och som innehar ett av vederbörande norska myndighet utfärdat intyg, innehållande vissa angivna uppgifter, samt slutligen utlänning som innehar gränspassersedel. Gränspassersedel kan utfärdas för medborgare i Finland eller Norge, tillhörande befolkningen å finskt eller norskt område nära gränsen till Sverige, av landsfiskalen i motsvarande svenska gränsområde och innebär tillstånd att överskrida gränsen å annan ort än passkontrollort.

När annan utlänning än medborgare i Danmark, Finland, Island eller Norge inreser i eller utreser ur riket, skall han till polismyndigheten i inrese- eller utreseorten å särskild blankett lämna vissa uppgifter om sig. Polismyndigheten skall förse utlänningens legitimationshandling med anteckning om dagen för inresan eller utresan. Blanketterna insändes till utlänningskommissionen.

Såsom ytterligare kontroll över utlänningsars vistelse här i landet har föreskrivits att den som upplåter bostad åt utlänning är skyldig att avkräva utlänningen uppgift om namn, födelsetid, nationalitet m. m. Uppgift krävs dock icke om utlänningen är under 16 år och ej heller om upplåtelsen sker utan vederlag och det med säkerhet kan bedömas att vistelsen ej blir längre än tre dagar. Vidare skall den som anställer utlänning i sin tjänst omedelbart avfordra honom uppgift om namn, födelsetid, nationalitet m. m. Anmälningar om bostad och arbete skall av den som upplåtit bostad eller anställt utlänningen lämnas till polismyndigheten. Till denna skall också anmälas när utlänningen flyttar eller slutar sin anställning.

Bestämmelser angående de omständigheter under vilka en utlänning får avvisa upptages i utlänningslagen. Avvisning skall ske vid utlänningens ankomst till riket eller omedelbart därefter. Enligt 18 § kan utlänning avvisas a) om han icke, då så erfordras, innehar pass och tillstånd att inresa, b) om han söker undandraga sig att vid inresan för polismyndighet uppvisa sitt pass och till denna lämna begärda upplysningar, eller c) om han vid inresan mot bättre vetande lämnar polismyndighet oriktig uppgift rörande förhållande, som kan inverka på hans rätt att inresa. Utlänning må vidare, enligt 19 §, avvisas a) om han ämnar här i riket söka sitt uppehälle och det skäligen kan antagas att han icke kommer att här ärligen försörja sig, b) om han, enligt vad känt är, under de senast förflutna två åren

yrkesmässigt bedrivit otukt, yrkesmässigt utnyttjat annans otuktiga levnadssätt eller yrkesmässigt bedrivit olovlig införsel eller utförsel, c) om han under loppet av de senast förflutna fem åren utom riket blivit dömd till frihetsstraff för förmögenhetsbrott eller förfalskning eller undergått honom omedelbart ådömt frihetsstraff för sådant brott och det skäligen kan befaras att han kommer att här i riket fortsätta sådan brottslig verksamhet, eller d) om det med hänsyn till hans föregående verksamhet eller eljest skäligen kan befaras att han kommer att här i riket bedriva sabotage, spioneri eller olovlig underrättelseverksamhet. Avvisning med stöd av 19 § får ej ske beträffande den som innehar visering, uppehållstillstånd eller bopättningsstillstånd, och icke heller beträffande den som varit svensk medborgare och icke äger medborgarskap i annat land.

Beslut om avvisning meddelas enligt 20 § av polismyndighet; uppkommer fråga om avvisning av någon som påstår sig vara politisk flykting, skall dock ärendet avgöras av utlänningskommissionen efter hörande av utlänningsnämnden.

Enligt 55 § bör utlännning som avvisas befordras till land, varifrån han ankommit till Sverige; utlännning som förpassas, förvisas eller utvisas bör befordras till sitt hemland eller, om detta icke kan utrönas, till land, från vilket han ankommit hit. Föreligger hinder mot verkställigheten eller eljest särskilda skäl emot den, kan utlännningen befordras till det land som finnes lämpligast.

I fråga om utlännning som kommit till Sverige med fartyg eller luftfartyg stadgas i 56 § att han om han avvisas får återföras till fartyget eller luftfartyget, om detta omedelbart eller inom den närmaste framtiden skall avgå till utlandet. Utlännningen kan också sättas ombord på annat fartyg eller luftfartyg med samme innehavare. Detsamma skall gälla verkställighet av förpassning eller utvisning, såframt utlännningen underlåtit att vid inresan uppvisa sitt pass för polismyndighet och beslut om åtgärden meddelats inom sex månader efter inresan. Visst undantag har stadgats för att skydda politiska flyktingar. I anslutning till bestämmelserna i 56 § stadgas i andra stycket av 67 § att innehavaren av fartyget eller luftfartyget är skyldig att utan ersättning av statsverket föra utlännningen ur riket.

Utöver vad som framgått av den nu lämnade redogörelsen meddelas i utlänningskungörelsen vissa särskilda bestämmelser angående utlännning som är besättningsman å fartyg eller luftfartyg. För utlännning, som ankommit till riket såsom besättningsman på fartyg eller här i riket påmönstrats till utlandet destinerat fartyg, må sålunda under den tid han äger uppehålla sig i riket utan uppehållstillstånd såsom pass gälla sjöfartsbok eller därmed jämförlig handling. En utländsk sjöman, som är mönstrad å ett i svensk hamn inkommet svenskt eller utländskt fartyg, äger tillfälligt i den utsträckning polismyndigheten må finna skäl medge vistas å den ort, där fartyget ligger eller inom del av orten eller, där synnerliga skäl föreligger, under högst fyra dagar å annan ort i riket. Polismyndighet, som meddelat sådant tillstånd, skall tillse att utlännningen före

tillståndstidens utgång återvänder ombord på fartyget. Utländsk besättningsman, som erhållit dylikt så kallat landgångstillstånd, anses icke inrest i riket. Vad i utlänningslagen eller utlänningskungörelsen sägs om inresa i riket skall beträffande sådan utlännning äga tillämpning först då han lämnar fartyget. Bestämmelserna om utresa ur riket skall, när utlännning här i riket påmönstras till utlandet destinerat fartyg, äga tillämpning då utlännningen beger sig ombord på fartyget.

För av- och påmönstring i Sverige av utländsk sjöman kräves icke något tillstånd av ortens polismyndighet. Befälhavare å fartyg, som ankommit från utrikes ort, åligger emellertid att, innan utländsk besättningsman å fartyget här i riket avmönstras, till polismyndigheten i orten göra anmälan om avmönstringen samt att för mönstringsförrättaren styrka, att sådan anmälan gjorts. Polismyndighet, som mottagit dylik anmälan, skall pröva huruvida utlännningen skall tillåtas inresa i riket. Tillåtes utländsk besättningsman, som tillhör en viseringspliktig nation, att inresa i riket, må polismyndigheten bevilja honom visering (s. k. sjömansvisering) för vistelse i riket under högst fjorton dagar. I detta fall är sjöfartsbok tillräcklig legitimationshandling.

Nordiska parlamentariska kommittén

Kommittén har sett som sitt slutgiltiga mål på passfrihetens område att få genomförd en ordning, enligt vilken all passkontroll vid gränserna mellan de nordiska länderna avskaffas och passkontroll utövas endast vid inresa till och utresa från det nordiska området. Kommittén har kommit till det resultatet, att detta kan ske utan att den för länderna nödvändiga utlänningskontrollen eftersättes, om länderna i viss utsträckning samordnar denna kontroll. Enligt kommitténs uppfattning kan en sådan samordning genomföras utan några mer omfattande ändringar av utlänningskontrollens organisation i varje enskilt land.

Kommittén har föreslagit, att passkontrollen vid gränserna mellan de nordiska länderna skall avskaffas, att samtliga länder väsentligen skall tillämpa viseringsskyldighet i samma omfattning och söka följa en enhetlig viseringspolitik i fråga om affärs-, studie- och turistresor samt liknande kortvarigare resor och att en samordning skall ske av utlänningskontrollen.

Samordning borde enligt kommittén ske på följande punkter:

1. bestämmelser införes om att viseringsfria icke-nordbor ej äger uppehålla sig i det nordiska området utöver en bestämd tidsperiod (3 månader) utan att ansöka om uppehållstillstånd i något av länderna;

2. inreseföreskrifterna ändras sålunda, att en icke-nordbo, som blivit utvisad från ett nordiskt land, icke äger inresa till annat nordiskt land utan särskilt tillstånd;

3. ländernas spärrförteckningar samarbetas till en gemensam lista;

4. avvisningsbestämmelserna koordineras i syfte att skapa största möjliga överensstämmelse;

5. kontrollkort skall tills vidare avlämnas av icke-nordbor vid inresa till och utresa från det nordiska området; närmare avtal träffas om kortregistreringen etc.;

6. utlänningskontrollmyndigheterna ålägges att lämna varandra upplysningar om anmälda utlänningars flyttning från det ena landet till det andra.

Kommitténs förslag i fråga om utlänningskontrollen byggde sålunda på att in- och utresekort, s. k. kontrollkort, skulle användas av alla icke-nordbor. I Sverige, Finland och Norge bygger utlänningskontrollen redan för närvarande i huvudsak på dylika kontrollkort.

Överenskommelsens huvudsakliga innehåll

Överenskommelsen har till syfte att skapa ett gemensamt passkontrollområde i Norden. Med nordisk stat förstås Danmark, Finland, Norge och Sverige; undantagna är vissa delar av Danmark och Norge, nämligen Grönland, Färöarna, Svalbard och Jan Mayen. Enligt artikel 14 har emellertid Island möjlighet att efter förhandlingar ansluta sig till överenskommelsen. Denna kan också efter förhandlingar utvidgas till att omfatta Färöarna och Grönland.

I överenskommelsen användes ordet utlännning för att ange den som icke är medborgare i Danmark, Finland, Norge eller Sverige. Vid den här lämnade redogörelsen för överenskommelsens innehåll användes ordet utlännning i samma begränsade mening.

I ingressen anges överenskommelsens huvudprincip, nämligen att de fördragsslutande staterna är eniga om att tillåta utlänningar att resa direkt från en nordisk stat till en annan sådan stat över ett godkänt gränsövergångsställe utan att undergå passkontroll. Det må understrykas att in- och utresa skall ske på godkänt gränsövergångsställe. Även om passkontrollen slopas, har det nämligen ansetts lämpligt ur såväl ordnings- som kontrollsynpunkt att kräva, att en utlännning skall passera gränsen på vissa bestämda orter. Endast härigenom blir det möjligt att utöva sådan stickprovskontroll, som förutsattes i överenskommelsens artikel 8, och så länge tull- och valutakontroll upprätthålles framstår det som nödvändigt att vidmakthålla kravet på att en utlännning får passera gränsen endast på vissa bestämda orter. Dessa orter benämnes i överenskommelsen gränsövergångsställen.

En av principerna i överenskommelsen är att alla tillstånd skall ges endast nationell giltighet. Visering skall sålunda meddelas av varje land för sig. För närvarande föreligger vissa skillnader de olika länderna emellan i fråga om upprätthållandet av viseringstvång. Finland kräver exempelvis visering för medborgare i vissa utomeuropeiska länder, beträffande vilka övriga nordiska länder upphävt viseringstvånget, och Danmark har infört

viseringsfrihet i större utsträckning än övriga nordiska länder. I ingressen har uttryckligen angivits att de fördragsslutande staterna skall så långt möjligt upprätthålla en likartad viseringspolitik, både så att krav på visering upprätthålles i förhållande till samma länder och så att praxis vid meddelande av visering blir så enhetlig som möjligt.

I artikel 1 ges vissa definitioner.

De grundläggande bestämmelserna om passkontroll upptages i artikel 2. Envar stat åtager sig att företaga passkontroll vid sina nordiska yttergränser. Med yttergräns förstås (enligt artikel 1) landgräns mellan nordisk stat och icke-nordisk stat samt flygplatser och hamnar som har regelmässig eller icke regelmässig trafik med icke-nordisk stat. Passkontrollen skall företagas i enlighet med riktlinjer som finns angivna i bilaga 1 till överenskommelsen.

I artikel 2 fastslås vidare i vilken utsträckning kontrollkort skall komma till användning. Sådana kort skall användas beträffande varje utlänning, som är viseringspliktig i förhållande till någon av de fördragsslutande staterna, såvida denna stat påfordrar att kontrollkort skall användas. Kontrollkort skall härutöver användas endast beträffande utlänning, som av en fördragsslutande stat i samband med beslut om hans avlägsnande från vederbörande stat förbjudits att återvända dit utan särskilt tillstånd. Kontrollkortens format och utseende har angivits i bilaga 2 till överenskommelsen.

Artikel 3 upptager bestämmelser om hur man skall förfara med kontrollkorten. Principen är att inreslandet skall behålla kontrollkortet och handha kontrollen över att den tillåtna uppehållstiden icke överskrides. Inkommer icke utresekort inom rätt tid, åligger det kontrollstaten att vidtaga åtgärder för efterforskning.

Vissa undantag har gjorts från denna princip. Om det redan vid inresan framgår av passet, att en utlänning har fått uppehållstillstånd i annan stat än inresestaten i mer än tre månader, skall kontrollkortet omedelbart sändas till denna stat, som då blir kontrollstat. Har flera sådana tillstånd meddelats, skall kortet sändas till den stat, vars tillstånd utlöper senast.

För det fall att en stat tillåter utlänning att uppehålla sig inom staten mer än tre månader efter utgången av den vid inresan tillåtna uppehållstiden, går kontrollplikten över på denna stat.

Enligt artikel 4 är fördragsslutande stat skyldig att underrätta övriga stater om ändringar i viseringspolitiken samt om andra generella bestämmelser angående utlänningars in- och utresa och uppehåll i vederbörande stat.

I artikel 5 behandlas frågan när skyldighet att söka uppehållstillstånd inträder. Överenskommelsens innebörd är att viseringsfri utlänning skall ha uppehållstillstånd, om han önskar vistas i nordisk stat efter tre månaders vistelse i Norden. Uppehållstillstånd skall sökas i den stat där utlänningen befinner sig vid utgången av tremånaderstiden.

Detta stadgande innebär en inskränkning av vad som nu gäller så till vida

som viseringsfri utlännning för närvarande har rätt att vistas i varje nordiskt land i tre månader.

Såsom redan nämnts skall alla tillstånd ges endast nationell giltighet. I artikel 5 utsäges emellertid i anslutning härtill att utlännning, som erhållit uppehållstillstånd i ett nordiskt land, så länge uppehållstillståndet gäller skall äga besöka annat nordiskt land under en tid av tre månader utan att där behöva söka uppehållstillstånd. Vissa undantag har gjorts med hänsyn till norska bestämmelser.

I artikel 5 meddelas även vissa regler om beräkning av tremånaderstiden för de fall då utlännningen tidigare vistats i nordisk stat.

I artikel 6 har givits bestämmelser angående avvísning av utlännning. Syftet har varit att åstadkomma enhetliga regler i de olika länderna. Därvid har en sammanjämkning av skiljaktigheter i de olika ländernas lagstiftning blivit nödvändig. Under mom. a)—f) i artikeln anges fall då utlännning bör avvísas vid nordisk stats yttergräns. Dessa fall avser utlännning a) som icke innehar pass eller annan legitimationshandling som godtagits att gälla som pass, b) som saknar föreskrivet inrese- eller arbetstillstånd avseende inresestaten ävensom den eller de övriga nordiska stater som utlännningen har för avsikt att besöka, c) som må antagas sakna erforderliga medel för sitt uppehälle i den eller de fördragsslutande stater där han ämnar vistas samt för sin hemresa, d) som må antagas icke komma att ärligen försörja sig, e) som tidigare dömts till frihetsstraff och kan antagas komma att begå straffbar gärning i nordisk stat, eller som på grund av sin tidigare verksamhet eller eljest skäli-gen kan befaras komma att bedriva sabotage, spioneri eller olovlig under-rättelseverksamhet i någon av de fördragsslutande staterna, f) som är upp-förd i någon av de fördragsslutande staternas förteckningar över utvisade ut-länningar.

Utöver de angivna avvísningsgrunderna, vilka bör iakttagas av var och en av de fördragsslutande staterna, innehåller överenskommelsen en allmän avvísningsklausul, vilken innebär att envar utlännning kan avvísas som av andra grunder anses icke böra ges tillåtelse att inresa i en eller flera av de fördragsslutande staterna. Denna bestämmelse öppnar möjlighet för stater-na att i sin lagstiftning införa andra avvísningsgrunder än de redan angivna.

Från bestämmelserna stadgas visst undantag beträffande utlännning som ämnar resa till stat, till vilken han har inresetillstånd m. m.

I artikel 7 behandlas in- och utresa av besättningsmän på fartyg och luft-fartyg. Innebörden av bestämmelserna är att utlännning, vilken ankommit från icke-nordisk hamn som besättningsman, skall inresebehandlas endast om han avmönstras i nordisk stat. Utresebehandling skall ske när utlännning i nordisk stat påmönstras fartyg som icke uteslutande går i fart mellan nor-diska stater.

I artikel 8 meddelas vissa bestämmelser angående stickprovskontroll vid de internordiska gränserna.

Enligt artikel 9 skall utlännning som är utvisad från nordisk stat icke till-låtas inresa i annan nordisk stat utan särskilt tillstånd. I artikeln stadgas

vidare att, om utlänning som utvisats från nordisk stat har uppehållstillstånd i annan nordisk stat, denna stat är pliktig att på anmodan emottaga utlänningen.

De fördragsslutande staterna förpliktar sig, enligt artikel 10, vidare att i vissa fall återtaga utlänningar som i enlighet med artikel 6 borde ha avvisats men inrest och utan tillstånd begivit sig från inresestaten till annan nordisk stat. Även i vissa andra fall skall nordisk stat vara skyldig att återtaga utlänning.

Enligt artikel 11 förbinder sig de fördragsslutande staterna att ge varandra underrättelser och företaga efterforskning i överensstämmelse med vad som anges i en särskild bilaga. I bilagan har angivits de grundläggande reglerna. Det är avsett att detaljbestämmelser utfärdas av det samarbetsorgan som förutsättes komma till stånd enligt artikel 13. Detta organ, Nordiska utlänningsutskottet, skall bestå av en representant för var och en av de fördragsslutande staterna och skall ha till uppgift att samordna kontrollen samt i övrigt upptaga tolkningsspörsmål och andra frågor som är av betydelse för det gemensamma passkontrollområdet.

Överenskommelsen, som träffats under förbehåll av ratifikation, skall träda i kraft tidigast den 1 januari 1958.

Överenskommelsen kan uppsägas med en frist av sex månader. I vissa fall kan överenskommelsen sättas ur kraft med omedelbar verkan, nämligen i händelse av krig eller krigsfara eller såframt andra särskilda internationella eller nationella förhållanden gör detta nödvändigt.

Experternas förslag till lagändringar

Experterna har sett som sin uppgift att — utan att taga ställning till frågan om passkontrollen bör slopas eller ej — i samråd utarbeta ett förslag hur man på bästa sätt bör lösa de frågor som uppkommer vid ett genomförande av Nordiska parlamentariska kommitténs förslag. Därvid har med hänsyn till de skilda bestämmelserna i fråga om utlänningskontrollen som för närvarande gäller i respektive länder olika ståndpunkter måst sammanjämkas. De förslag till ändringar i utlänningslagen och utlänningskungörelsen som utarbetats ansluter till det av experterna upprättade utkastet till överenskommelse om upphävande av passkontrollen vid de internordiska gränserna. Utkastet överensstämmer i huvudsak med den senare träffade överenskommelsen.

Utgångspunkten för experternas arbete har varit kommitténs förslag angående samordning av utlänningskontrollen.

I Nordiska rådets rekommendation nr 9 den 16 augusti 1954 har emellertid föreslagits, att man i stället för att bygga kontrollen på kontrollkort borde genom samarbete mellan vederbörande myndigheter på annat sätt försöka upprätta den efter omständigheterna nödvändiga och önskvärda kontrollen beträffande icke-nordbor. Vid experternas förhandlingar har vidare från danskt håll bestämt hävdats, att — bl. a. med hänsyn till den un-

der senare år synnerligen omfattande resandefrafiken mellan Danmark och Tyskland — det av praktiska skäl icke kunde komma i fråga att fordra kontrollkort av alla icke-nordbor vid passerandet av Nordens yttergränser, och att kontrollkort därför borde krävas endast beträffande viseringsskyldiga utlänningar. I anledning av Nordiska rådets rekommendation och på grund av den från danskt håll intagna ståndpunkten har experterna grundat sitt förslag på ett system, enligt vilket kontrollkort i princip skall lämnas endast av viseringsskyldiga icke-nordbor. I denna del ansluter experternas förslag till överenskommelsens artikel 2.

Slopandet av passkontrollen vid de internordiska gränserna har föranlett en ändring av 5 § utlänningslagen. Experterna föreslår att paragrafen får det innehåll, att utlänning vid inresa och utresa skall uppvisa sitt pass för polismyndighet om ej Konungen annorlunda förordnar.

Beträffande den närmare regleringen av gränspasseringen föreslår experterna, att i utlänningskungörelsen intages de undantag från huvudregeln om att inresa i eller utresa ur riket skall ske å passkontrollort som föranledes av överenskommelsen.

I 18—20 §§ utlänningslagen föreslår experterna de ändringar som föranledes av överenskommelsens artikel 6 angående avvisning. Experterna uttalar att det blir ofrånkomligt med i stort sett enhetliga regler i de olika länderna. Det framhålles också att överenskommelsens genomförande torde komma att medföra en försvagning av utlänningskontrollen inom de nordiska länderna, vilket motiverar en viss skärpning av avvisningsbestämmelserna.

I 18 § har, förutom en mindre jämkning av 1 och 2 mom., tillagts ett andra stycke av innebörd, att annan utlänning än medborgare i Danmark, Finland eller Norge, som utvisats från något av dessa länder och icke äger återvända till det land, från vilket han utvisats, må avvisas såvida han icke erhållit särskilt tillstånd att inresa i riket (jfr artikel 6 mom. a), b) och f) samt artikel 9).

I 19 § har som 1 mom. införts stadgande motsvarande mom. c) i artikel 6; nuvarande 1 mom. blir i förslaget 2 mom. och har jämkats så att avvisning kan ske även beträffande den som ämnar söka sitt uppehälle i Danmark, Finland eller Norge; nuvarande 2 mom. blir med oförändrat innehåll 3 mom.; nuvarande 3 mom., i förslaget 4 mom., jämkas till att avse utlänning som tidigare utom riket blivit dömd till frihetsstraff och vilken kan antagas komma här i riket eller i Danmark, Finland eller Norge att fortsätta sin brottsliga verksamhet; och i nuvarande 4 mom., förslagets 5 mom., införes som avvisningsgrund även att utlänningen kan befaras komma att bedriva sabotage, spioneri eller olovlig underrättelseverksamhet i Danmark, Finland eller Norge.

I överensstämmelse med andra stycket av artikel 6 har experterna i ett andra stycke i 19 § föreslagit att utlänning jämväl på andra grunder än dem som anges i första stycket av paragrafen må avvisas, därest synnerliga skäl föreligger därtill. I dansk och norsk rätt finns för närvarande allmänna av-

visningsklausuler som lämnar utrymme för en mycket fri prövning. I praktiken lär emellertid bestämmelserna tillämpas mycket sällan. Under de förhandlingar som föregått upprättandet av experternas utkast har representanterna från Danmark och Norge förklarat att de ansåge önskvärt, att en dylik allmän klausul funnes i samtliga länders lagstiftning, och från finsk sida har man anslutit sig till denna ståndpunkt. Experterna uttalar att därest en liknande avvisningsgrund skall införas i svensk lagstiftning, den synes böra förses med så starka garantier att den icke under några förhållanden kan missbrukas. Bestämmelsen torde därför böra begränsas till fall, då synnerliga skäl föreligger. Vidare synes det icke kunna komma i fråga att låta polismyndighet besluta om avvisning med stöd av en sådan bestämmelse. Enligt vår nuvarande lagstiftning uppkommer ibland ytterst vanskliga bedömningar i avvisningsärenden då det gäller s. k. politiska flyktingar. För sådana fall stadgas i 20 § andra stycket utlänningslagen, att det är utlänningskommissionen — efter hörande av utlänningsnämnden — som skall besluta i ärendet i stället för polismyndigheten. Ett liknande förfarande skulle kunna tänkas, därest man anser sig böra införa en allmän avvisningsklausul. För att vinna ytterligare garantier ur rättssäkerhetssynpunkt synes dock böra stadgas, att utlänningsnämnden alltid skall höras i sådana ärenden. I överensstämmelse härmed föreslås en ändring av 20 §.

I nuvarande andra stycket av 19 § utlänningslagen, i förslaget tredje stycket, har i experternas förslag undantagsbestämmelsen för utlännning som varit svensk medborgare fått utgå.

Nuvarande bestämmelser i 55 § utlänningslagen kompletteras, i anledning av stadgande i artikel 10, med en bestämmelse om att utlännning, som avvisas, förpassas, förvisas eller utvisas, må befordras till Danmark, Finland eller Norge, därest Konungen träffat överenskommelse därom.

I samband med övervägandena om anordnande av kontrollen över dem som inreser till riket med fartyg eller luftfartyg har experterna upptagit spørsmålet om en befälhavare skall kunna drabbas av ekonomiska påföljder, därest han gör sig skyldig till försummelse, ävensom om detta ekonomiska ansvar bör utsträckas till att gälla också fartygets innehavare och beträffande utländska fartyg eventuellt den av innehavaren här i riket anlitade skeppsklareraren. Av experternas redogörelse för dansk och norsk rätt framgår att enligt *danska* utlänningslagen besättningsman icke får avmönstras utan tillstånd av polismyndigheten och befälhavaren är ansvarig för att avmönstring icke sker utan sådant tillstånd. Befälhavaren är vidare pliktig att efterkomma de föreskrifter, som justitieministern meddelar för passkontrollens genomförande. Vidare stadgas, att befälhavaren, rederiet eller dess representant i landet är skyldig att ersätta de utgifter, som till följd av överträdelse av nyssnämnda bestämmelser påföres det allmänna genom utlänningsens olovliga uppehåll i landet och vid hans hemsändande. Detsamma gäller luftfartygs befälhavare, luftfartsföretaget eller dess representant i landet. Även i *Norge* kräves för närvarande tillstånd av ortens polismyndighet för av- eller påmönstring. Därest en utländsk besättningsman lämnar

sin anställning ombord å fartyget, är fartygets innehavare skyldig att ersätta de kostnader, som inom tre månader påföres det allmänna genom att vederbörande uppehållit sig i riket och må avlägsnas därifrån. Denna innehavarens förpliktelse gäller även om vederbörande sjöman avmönstras med polismyndighetens tillstånd. I den nya norska utlänningslagen av år 1956 har beträffande utländskt fartyg stadgats, att även befälhavaren och mäklaren skall kunna göras ansvariga å innehavarens vägnar. Vidare har innehavaren ålagts samma ekonomiska ansvar som för en besättningsman, därest en utländsk fripassagerare går i land från ett fartyg utan tillstånd av polismyndigheten. Vad som sägs om fartyg skall gälla även luftfartyg.

Experterna erinrar om ett uttalande under förarbetena till 1954 års utlänningslag, vari framhölls, att enligt då gällande lagstiftning Sverige vore ett av de länder i vilka redarnas förpliktelser för personer, som landsattes från deras fartyg eller luftfartyg, vore mest begränsade. Detta medförde att rederierna i stor utsträckning låte personer, som icke mottoges annorstädes, landstiga här och att statsverket sedan åsamkades stora kostnader för deras hemsändande. Det förekomme bl. a., att fripassagerare landsattes här från fartyg, som vore på väg från en utländsk hamn till en annan och endast tillfälligtvis anlöpte Sverige. Fall hade till och med inträffat då svensk hamn angjorts endast för att låta fripassagerare landstiga.

Slopas passkontrollen ter sig enligt experterna de nuvarande bestämmelserna i 56 och 67 §§ som alltför snäva. Om de nordiska länderna skall bilda ett passkontrollområde framstår det som önskvärt med enhetliga regler på förevarande område. Bestämmelserna tvingar befälhavaren att iakttaga gällande föreskrifter beträffande ilandsättning av fripassagerare och avmönstring av besättningsmän. Erfarenheterna från Danmark och Norge torde bestyrka detta förhållande. Det erinras jämväl om att man även i andra länder ålagt befälhavare, redare och agenter omfattande ekonomiska förpliktelser. Vid de mellan experterna slutförda förhandlingarna har framhållits önskvärdheten av att man även i Sverige måtte införa liknande regler om ekonomiskt ansvar för befälhavare, fartygsinnehavare och mäklare.

I enlighet härmed föreslås ett tillägg till 67 §. Enligt förslaget skall, därest utländsk besättningsman lämnar sin anställning ombord å fartyg eller luftfartyg under dess uppehåll här i riket och olovligen inreser i riket, fartygets eller luftfartygets innehavare vara skyldig att svara för de kostnader som under de närmast följande tre månaderna efter inresan åsamkas det allmänna för utlänningsens uppehälle här i riket ävensom kostnaderna för hans befordran ur riket. Detsamma skall gälla beträffande passagerare, som utan befälhavarens tillåtelse medföljt fartyget eller luftfartyget och olovligen inreser i riket. I fråga om utländskt fartyg skall vidare enligt förslaget fartygets befälhavare ävensom av innehavaren här i riket anlita skeppsklarrare svara lika med innehavaren för kostnad som här avses.

Jämte dessa ändringar i utlänningslagen har experterna upprättat förslag till ändring i *utlänningskungörelsen*. Av vad som föreslås beträffande utlänningskontrollen må här, utöver vad som framgått av den lämnade redo-

görelsen, nämnas att skyldigheten att vid inresa för polismyndigheten uppvisa pass inskränkes till att avse utlänning som inreser från annat land än Danmark, Finland eller Norge, att kontrollkort skall lämnas endast av utlänning som icke äger inresa i Danmark, Finland, Norge eller Sverige utan att inneha visering och av utlänning som i samband med förpassning, förvisning eller utvisning ur något av nyssnämnda länder förbjudits att återvända till det land, varifrån han förpassats, förvisats eller utvisats. Vidare ålägges befälhavare å fartyg, vilket icke uteslutande går i fart mellan Sverige och Danmark, Finland eller Norge och som ankommit till riket från utrikes ort, bl. a. att till tullmyndigheten lämna skriftlig uppgift angående antalet passagerare, besättningsmän och fripassagerare, att tillse att icke någon passagerare lämnar fartyget förrän passkontroll ägt rum och att omedelbart till polismyndigheten anmäla när utländsk besättningsman rymt eller underlåtit inställa sig vid fartygets avgång. Befälhavaren skall också, innan utländsk besättningsman påmönstras, göra anmälan om påmönstringen till polismyndigheten. Vidare skall befälhavaren före fartygets avgång lämna tullmyndigheten uppgift angående antalet passagerare och förändringar i besättningens sammansättning samt rapportera om samtliga utländska besättningsmän är ombord.

Experterna har vidare föreslagit, att tullmyndigheterna skall medverka vid kontrollen av fartyg, som icke uteslutande går i fart mellan Sverige och Danmark, Finland eller Norge, bl. a. genom att underrätta polismyndigheten om fartygets ankomst och avgång från riket och att tillse att passagerare icke lämnar ankommande fartyg förrän passkontroll ägt rum eller, sedan sådan kontroll företagits, går ombord å eller lämnar fartyg som skall avgå.

Viseringsskyldigheten föreslås omfatta icke-nordbo som eljest ej skulle behöva visering, därest han tidigare utvisats från Danmark, Finland eller Norge och icke utan särskilt tillstånd äger återvända till det land, från vilket han utvisats.

Bestämmelserna om krav på uppehållstillstånd föreslås avfattade i enlighet med artikel 5 i överenskommelsen. Därvid föreslås att den nuvarande särskilda regeln om rätt för utlänning som vid födelsen blivit svensk medborgare och vissa andra utlänningar att vistas här under sex månader utan uppehållstillstånd upphäves.

Därest kontrollkorten slopas för alla viseringsfria icke-nordbor måste kontrollen beträffande dessa, d. v. s. det stora flertalet utlänningar, läggas om, framhåller experterna. Man blir nödsakad att bygga kontrollen huvudsakligen på bostads- och arbetsanmälningar. Skall utlänningskontrollen grundas på bostadsanmälan måste denna göras mera effektiv än för närvarande. Enligt nu gällande bestämmelser skall anmälan göras såväl beträffande nordbor som icke-nordbor. Då antalet nordbor som besöker Sverige är mycket stort, blir materialet omfattande och svårarbetat. Även i övriga nordiska länder fordras i princip bostadsanmälan beträffande nordbor. Vid de förhandlingar som förts mellan experterna har ifrågasatts, om man icke skulle i samtliga nordiska länder kunna slopa bostadsanmälningskyldigheten beträffande

nordbor. Några mera betydande olägenheter härav torde icke vara att förvänta. Visserligen skulle svårigheterna att efterforska utvisade nordbor eller nordbor, som är efterspanade för brott, bli större, men man finge i stället lita till undersökningar av de lokala polismyndigheterna. Man torde också ha visst fog för antagandet, att redan för närvarande en utvisad eller efterlyst nordbo — som tämligen obehindrat kan förflytta sig mellan de nordiska länderna — söker att undandraga sig anmälningsskyldigheten eller lämna vilseledande uppgifter. Expertdelegationerna föreslår därför att skyldigheten att lämna särskild bostadsanmälan beträffande nordbo måtte slopas.

Experterna uttalar att, om bostadsanmälningsskyldigheten bortfaller beträffande nordbor, möjligheten att effektivisera anmälningsskyldigheten i fråga om övriga utlännningar och att övervaka att skyldigheten fullgöres blir betydligt större. För att kunna bygga utlänningskontrollen på bostadsanmälningarna måste emellertid ytterligare åtgärder vidtagas. Experterna föreslår slopande av den nuvarande undantagsbestämmelsen att vederlagsfri upplåtelse av bostad intill tre dagar icke behöver anmälas. Vidare föreslås att bostadsanmälan skall omfatta fler uppgifter än för närvarande, bl. a. angående dagen för inresan i riket och om uppehållstillstånd som meddelats i nordiskt land. Även andra åtgärder för att effektivisera bostadsanmälan har behandlats i experternas promemoria.

För att bostadsanmälan skall kunna läggas till grund för den inre utlänningskontrollen blir det nödvändigt att liksom hittills samla korten centralt, framhåller experterna. Med stöd av korten skall kontrolleras, att utlännen icke uppehåller sig i riket utan att inneha tillstånd, då så erfordras. Genom att korten förvaras centralt ges större möjlighet att utröna var utlännen uppehåller sig. Från svenskt håll har därför kraftigt understrukits vikten av att även övriga nordiska länder upprättar centrala bostadsregister. Sådana saknas nämligen för närvarande i såväl Danmark och Finland som Norge. Enligt vad som framkommit vid de förda förhandlingarna är man i övriga nordiska länder icke benägen att i vidare mån införa centrala bostadsregister än att Finland och Norge möjligen kommer att inrätta sådana register beträffande viseringsskyldiga utlännningar. Avsaknaden i de övriga nordiska länderna av centrala bostadsregister innebär en allvarlig brist i det tänkta systemet för utlänningskontrollen och kan för Sveriges del komma att medföra betydande olägenheter, uttalar experterna.

Sammanfattningsvis uttalar experterna bl. a., att förslagets genomförande kommer att medföra en försämrad utlänningskontroll. Möjligheterna att hindra asociala, kriminella eller eljest icke önskvärda utlännningar att inresa till Sverige försämrars. Experterna framhåller vidare att alla åtgärder, som innebär en uppluckring av inresekontrollen, kan komma att medföra stora påfrestningar för de socialvårdande myndigheterna med åtföljande kostnader. Det föreslagna efterforskningsförfarandet blir enligt experterna sannolikt både komplicerat och kostsamt.

Remissyttranden

Över experternas förslag har efter remiss yttranden avgivits av hovrätten över Skåne och Blekinge, chefen för försvarsstaben, överståthållarämbetet, länsstyrelserna i Stockholms, Malmöhus, Göteborgs och Bohus, Älvsborgs, Värmlands, Kopparbergs, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län, statspolisintendenten, statens utlänningskommission, utlänningsnämnden, arbetsmarknadsstyrelsen, luftfartsstyrelsen, sjöfartsstyrelsen och generaltullstyrelsen ävensom av Sveriges redareförening, Sveriges fartygsbefälsförening och svenska sjöfolksförbundet.

Överståthållarämbetet har jämväl överlämnat yttranden av polismästaren och kriminalpolisintendenten i Stockholm samt en promemoria av polisintendenterna Å. Hasselrot och Nils Andermark. Länsstyrelserna utom länsstyrelsen i Malmöhus län har envar bifogat yttranden från landsfogden eller t. f. landsfogden i länet. Härutöver har överlämnats, av länsstyrelsen i Malmöhus län yttranden av poliskamrarna i Malmö och Hälsingborg, passkontrollföreståndaren och biträdande passkontrollföreståndaren i Hälsingborg, polischeferna i Landskrona, Trelleborg och Ystad, landsfiskalen i Höganäs distrikt samt föreningen Malmöhus läns landsfiskaler, av länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län yttranden av poliskammaren i Göteborg samt landsfiskalerna i Strömstads och Tanums distrikt, av länsstyrelsen i Värmlands län yttranden av landsfiskalerna i Charlottenbergs och Järnskögs distrikt, samt av länsstyrelsen i Norrbottens län yttranden av landsfiskalen i Haparanda distrikt och Tornedalskommunernas förbund. Generaltullstyrelsen har överlämnat yttranden av tulldirektionerna i Stockholm, Göteborg och Malmö, tullkamrarna i Hälsingborg, Trelleborg, Charlottenberg och Haparanda samt gränstullkammaren i Karlstad.

I det övervägande antalet yttranden avstyrkes förslaget om upphävande av passkontrollen vid de internordiska gränserna. Tillstyrkande uttalar sig *länsstyrelserna i Göteborgs och Bohus län* och i *Västerbottens län* samt *poliskammaren i Göteborg*, *landsfogden i Göteborgs och Bohus län*, *landsfiskalerna i Strömstads och Tanums distrikt*, *arbetsmarknadsstyrelsen*, *tullkammaren i Hälsingborg*, *gränstullkammaren i Karlstad*, *Tornedalskommunernas förbund* och *svenska sjöfolksförbundet*. Vidare har följande myndigheter förklarat att de i huvudsak icke har något att erinra mot förslaget ur de synpunkter vederbörande myndighet har att beakta, nämligen *utlänningsnämnden*, *luftfartsstyrelsen*, *sjöfartsstyrelsen*, *generaltullstyrelsen*, *tulldirektionen i Malmö* och *tullkammaren i Trelleborg*.

Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län håller icke för osannolikt att vissa organisatoriska svårigheter beträffande utlänningskontrollen kan uppstå. Länsstyrelsen anser dock att erfarenheten från tidigare förenklingar i det nordiska passväsendet visar, att då uttalade farhågor varit överdrivna och att svårigheterna snabbt kunnat övervinnas. *Länsstyrelsen i Västerbottens län* finner att skapandet av ett gemensamt passkontrollområde mot de nordiska yttergränserna är ägnat att befrämja samarbetet och stärka samhörigheten

mellan de nordiska staterna; befarade olägenheter bör därför icke utgöra hinder för passkontrollens slopande. Länsstyrelsen anser emellertid att det rådande oroliga utrikespolitiska läget bör föranleda försiktighet vid val av tidpunkt för upphävande av passkontrollen. I några yttranden, av *landsfiskalen i Tanums distrikt* och av *tullkammaren i Hälsingborg*, framhålles att en effektiv passkontroll för närvarande icke kan upprätthållas och någon avsevärd försämring därför icke skulle inträda genom att passkontrollen helt upphäves vid de internordiska gränserna.

Av de myndigheter som i sina yttranden över Nordiska parlamentariska kommitténs betänkande i princip tillstyrkte upphävande av passkontrollen är det nu åtskilliga som anför betänkligheter. Sålunda uttalar *länsstyrelsen i Stockholms län* att länsstyrelsen alltjämt hyser stark sympati för tanken att helt upphäva all passkontroll vid gränserna mellan de nordiska länderna; länsstyrelsen är emellertid benägen att i allt väsentligt instämma i vad experterna anfört om de olägenheter som är förbundna med de föreliggande förslagen. Enligt länsstyrelsen bör ytterligare överväganden komma till stånd på det nordiska planet för att undanröja de hinder som kan möta vid realiserande av tanken på passkontrollens slopande vid gränserna mellan de nordiska länderna. Även *länsstyrelserna i Värmlands och Norrbottens län* anser att ytterligare förhandlingar bör föras för att en godtagbar kontrollanordning skall åstadkommas. *Länsstyrelserna i Malmöhus och Älvsborgs län*, vilka tidigare i princip tillstyrkt förslaget, framhåller att den kontroll över utlännningar som anordnas enligt förslaget icke är tillfredsställande. Den föreslagna ordningen måste befaras komma att medföra omfattande olägenheter för Sveriges del. Dessa länsstyrelser avstyrker förslaget, bland annat under hänvisning till det försämrade internationella läget. Samma inställning kommer till uttryck i det yttrande som avgivits av *länsstyrelsen i Kopparbergs län*.

I de avstyrkande yttrandena åberopas främst att den kontroll som föreslagits i fortsättningen skola ske av utlännningar är otillräcklig för att tillgodose Sveriges intressen. Man pekar på att kontrollkort skall användas endast i mycket begränsad utsträckning och att centrala bostadsregister icke kommer att upprättas i de andra nordiska länderna. Man framhåller vidare att genomförandet av gemensam passkontroll ovillkorligen kräver i det närmaste fullständig enhetlighet i de nordiska ländernas utrikespolitik, vilket för närvarande icke är fallet. Vinsten med upphävande av passkontrollen blir icke heller särdeles stor för de resande, så länge tull- och valutakontroll sker vid passerande av gränsen och utlännningen kommer att underkastas en kontroll inom landet som kan vara lika besvärande som den nuvarande passkontrollen.

Chefen för försvarsstaben anför:

Den kontroll, som expertkommittén föreslår i det framlagda förslaget, är i hög grad bristfällig. Det kan först konstateras att en stor del av kontrollen kommer att avhändas svenska myndigheter. För alla viseringsfria icke-nordbor, som först inresa till ett annat nordiskt land, kommer kontrollen att

åvila de andra nordiska staterna. Vårt land kommer endast att vara orienterat i de fall en icke-nordbo ansökt om och erhållit visum.

Resultatet av föreslaget kontrollsystem kommer att vara, att viseringsfria icke-nordbor passerar Nordens yttergränser utan annan kontroll än stämpling av passen. Därefter måste orientering om att dessa utlänningar vistas i vårt land inhämtas genom bostads- och arbetsanmälningar. I motsats till vad nu är fallet, kommer då icke någon svensk myndighet att ha kännedom om, när dessa utlänningar inresa till eller utresa från landet.

Den skärpning av den inre kontrollen, som föreslagits, blir även den ofullständig rörande viseringsfria icke-nordbor. Det finns nämligen — som redan omnämnts — ett ganska stort klientel, som övernattar i medförd tältutrustning, husvagn eller motorfordon. För dessa finns ingen anmälningsskyldighet.

I yttrandet framhålles, att polismyndigheterna för att erhålla en bättre kontroll med all sannolikhet kommer att tvingas till att utföra en utvidgad inre kontroll. Kontrollen kan ske genom att infordra uppgifter från svenska medborgare som är värdar för utlänningen, genom att besöka utlänningen på hotell o. s. v. En sådan kontroll kan komma att medföra irritation.

Chefen för försvarsstaben uttalar vidare:

Expertkommittén har icke påvisat den inverkan, som de nordiska staternas utrikespolitiska orientering har vid genomförande av en för Norden gemensam passkontroll. Passkontrollen utgör nämligen ett hjälpmedel för ett lands säkerhetsmyndigheter, då det gäller att hindra utlänningar, vilka kunna utgöra ett hot mot rikets säkerhet, att komma in i och vistas i vårt land. Därutöver har passkontrollen till uppgift att kunna förhindra såväl en utlänning som en svensk medborgare som begått brott mot rikets säkerhet att undandra sig straff genom att försvinna ur riket.

Det är tänkbart att Danmarks och Norges anslutning till Nato och Finlands vänskaps- och biståndspakt med Sovjet kan i visst fall medföra en nyans i uppfattningen i förhållande till Sverige, då det gäller frågor på passkontrollområdet. Detta kan leda till icke önskvärda komplikationer i samarbetet.

Överståthållarämbetet yttrar:

De av överståthållarämbetet i utlåtandet den 10 juni 1954 uttalade betänkligheterna mot ett slopande av passkontrollen mellan de nordiska länderna ha, enligt ämbetets förmenande, fått ökad styrka på grund av de eftergifter ur kontrollsynpunkt man av praktiska skäl tvingats göra vid avtalsförslagens utformande. Överståthållarämbetet avser därmed närmast det förhållandet, att in- och utresekort skulle komma till användning allenast beträffande viseringspliktiga utlänningar. Detta skulle för Sveriges del medföra, att kontrollen över flertalet utlänningars vistelse här i landet helt skulle vila på en inre kontroll, som i sitt första led skulle vara beroende av en riktigt fullgjord, på utlänningarna själva och deras bostadsupplåtare vilande anmälningsskyldighet. Den utbyggnad av kontrollmyndigheternas resurser, som därvid kräves för att icke utlänningsövervakningen skall förlora det mesta av sin effektivitet, lär av skilda orsaker icke kunna påräknas.

Överståthållarämbetet anför ytterligare:

Såsom överståthållarämbetet i förutnämnda utlåtande framhållit förutsätter genomförandet av en gemensam passkontroll ovillkorligen en i det närmaste fullständig enhetlighet i de nordiska ländernas utlänningspolitik. Någon sådan enhetlighet är icke för handen och torde väl icke heller vara att

påräkna inom den närmaste framtiden. Det kan enligt överståthållarämbetets mening, särskilt i en tid, då den politiska spänningen i världen kräver skärpt vaksamhet, icke ur svensk synpunkt vara tillrådligt att genomföra en åtgärd, som kan tänkas göra vår inre säkerhet beroende av annat lands handhavande av inresekontrollen.

Spion- och sabotagefaran framhålles även bl. a. av *hovrätten över Skåne och Blekinge* samt *länsstyrelsen* och *landsfogden i Kopparbergs län*.

Utlänningskommissionen uttalar att passkontrollens utflyttning till de nordiska yttergränserna skulle för Sveriges del innebära, att Sverige i praktiken överlämnade åt sina grannländer att bestämma vilka utländska medborgare, som finge inresa i riket. Kommissionen fortsätter:

Detta får särskild betydelse mot bakgrunden av de skiljaktigheter som fortfarande råda i de olika staternas utrikespolitik och de därav föranledda olikheterna i respektive staters utlänningspolitik. Den föreslagna ordningen skulle otvivelaktigt medföra, att de svenska intressena icke komme att bli tillgodosedda på samma sätt som nu är fallet. Vidare må framhållas att Sverige skulle förlora möjligheterna att förhindra utlämningar, som vistades i grannländerna, att utan tillstånd, där sådant krävdes, begiva sig hit och vistas här relativt lång tid utan de svenska myndigheternas vetskap. Detta kan få allvarliga konsekvenser icke bara ifråga om kriminella och asociala element utan även och framför allt ifråga om politiskt icke önskvärda utlämningar.

Kommissionen ifrågasätter vidare lämpligheten i att rasera ett så smidigt kontrollorgan som våra passkontroller för närvarande utgör. Passkontrollerna kan nu vid ett skärpt utrikespolitiskt läge relativt snabbt utbyggas.

Länsstyrelsen i Älvsborgs län yttrar:

Den nu föreslagna begränsningen i skyldigheten att avlämna kontrollkort kommer att avsevärt försvåra och jämväl försämra den inre utlänningskontrollen. Denna måste därför effektiviseras, vilket kommer att kräva betydande kostnadsökningar. Utlänningskontrollen måste byggas upp på bostads- och arbetsanmälningar, vilka säkerligen kommer att förorsaka berörda utlämningar mera besvär och obehag än den nuvarande passkontrollen. De fördelar i form av förenklad utlänningskontroll och ökad bekvämlighet för utlämningarna, som man velat åstadkomma genom upphävandet av passkontrollen vid de internordiska gränserna, skulle sålunda gå förlorade vid genomförandet av det nu föreliggande förslaget samtidigt som effektiviteten av kontrollen skulle minska.

Hovrätten över Skåne och Blekinge framhåller också att utlänningskontrollen blir försämrade och att vinsten med ett slopande av passkontrollen icke blir stor. De skäl som åberopats för den föreslagna ordningen synes hovrätten otillräckliga. För den nordiska tanken torde det enligt hovrätten vara tillfyllest att man skapar i möjligaste mån lika regler och upprätthåller ett intimt samarbete i utlänningskontrollen. Hovrätten föreslår att man på annat sätt än genom slopandet av den nationella passkontrollen söker främja en friare samfärdsel inom Norden.

Utöver vad som framgått av ovannämnda yttranden uttalas betänkligheter mot att begränsa användandet av kontrollkort till att endast avse viserings-skyldiga icke-nordbor bl. a. av *hovrätten över Skåne och Blekinge*, *länsstyrel-*

serna i Stockholms, Malmöhus, Kopparbergs och Norrbottens län, statspolisintendenten samt utlänningskommissionen.

Kommissionen anför:

Genom kontrollkortet erhålles kännedom om vilka utlännningar som vid varje tidpunkt finnas i landet. Kortet utgöra därjämte ett utmärkt grundmaterial för immigrationspolitiska bedömanden. De möjliggöra i kombination med bostadsanmälningarna ett snabbt ingripande mot i riket icke önskvärda utlännningar. Kontrollkortet har sitt speciella värde därigenom att passkontrolltjänstemannen granskar uppgifterna mot utlänningspass och ser till att kortet blir fullständigt ifyllt och läsligt. Den smidiga och förhållandevis billiga form av utlänningskontroll, som upprätthålles med tillhjälp av dessa kort, skulle gå helt förlorad vid ett genomförande av den föreslagna ordningen. Något annat hjälpmedel, som möjliggör upprätthållandet av en kontroll likartad med den, som för närvarande upprätthålles genom kontrollkortet, föreslås icke i utredningen. En möjlighet vore att ålägga utlänningspass skyldighet att omedelbart efter ankomsten till riket anmäla sig hos polismyndigheten. Kommissionen vill emellertid för sin del icke förorda införandet av en sådan ordning.

Länsstyrelsen i Malmöhus län ifrågasätter om olägenheterna av att inresekontrollen huvudsakligen måste byggas på bostads- och arbetsanmälningar kan helt förebyggas, detta så mycket mer som man icke synes kunna räkna med att centrala bostadsregister upprättas i övriga nordiska länder. Sistnämnda omständighet innebär enligt länsstyrelsen en allvarlig brist.

Angelägenheten av att centrala bostadsregister upprättas i alla nordiska länder understrykes också av *utlänningskommissionen, kriminalpolisintendenten i Stockholm, polischefen i Landskrona samt landsfogdarna i Älvsborgs och Jämtlands län.*

Den föreslagna ordningen för utlänningskontrollen kräver enligt *chefen för försvarsstaben* en väsentlig ökning både av den kommunala polisorganisationen och av de centrala säkerhetsorganen. Samma mening uttalas av bl. a. *statspolisintendenten*, som även framhåller att ökningen icke uppväges av den lilla inbesparing av passkontrollpersonal som kan ske. Även av bl. a. *poliskammaren i Malmö* uttalas att den föreslagna ordningen blir mer personal- och kostnadskrävande än nuvarande passkontroll.

Beträffande de föreslagna ändringarna i 18 § utlänningslagen har *hovrätten över Skåne och Blekinge* anmärkt, att bestämmelserna i paragrafen icke synes täcka det fall, då utlänningspass, som vid inresa till Sverige uppger sig ämna resa till annat nordiskt land, har inresetillstånd avseende Sverige eller äger hit inresa utan tillstånd men saknar erforderligt tillstånd att inresa i det nordiska land som han därutöver ämnar besöka. Hovrätten påpekar att enligt artikel 6 mom. b) de fördragsslutande staterna bör avvisa envar utlänningspass som saknar föreskrivet inresetillstånd avseende inresestaten ävensom den eller de övriga nordiska stater som utlänningspasset har för avsikt att besöka.

I fråga om 19 § tillstyrker *utlänningskommissionen* den i förslagets 4 mom. föreslagna skärpningen av motsvarande nu gällande bestämmelser.

Hovrätten över Skåne och Blekinge anser att det bör övervägas att som

avvisningsgrund enligt 4 mom. jämställa brott begångna i Sverige med brott som begåtts utomlands. Hovrätten anför:

Den mot nuvarande stadgandet i 19 § första stycket 3 svarande avvisningsgrunden i 1945 års utlänningslag ägde tillämpning vid såväl utom som inom riket begångna brott, medan nu gällande lag endast upptar utom riket begångna brott som avvisningsgrund. Vid tillkomsten av 1954 års utlänningslag yttrade departementschefen, att han i likhet med 1949 års utlänningskommitté ansåge, att frågan om en utlännning på grund av brott här i riket icke skulle tillåtas vistas här borde prövas i annan form än det summariska avvisningsförfarandet.

Enligt de före 1954 års lag gällande utvisningsreglerna kunde emellertid bl. a. den utvisas som här i riket dömts till fängelse ej under sex månader, eller ock förklarats övertygad om gärning, varå fängelse i sex månader kunde följa men erhållit villkorligt anstånd med straffets ådömande eller jämlikt 5 kap. 5 § befunnits strafflös. I 1954 års lag överfördes dessa utvisningsfall till domstols prövning och erhöilo benämningen förvisning. Därvid ändrades förutsättningarna för utlänningsens avlägsnande ur riket till att avse fall då det gällde brott, varå straffarbete kunde följa.

En utlännning, vilken i Sverige dömts till fängelse för förmögenhets- eller förfalskningsbrott som enligt straffskalan ej kan leda till svårare straff än fängelse (såsom vid snatteri, bodräkt, egenmäktigt förfarande, självtäkt, bedrägligt beteende, häleriförseelse, oredligt förfarande, undandräkt, olovligt förfogande, behörighetsmissbruk, olovligt brukande, ringa urkundsförfalskning m. m.) kan således varken förvisas eller, om han ånyo kommer hit, avvisas. Har han däremot för enahanda brott dömts till frihetsstraff utom riket kan han avvisas här.

Den oegentlighet som sålunda föreligger i den nuvarande lagstiftningen accentueras, då de brott, som kunna grunda en avvisning, ej längre begränsas till förmögenhets- och förfalskningsbrott. Det synes därför böra övervägas om ej ett tillrättaläggande bör ske härutinnan. Anledning till ändring av förvisningsgrunderna synes ej motiverad; det torde vara lämpligt att för avlägsnande ur riket kräva starkare skäl än för avvisning. Däremot torde brott i Sverige böra gälla såsom avvisningsgrund i samma mån som brott utom riket. Detta torde också vara erforderligt för vinnande av överensstämmelse med artikel 6 i överenskommelsen.

Mot den i andra stycket av 19 § intagna allmänna avvisningsregeln finnes enligt *hovrätten* anledning till starka betänkligheter. Bestämmelsen innebär ett avsteg från den rättssäkerhet för utlänningar som man eftersträvat i vår utlänningslagstiftning. *Utlänningskommissionen* avstyrker denna avvisningsgrund under åberopande av liknande skäl. *Landsfogden i Norrbottens län* anser däremot att denna avvisningsgrund bör stadfästas oberoende av om förslaget i övrigt genomföres.

Hovrätten över Skåne och Blekinge och *utlänningskommissionen* anser att den nu i sista stycket av 19 § intagna undantagsregeln beträffande den som varit svensk medborgare och icke äger medborgarskap i annat land bör bestå.

Landsfiskalen i Charlottenbergs distrikt ifrågasätter, beträffande 20 §, om icke beslut om avvisning av person, som vid ankomsten till riket av

läkare konstateras vara sinnessjuk och i behov av omedelbar vård, bör kunna meddelas av polismyndighet i stället för utlänningskommissionen, även om ingen annan avvisningsgrund föreligger.

De föreslagna bestämmelserna i 67 § beträffande ekonomisk ansvarighet för fartygs och luftfartygs innehavare och befälhavare tillstyrkes av *hovrätten över Skåne och Blekinge* oberoende av förslaget genomförande i övrigt. I fråga om skeppsklarerarens ansvarighet anser hovrätten erforderligt att man närmare utreder hur den regressrätt som måste föreligga för skeppsklarerare, som ålagts utgiva ersättning för kostnader som uppkommit utan hans förvållande, gentemot det utländska rederiet och eventuellt befälhavaren bör säkerställas.

Ändringarna i 67 § tillstyrkes vidare, förutom av de myndigheter som tillstyrkt förslaget i sin helhet, av *utlänningskommissionen, polismästaren och kriminalpolisintendenten i Stockholm, landsfiskalen i Höganäs distrikt, polischefen i Ystad och sjöfolksförbundet*. Bl. a. utlänningskommissionen anser införande av de föreslagna bestämmelserna vara av stort värde oberoende av förslaget i övrigt.

Avstyrkande uttalar sig *redareföreningen och fartygsbefälsföreningen*. Redareföreningen yttrar att medan ett realiserande av förslaget om friare samfärdsel skulle innebära en ökad frihet för icke-nordiska medborgare som reser från det ena landet till det andra, skulle förslaget för de ombordanställdas del och även för rederierna medföra en åtstramning av hittills tillämpade regler. Redareföreningen anför vidare:

Utöver skärpningen av kontrollbestämmelserna i fråga om de ombordanställda föreslår kommittén vidare en övervältring från statsverket på fartygens befälhavare, rederier och agenter av vissa kostnader, som föranledas av att utländska besättningsmän och fripassagerare obehörigen kvarbliva här i riket vid fartygets avgång. Bortsett från att dessa kostnader äro av sådan natur, att de skäligen böra bäras av det allmänna, har förslaget intet att skaffa med frågan om friare former för icke-nordiska medborgares resor mellan de nordiska länderna. Överhuvudtaget ha frågorna om fartygens besättningar föga samband med kommitténs egentliga arbetsuppgift. Vid ärendets fortsatta behandling bör frågan om passkontroll för icke-nordiska medborgare vid resor mellan de nordiska länderna icke sammankopplas med frågan om kontroll av fartygens besättningar.

Redareföreningen framhåller även att förslaget icke överensstämmer med ett utkast till internationell konvention om fripassagerare, som utarbetats inom Comité Maritime International.

Fartygsbefälsföreningen uttalar:

Förslaget att befälhavaren skall svara för de ekonomiska följderna av att besättningsman eller passagerare olovligen tager sig i land i en nordisk stat och förorsakar denna kostnader finner föreningen helt oantagbart såsom stridande mot rådande rättsgrundsatser och billighetens krav. Innebördens i förslaget är, att befälhavaren skulle åläggas en polisiär uppsiktsplikt som ej äger någon motsvarighet inom näringslivet i övrigt. Ett genomförande av en sådan uppsiktsplikt skulle innebära vakthållning dygnet runt hos utlänningar bland passagerarna och manskapet ombord vid färd i nor-

diska vatten eller ock deras inspärrande och behandling som fångar, vilket naturligen är ogörligt såväl beträffande passagerarna som beträffande besättningsmännen, vilka erfordras för fartygets navigering och framförande. Misslyckanden vid uppsikten skulle kunna medföra ekonomiska konsekvenser av högst varierande storlek. De skulle vidare kunna drabba befälhavaren betydligt hårdare än vad en offentlig funktionär med vakthållning till yrke, fångvakt eller polisman, drabbas i motsvarande situation. Någon proportion mellan försumlighetsgrad och påföljdsstorlek skulle ej heller föreligga.

Den skärpning av nu gällande regler som föreslås, synes ej heller vara sakligt grundad. Behov av en dylik skärpning har sålunda icke konstaterats föreligga.

Remissmyndigheterna har även behandlat experternas utkast till ändringar i utlänningskungörelsen. Av vad därvid yttrats må här nämnas följande.

De föreslagna utvidgade åliggandena för fartygsbefälhavare att lämna rapporter och utöva kontroll tillstyrkes av *sjöfartsstyrelsen*, bortsett från vissa närmast formella påpekanden beträffande utformningen av stadgandena. *Generaltullstyrelsen*, som anser att befälhavare å krigsfartyg och vissa andra fartyg bör undantagas från bestämmelserna, ifrågasätter en utvidgning av fartygsbefälhavarnas åligganden till att omfatta även tillsyn att passagerare icke går ombord eller lämnar fartyg, som skall avgå, sedan passkontroll ägt rum.

Utvidgningen av befälhavarens åligganden avstyrkes av *redareföreningen* och *fartygsbefälsföreningen*.

Redareföreningen anför:

Kommittén konstaterar, att tillvägagångssättet vid kontrollen av besättningsmedlemmar, som med fartyg ankomma till något av de nordiska länderna, varierar mycket, icke blott i de olika nordiska länderna utan även i de olika hamnarna inom varje nordiskt land. Anledningen härtill synes enligt kommittén vara, att det saknas detaljerade bestämmelser om hur kontrollen skall tillgå. Det har därför i stor utsträckning överlåtits åt de lokala polismyndigheterna att själva fastställa formerna för kontrollens utövande. — — — Redareföreningen vill i detta sammanhang framhålla att det sålunda tillämpade systemet lett till en smidighet i tillämpningen, utan att några olägenheter förmärkts därav. — — — Kommittén säger sig emellertid ha haft som mål att »finna fram till mera generella riktlinjer», som kunna utgöra underlag för en »enhetlig ordning för kontrollens bedrivande». Därvid har kommittén i stor utsträckning bortsett från de mer liberala regler och den friare praxis, som hittills gällt och tillämpats i vissa nordiska länder och hamnar, och i huvudsak valt de mer restriktiva regler, som tillämpats på vissa andra håll.

Redareföreningen kan icke dela denna principiella inställning. Enligt föreningens uppfattning bör ett system icke ändras endast av formella skäl, såframt det fungerat till belåtenhet i praktiken. Icke heller ligger det i linje med utredningens huvuduppgift — främjandet av en friare samfärdsel — att öka de polisiära svårigheterna för samfärdseln till sjöss.

Särskilt vänder sig Redareföreningen mot förslagen, att det skulle åligga fartygs befälhavare att vid fartygets ankomst och avgång lämna skriftliga uppgifter angående den ombord anställda personalen och att till polismyn-

digheten i orten göra anmälan, innan utländsk besättningsman påmönstras. Med den brådska, som råder vid fartygs ankomst och avgång och med hänsyn till omfattningen av det skrivarbete, som redan åvilar fartygsbefålet, är det ur sjöfartens synpunkt ett önskemål att i görligaste mån nedbringa formaliteterna och att i varje fall icke utöka desamma.

Fartygsbefälsföreningen yttrar att fartygsbefälhavaren redan nu är ansträngd av en mångfald uppgifter och icke rimligen kan belastas med ytterligare åligganden under fartygets uppehåll i hamn. Föreningen anför vidare:

Anses emellertid trots detta en anmälningsplikt böra åvila befälhavaren, bör den i konsekvens med grunderna för utredningen få anses fullgjord genom anmälan till den första och sista nordiska hamn, som fartyget utan mellankommande avbrott i utomnordisk hamn anlöper, och bör passkontrollen fullföljas i den hamn där anmälan göres. Skall anmälningsplikt till polis- eller tullmyndighet föreligga, bör den därjämte vara inskränkt till passagerarna. Ifråga om besättningen bör den anmälningskyldighet till offentlig funktionär — mönstringsförrättaren — som nu råder, då besättningsman tillträder eller frånträder befattning ombord, vara tillfyllest.

I fråga om förslagetets innebörd för *tullverket* förklarar *generaltullstyrelsen* att den i princip icke har något att erinra mot en ökad medverkan från tullverkets sida vid främlingskontrollen. Den föreslagna skyldigheten för tullmyndighet att i god tid underrätta polismyndighet om fartygs ankomst eller avgång bör emellertid enligt styrelsens mening begränsas till att göra anmälan snarast möjligt efter det tullmyndigheten fått kännedom om fartygets ankomst. Liknande uttalande gör *tulldirektionen i Göteborg*, som dessutom anser att underrättelseskyldigheten bör begränsas till fartyg som medför passagerare. *Tulldirektionen i Malmö* och *tullkammaren i Trelleborg* anser att bestämmelsen om underrättelseskyldighet bör utgå såsom omöjlig att tillämpa.

Beträffande den föreslagna skyldigheten för tullmyndighet att i vissa fall tillse att passagerare icke lämnar eller går ombord å fartyg uttalar *generaltullstyrelsen*, att skyldigheten bör begränsas till fall där tillsyn kan utövas av tullverket utan olägenhet och större kostnad för verket. Styrelsen anför:

Särskild bevakning av fartyg, framför allt avgående fartyg, är ofta icke ur tullkontrollsynpunkt påkallad. En tillsyn från tullverkets sida över att passagerare icke lämnar ankommande fartyg, förrän passkontroll ägt rum, eller går ombord å eller lämnar fartyg som skall avgå, sedan passkontroll företagits, innebär icke någon ändring i förhållande till vad som för närvarande tillämpas i fråga om passagerarfartyg.

Vad angår andra fartyg ställer sig saken annorlunda. Det rör sig här mestadels om lastfartyg, som medför endast enstaka passagerare, ofta hustrur eller andra anhöriga till ombord anställda, samt om lustfartyg. Sådana fartyg anlöpa icke sällan ort, som icke är passkontrollort och som ej heller har någon å orten bosatt polisman. Det kan i dylika fall uppstå avsevärd tidsutdräkt, innan passkontrollen å ankommande fartyg blivit utförd. Liknande kan inträffa vid fartygs avgång. Om denna sker å ort, som ej är tullplats, skulle en tulltjänsteman behöva inställa sig för bevakning av fartyget, intill dess det avginge, vilket komme att bli i hög grad personal- och kostnadskrävande.

Tulldirektionen i Malmö och tullkammaren i Trelleborg anser att ifrågasvarande skyldighet icke bör sträcka sig längre än enligt nuvarande föreskrifter.

Departementschefen

Sedan flera år tillbaka pågår arbete i syfte att underlätta samfärdseln mellan de nordiska länderna. De förberedande utredningarna har verkställts av Nordiska parlamentariska kommittén för friare samfärdsel m. m. som successivt framlagt flera förslag. Hittills har lättnader genomförts främst för medborgare i de nordiska länderna.

I den proposition varigenom utlänningslagen år 1954 förelades riksdagen uttalade jag, att förutsättningar icke finnes för en på fritt folkutbyte grundad utlänningspolitik. Å andra sidan borde beaktas att kontrollen över utlänningsars inresor och utresor, deras vistelse i landet och arbetsförhållanden skapade olägenheter för den enskilde och utgjorde en börda för det allmänna. Utlänningskontrollen finge icke vara något självändamål; den borde i all den utsträckning det kunde ske utan fara för väsentliga samhällsintressen förenklas och nedskäras, så snart mera normala förbindelser mellan folken kunde upprättas. Jag uttalade också, att alla torde vara eniga om att vårt land borde fullfölja en så fri utlänningspolitik som vid varje tidpunkt visade sig möjligt.

De relativt likartade ekonomiska och sociala förhållandena i de nordiska länderna, vilka utgjort bakgrunden för de genomförda lättnaderna för nordiska medborgare, har också föranlett överväganden om icke de nordiska länderna skulle kunna bilda ett gemensamt passkontrollområde. De faktorer som är bestämmande för de nordiska ländernas utlänningskontroll är i stort sett av likartad karaktär. Redan nu tillgodoser därför den kontroll, som varje land utövar, i stor utsträckning även de övriga ländernas intressen. Förutsättningar torde därför finnas för att söka genomföra en ordning, enligt vilken passkontroll sker endast vid utlännings inresa i eller utresa ur det nordiska området. De nordiska länderna skulle kunna nöja sig med den passkontroll som verkställs i ett av länderna. Nordiska parlamentariska kommittén har från dessa utgångspunkter föreslagit, att passkontrollen vid de internordiska gränserna skulle upphävas och detta förslag har kraftigt tillstyrkts av Nordiska rådet.

För passkontrollens slopande kan åberopas flera skäl. Införande av ett gemensamt nordiskt passkontrollområde kan sålunda bana väg för lättnader i resetraffiken mellan de nordiska länderna även i andra avseenden, där för närvarande varje land upprätthåller kontroll. Slopas passkontrollen, skapas förutsättningar för en förenklad tull- och valuta- samt införsel- och utförselkontroll. Förslag härom har framlagts av Nordiska parlamentariska kommittén. Det må här nämnas att generaltullstyrelsen den 8 mars 1957 erhållit bemyndigande att i huvudsaklig överensstämmelse med vad styrelsen

angivit i skrivelse till Kungl. Maj:t verkställa prov med samverkan mellan svenska och norska tullstationer. Avsikten med denna verksamhet är att söka nå fram till en ordning, varigenom resande mellan Sverige och Norge skulle undergå tullkontroll endast en gång. Av de olika möjligheter att lösa denna fråga som föreligger, kan enligt vad generaltullstyrelsen framhåller de mest rationella alternativen — innebärande att norsk personal i vissa fall verkställer all klarering av trafiken — icke prövas så länge passkontrollen upprätthålles vid svensk-norska gränsen.

Det kan även framhållas att den nuvarande kontrollen vid de internordiska gränserna — efter tillkomsten av de s. k. skandinavångarna — icke kan anses vara effektiv. Detta gäller särskilt vid de orter där det största antalet resande passerar gränsen, såsom Hälsingborg och Malmö. Icke-nordbor, som av särskilda orsaker önskar undandraga sig kontrollen, har viss möjlighet härtill genom att passera genom skandinavångarna. Upphävande av passkontrollen torde därför icke i och för sig innebära någon så avsevärd försämring av utlänningskontrollen som från vissa håll gjorts gällande. Det kan visserligen sägas att en bristande effektivitet hos kontrollen icke är något skäl att avskaffa den. Olägenheterna torde emellertid icke kunna avhjälpas utan att kategoriklyvningen mellan nordbor och icke-nordbor upphäves, och att återinföra kontroll av nordbor vid resa mellan de nordiska länderna torde icke böra komma i fråga, i varje fall icke med mindre ett förändrat utrikespolitiskt läge skulle motivera en sådan skärpning.

Såsom förut angivits har mellan Sverige, Danmark, Finland och Norge slutits en överenskommelse om upphävande av passkontrollen vid de internordiska gränserna. Denna överenskommelse innebär, att kontrollen av utlänningarna skall ske endast vid passerandet av gränsen mellan nordiskt och icke-nordiskt land. De fördragsslutande staterna överlåter åt varandra att vid sina yttergränser företaga en kontroll med beaktande av samtliga länders intressen.

För att garantera en likartad tillämpning av utlänningskontrollen inom hela det nordiska området skulle det mest ändamålsenliga vara, att ett gemensamt högsta utlänningsorgan tillskapades med uppgift att besluta å alla fördragsslutande staters vägnar. Förutsättningar för en sådan lösning finnes emellertid icke för närvarande. Överenskommelsen innebär att tillstånd som meddelas enligt utlänningslagstiftningen endast äger giltighet för det land som meddelat tillståndet. Införandet av det nordiska passkontrollområdet förutsätter med hänsyn härtill ett intimt samarbete mellan de nordiska staterna. Staterna har också förbundit sig att följa likartade principer i sin lagstiftning och en likartad praxis vid handhavandet av utlänningskontrollen. De olikheter som nu kan finnas bör därför så långt möjligt undanröjas.

Förslaget att upphäva passkontrollen vid de internordiska gränserna tillstyrktes i princip av flertalet av de remissinstanser som yttrade sig över Nordiska parlamentariska kommitténs betänkande. Även i yttrandena över det nu utarbetade förslaget har man i princip anslutit sig till tanken att

slopa denna passkontroll. Emellertid har från flera håll riktats allvarliga invändningar mot det sätt på vilket kontrollen föreslagits utformad. Därvid har framhållits, att utlänningskontrollen skulle bli så försämrad att väsentliga svenska intressen icke bleve tillgodosedda. Man har även pekat på att vinsten med att slopa passkontrollen vid de svenska gränserna icke bleve synnerligen stor, dels därför att de resande alltjämt vore tvungna att undergå tull- och valutakontroll och dels därför att den skärpta kontroll inom landet, som bleve nödvändig, för utlämningarna vore lika besvärande som passkontrollen.

Även om införandet av det nordiska passkontrollområdet i enlighet med bestämmelserna i överenskommelsen i viss utsträckning kan sägas innebära en nedskärning av utlänningskontrollen i Sverige, bör denna lättnad icke i och för sig anses vara en nackdel. Själva målsättningen för det nordiska samarbetet på detta område innebär att resandetrafiken skall underlättas för utlämningar. Anmärkningarna beträffande det kontrollsystem som överenskommelsen förutsätter riktar sig framför allt mot det förhållandet, att s. k. kontrollkort skall komma till användning endast i begränsad omfattning. För att den avsedda ordningen skall vara praktiskt genomförbar, torde man emellertid ej kunna kräva att kontrollkort lämnas av alla utlämningar som passerar gränserna. Att vid dansk-tyska gränsen kräva kontrollkort av samtliga icke-nordbor lär med nuvarande resandeström icke vara praktiskt genomförbart. Från danskt håll har man också bestämt motsatt sig en sådan ordning. I åtskilliga andra länder har man numera frångått systemet med kontrollkort. Betydelsen av kontrollkortet torde för övrigt ej böra överdrivas. Genom att kontrollkort avfordras utlämningen får man visserligen uppgift om när utlämningen inrest i det nordiska området och besked när han utreser. Någon närmare kontroll över utlämningarna vinnes dock ej. Det kan härutöver framhållas, att redan för närvarande finns stora möjligheter för utlämning, som verkligen önskar undandraga sig utlänningsmyndigheternas kontroll, att resa in i landet utan att lämna uppgifter till kontrollkort, nämligen om han passerar genom skandinavinsång.

Anmärkningarna mot det föreslagna kontrollsystemet avser även det förhållandet, att Sverige i stor utsträckning överlåter åt myndigheter i andra nordiska länder, vilka icke i allo kan tänkas beakta svenska intressen, att avgöra om utlämningar skall få inresa i Norden och därmed alltså även i Sverige. Mot detta har jag redan anförts, att de fördragsslutande staterna åtagit sig att följa likartade principer i sin utlänningspolitik. De i överenskommelsen intagna bestämmelserna lämnar också viss garanti för att varje land utövar passkontroll vid sina yttergränser på ett tillfredsställande sätt, framför allt därigenom att ett land i vissa fall kan bli skyldigt att återtaga utlämning som borde ha avvisats. Det samarbetsorgan som enligt överenskommelsen skall tillsättas — nordiska utlänningsutskottet — torde även kunna medverka till att skiljaktigheter som må föreligga i fråga om utlänningspolitiken blir undanröjda. Det kan också framhållas att överenskommelsen icke innebär något hinder mot att utlämning avvisas vid de

internordiska gränserna. Överenskommelsen förutsätter att varje land kan företaga stickprovskontroll beträffande de resande som passerar landets gränser.

Mot de påståenden som gjorts om att slopandet av passkontrollen vid de internordiska gränserna icke skulle medföra någon egentlig lättnad för resandetrafiken kan anföras, att införande av ett gemensamt passkontrollområde som nämnts kan förväntas komma att medföra lättnader i tull- och valutakontrollen vid gränserna. Men det må därjämte framhållas att enligt vad generaltullstyrelsen upplyser någon regelbunden tull- och valutakontroll icke heller nu förekommer vid de inre nordiska gränserna, vare sig beträffande nordiska eller icke-nordiska medborgare. Kontrollen sker endast stickprovsvis. Den skärpning av den inre kontrollen som i vissa avseenden bör ske torde för de resande vara mindre betungande än bibehållandet av kravet på passkontroll och avlämnande av kontrollkort vid varje passering av ett nordiskt lands gräns.

Med hänsyn till vad jag nu anfört torde från svensk sida hinder icke anses möta mot att passkontrollen upphäves vid de internordiska gränserna. Överenskommelsen torde därför böra underställas riksdagen för godkännande.

Godkännes överenskommelsen torde vissa ändringar i utlänningslagen bli erforderliga. Innan jag redogör för dem, skall jag i korthet ange efter vilka riktlinjer utlänningskontrollen i Sverige i fortsättningen torde få anordnas.

Inresa i eller utresa ur riket bör ske å passkontrollort, såvida icke utlänningskommissionen eller länsstyrelsen medgivit tillstånd att gränspassering får ske å annan ort. Från denna huvudregel bör undantagas utläningar som reser direkt till eller från Danmark, Finland eller Norge. Även i sådant fall bör emellertid fordras att in- eller utresa sker å vissa bestämda platser. Lämpligen torde dessa böra överensstamma med tullplatserna. Undantag bör vidare såsom för närvarande stadgas för utläning som erhållit nödfallsvisering och besättningsmän å fartyg. Dessutom bör lättnader medges för norska och finska gränsbor.

I enlighet med vad förut anförts bör skyldighet att uppvisa pass stadgas endast för utläning som kommer från annat land än Danmark, Finland eller Norge. Denna bestämmelse skall gälla även nordbor som inreser från icke-nordiskt land. Annan utläning än den som är medborgare i nordiskt land bör dock vara skyldig att på anfordran av polismyndighet uppvisa sitt pass även vid inresa direkt från Danmark, Finland eller Norge. Likaledes skall varje utläning, vare sig han är skyldig att inneha pass eller ej, vara pliktig att på anfordran lämna polismyndighet de uppgifter som begäres.

I övrigt bör kontrollen över de resande ordnas efter de riktlinjer som anges i bilaga 1 till överenskommelsen. Det må framhållas att hinder icke bör möta mot att i spärrförteckningarna upptages även andra personer än utvisade, förvisade eller förpassade icke-nordbor. Spörsmål härom torde kunna upptagas av det nordiska utlänningsutskottet.

Frågan om de fall i vilka avvisning av utläning bör ifrågakomma be-

handlas i det följande vid redogörelsen för de föreslagna ändringarna i utlänningslagen.

Kontrollkort skall avfordras endast utlännning som kommer från annat land än Danmark, Finland eller Norge. I enlighet med överenskommelsens artikel 2 bör användningen av kontrollkort vid utlänningsars in- och utresa begränsas till att gälla utlännning, som icke äger inresa i Sverige, Danmark, Finland eller Norge utan att inneha visering. Vidare bör kontrollkort föreskrivas för icke-nordbo som förpassats, förvisats eller utvisats ur Sverige, Danmark, Finland eller Norge och förbjudits att återvända till det land, varifrån han förpassats, förvisats eller utvisats. För att få kontroll över utlännningar som förpassats eller utvisats från Danmark, Finland eller Norge bör även föreskrivas viseringsskyldighet, dock icke för nordbor. Kontrollkort kommer enligt denna ordning att vid inresa i Sverige krävas även i vissa fall, då utlännningen äger inresa i Sverige utan visering, om nämligen visering skulle fordras för resa till Danmark, Finland eller Norge. Därvid bör dock den begränsningen uppställas, att så skall ske endast om det land, i vilket utlännningen är viseringspliktig, kräver att kontrollkort användes. För användningen av kontrollkort i sistnämnda fall, vilka — med hänsyn till att överenskommelsen förutsätter en likartad viseringspolitik i de nordiska länderna — torde komma att gälla en begränsad grupp utlännningar, bör utlänningskommissionen utfärda anvisningar. På utlänningskommissionen torde även få ankomma att meddela anvisningar till vilken myndighet i Danmark, Finland eller Norge kontrollkorten skall sändas, därest de ej skall samlas hos kommissionen.

Som jag redan anfört bör genomförandet av överenskommelsen medföra en i vissa avseenden skärpt inre kontroll. Slopas användningen av kontrollkort för den stora mängden resande, blir man hänvisad till att bygga den inre kontrollen på bostads- och arbetsanmälningar. Den kontroll som baserar sig på bostadsanmälningar bör göras mer effektiv än för närvarande. Denna effektivisering av anmälningsskyldigheten synes mig böra ske i huvudsak efter de av experterna angivna riktlinjerna.

I fråga om efterforskning av utlännningar lämnas anvisningar i bilaga 3 till överenskommelsen. Begäran om efterforskning i nordiskt land torde lämpligen böra göras hos den centrala utlänningsmyndigheten i varje land. I övrigt torde det nordiska utlänningsutskottet kunna medverka till att en så smidig handläggning som möjligt åstadkommes i dessa ärenden.

Beträffande inrese- och utresekontrollen av besättningsmän å fartyg och luftfartyg bör de svenska bestämmelserna jämkas till överensstämmelse med artikel 7 i överenskommelsen. Härutöver synes det emellertid lämpligt, att kontrollen över resande som ankommer till eller lämnar riket med fartyg eller luftfartyg skärpes. I huvudsaklig överensstämmelse med vad experterna föreslagit torde fartygsbefälhavare böra förpliktas lämna uppgifter om och öva tillsyn över passagerare, besättningsmän och fripassagerare. En ytterligare skärpning av kontrollen torde kunna åstadkommas, om fartygs innehavare ålägges ekonomiskt ansvar för utlännningar vilka, sedan de ankom-

mit till riket med fartyget, olovligen inreser. Till denna fråga återkommer jag längre fram. Vidare bör en utvidgning ske av tullmyndigheternas medverkan vid utlänningskontrollen.

Bestämmelserna om den tid en viseringsfri utlännings må vistas i landet utan uppehållstillstånd torde böra jämkas till överensstämmelse med artikel 5 i överenskommelsen. I viss utsträckning innebär detta att utlännings får vistas i Sverige utan uppehållstillstånd under kortare tid än för närvarande, eftersom tremånaderstiden skall räknas från inresan i det nordiska området och den tid han vistats i annat nordiskt land alltså inräknas. För den som har uppehållstillstånd i Danmark, Finland eller Norge skall dock tremånaderstiden räknas från inresan i riket. Begränsningen torde icke ha någon större praktisk betydelse. Det stora flertalet utlännings gör besöks-, affärs- eller turistresor, vilka mestadels varar kortare tid än tre månader i de nordiska länderna.

En ändring av bestämmelserna om utlännings rätt att vistas i riket utan uppehållstillstånd på sätt här antytts kommer emellertid att medföra, att regleringen av denna fråga icke står i överensstämmelse med de avtal om viseringsfrihet som Sverige slutit med en rad icke-nordiska stater. Enligt dessa avtal tillåtes i regel den icke-nordiska statens medborgare att vistas i riket intill tre månader i följd utan särskilt tillstånd. Liknande avtal har träffats mellan de övriga nordiska länderna och icke-nordiska stater.

Förberedelser har vidtagits för att med vederbörande stater överenskomma om en sådan jämkning av avtalen om viseringsfrihet, att de kommer att överensstämma med den reglering av frågan om utlännings uppehåll i Norden som påkallas av införandet av ett gemensamt nordiskt passkontrollområde.

Jag övergår härefter till att behandla de ändringar i utlänningslagen som föränledes av överenskommelsen.

Det i 5 § gjorda tillägget överensstämmer i sak med experternas förslag. Den nya lydelsen möjliggör upphävande av passkontrollen vid de internordiska gränserna. I samband med en ändring av bestämmelserna i utlänningskungörelsen om skyldigheten att uppvisa pass torde, såsom redan nämnts, stadgas att utlännings på anfordran av polismyndighet är skyldig att uppvisa sitt pass.

Upphäves passkontrollen vid de internordiska gränserna blir det, såsom experterna framhållit, nödvändigt att avvsningsbestämmelserna göres i huvudsak lika i alla de länder som ingår i det gemensamma passkontrollområdet. Det skulle eljest kunna bli möjligt för en utlännings, som avvsnats i ett land, att inresa i ett annat nordiskt land och därefter bege sig till förstnämnda land. Visserligen föreligger enligt överenskommelsen icke något hinder för ett land att avvsa en utlännings även vid gräns mellan de nordiska länderna; sedan den regelbundna passkontrollen upphävts, torde dock denna möjlighet få endast begränsad betydelse. Enligt överenskommelsens artikel 6 har de fördragsslutande staterna åtagit sig att i där angivna fall avvsa utlännings vid de nordiska yttergränserna. För Sveriges del medför

överenskommelsen att de nuvarande avvsningsreglerna i vissa avseenden måste skärpas.

Enligt överenskommelsen skall Sverige i viss utsträckning taga hänsyn till de andra nordiska ländernas intresse av att utlänningen icke reser in i dessa länder. I 18 § utlänningslagen har i anledning härav under 1) angivits att utlänning kan avvisas, förutom om han saknar pass eller föreskrivet tillstånd att inresa i Sverige, jämväl om han saknar inresetillstånd avseende Danmark, Finland eller Norge därest han har för avsikt att besöka något av dessa länder.

I experternas förslag har i ett nytt stycke i 18 § stadgats att utlänning i vissa fall kan avvisas, om han utvisats från Danmark, Finland eller Norge och icke erhållit särskilt tillstånd att inresa i riket. En särskild bestämmelse härom torde dock icke erfordras. I enlighet med artikel 9 i överenskommelsen torde nämligen i utlänningskungörelsen böra intagas föreskrift om att utlänning i sådant fall som avses i artikel 9 icke får inresa i Sverige utan visering. Till följd härav kan sådan utlänning, som här avses, avvisas redan med stöd av 18 § 1), därest han icke innehar visering.

Den föreslagna lydelsen av 19 § 1), 2), 3) och 5) överensstämmer i sak med experternas förslag.

Bestämmelsen i artikel 6 e) om avvisning på grund av tidigare brottslighet är resultatet av en kompromiss mellan de olika ländernas uppfattning. I Danmark och Norge gäller i detta avseende betydligt strängare regler än i Sverige. Enligt den danska utlänningslagen kan sålunda en utlänning avvisas, när hans inresa på grund av begångna »borgerlige forbrydelser» icke är önskvärd, och enligt den norska utlänningslagen kan utlänning avvisas, när det på grund av att han tidigare ådömts straff i Norge eller utlandet eller av andra orsaker kan befaras, att han kommer att begå straffbara gärningar i Norge.

Såsom experterna föreslagit bör i enlighet med överenskommelsen avvisning på grund av brott enligt 19 § 4) kunna ske även i andra fall än då utlänningen dömts för förmögenhetsbrott och förfalskning. Fortfarande bör dock krävas att utlänningen gjort sig skyldig till så allvarligt brott, att han blivit dömd till frihetsstraff. Icke heller har, såsom för närvarande, upptagits någon bestämmelse om att hänsyn till tidigare straff får tagas endast om det ådömts inom viss tid före prövningen av frågan om avvisning. För avvisning enligt 19 § 4) torde emellertid böra krävas att det skäligen kan befaras att utlänningen fortsätter sin brottsliga verksamhet. Om relativt lång tid har förflutit från det tidigare brottet, torde avvisning därför icke böra ske annat än om andra omständigheter medför att nya brott kan befaras.

I överensstämmelse med gällande rätt har experterna föreslagit att endast brott som förövats utom riket skall kunna åberopas i avvsningsärende. Mot förslaget har i denna del av hovrätten över Skåne och Blekinge anförts att det knappast står i överensstämmelse med artikel 6 e) i överenskommelsen. I remissyttrandet har även framförts andra skäl för att jämställa brott som begåtts inom riket med utomlands förövade brott.

Skapas ett gemensamt nordiskt passkontrollområde, blir det, som jag redan har anfört, nödvändigt att varje nordiskt land vid passkontrollen vid yttergränserna tillvaratager även de andra nordiska ländernas intressen. Lika väl som från svensk sida bör krävas att en utlänning, som t. ex. i Danmark dömts för grövre brott, kan avvisas vid gräns mellan Danmark och icke-nordiskt land för att förhindra att han inreser i Sverige och där fortsätter sin brottsliga verksamhet, torde den svenska lagstiftningen böra möjliggöra, att utlänning som dömts i Sverige hindras från att inresa i Norden även i annat fall än att utlänningen i samband med domen förvisats från Sverige. I 19 § 4) torde därför böra stadgas att utlänning må avvisas, om han tidigare inom eller utom riket blivit dömd till frihetsstraff och det skäligen kan befaras, att han kommer att fortsätta sin brottsliga verksamhet i riket eller i Danmark, Finland eller Norge. Jag vill i anslutning härtil framhålla, att i de fall, då svensk myndighet prövat frågan om förvisning eller utvisning av utlänning men ej funnit skäl till sådan åtgärd, bör givetvis det brott som föranlett prövningen icke kunna medföra avvisning enligt ifrågasvarande bestämmelse.

Mot den av experterna föreslagna allmänna avvisningsklausulen i 19 § har några remissmyndigheter uttalat starka betänkligheter. En bestämmelse med den föreslagna utformningen är enligt min mening främmande för vår lagstiftning och allmänna inställning till dessa frågor. Redan vid tillkomsten av 1954 års utlänningslag uttalade jag, att en allmän avvisningsgrund skulle innebära ett avsteg från strävandena att stärka utlänningsrättsställning.

I överenskommelsen har emellertid i andra stycket av artikel 6 utsagts, att utlänning kan avvisas även utan att någon av de särskilt angivna grunderna föreligger, om han av annan anledning anses icke böra ges tillåtelse att inresa. Bestämmelsen ansluter till gällande bestämmelser i dansk och norsk lagstiftning. Ett så allmänt stadgande som den danska eller norska bestämmelsen bör dock av nyss angivna skäl icke införas i den svenska lagen. De från dansk och norsk sida framförda önskemålen om att möjlighet skulle finnas att vid svenska gränsen avvisa utlänning även på annan grund än som särskilt anges i 18 eller 19 §, torde man emellertid kunna tillmötesgå på annat sätt. Avsikten med ett stadgande av detta slag torde vara att Sverige skulle kunna avvisa personer som, om de sökte inresa i Danmark eller Norge, skulle ha avvisats. Förutsättningen för att utläningar, som ur ett visst lands synpunkt icke är önskvärda, skulle kunna hindras från att resa dit genom ett annat land är emellertid, att de nordiska länderna tillämpade denna vaga avvisningsbestämmelse på samma sätt. Enligt min mening kan de danska och norska önskemålen tillfredsställas, om i den svenska lagen öppnas möjlighet att på framställning avvisa vissa särskilt angivna utläningar när de söker inresa i Sverige. Dessa utläningar kan då upptagas i spärrförteckning. I enlighet härmed har i förslaget, i ett nytt andra stycke av 19 §, stadgats att utlänning på begäran av den centrala utlänningsmyndigheten i Danmark, Finland eller Norge må avvisas, om det kan antagas

att utlännningen, därest han erhöle tillåtelse att inresa, skulle bege sig till det land som framställt begäran om avvisning.

Beslut angående avvisning torde i dessa fall böra meddelas av den centrala utlänningsmyndigheten efter hörande av utlänningsnämnden. 20 § i utlänningslagen har därför utformats i enlighet med experternas förslag.

Det i 19 § nu upptagna undantagsstadgandet beträffande utlännning som varit svensk medborgare och icke äger medborgarskap i annat land har med hänsyn till överenskommelsens innehåll icke kunnat upptagas i departementsförslaget.

Ändringen av 55 § överensstämmer i sak med vad experterna föreslagit.

Som jag redan har framhållit torde upphävandet av passkontrollen vid de internordiska gränserna böra leda till en skärpt kontroll beträffande utlännningar som inreser eller utreser med fartyg eller luftfartyg. Jag har även angivit att jag finner det lämpligt att ålägga fartygsbefälhavare viss uppgiftsskyldighet. I samband därmed berörde jag frågan om fartygsinnehavarens ekonomiska ansvar.

Experterna har föreslagit att fartygs eller luftfartygs innehavare under vissa omständigheter skall vara skyldig att svara för kostnader som åsamkas det allmänna till följd av att utlännning olovligen inreser i riket; även befälhavare å fartyg och skeppsklarerare skall i vissa fall svara för sådan kostnad.

I likhet med ett stort antal remissmyndigheter finner jag det lämpligt att i utlänningslagen intages stadgande om ekonomiskt ansvar för fartygs eller luftfartygs innehavare samt för fartygs befälhavare och skeppsklarerare. Mot vad från redarehåll yttrats kan framhållas, att bestämmelser om ekonomiskt ansvar för fartygs innehavare sedan lång tid finnes i Norge, att bestämmelserna i den nya norska lagen av 1956 utvidgats till att avse även fripassagerare och att ansvaret utsträckts till utländskt fartygs befälhavare och skeppsklarerare. Det må anmärkas att Skipsfartens Arbeidsgiverforening icke haft något i princip att erinra mot den i Norge genomförda utvidgningen av det ekonomiska ansvaret. Även den danska lagen stadgar i vissa fall ekonomiskt ansvar för fartygs innehavare, befälhavare och skeppsklarerare.

Också i fråga om utformningen av bestämmelserna kan jag i huvudsak ansluta mig till experternas förslag. Av redareföreningen har framhållits, att vad som föreslås beträffande fripassagerare icke står i överensstämmelse med det förslag till internationell konvention, som nyligen utarbetats inom Comité Maritime International. Till detta må sägas att det föreliggande utkastet till konvention avser att möjliggöra för befälhavare att avlämna fripassagerare till myndighet i land och att reglera vilken stat som skall vara skyldig att slutligen mottaga fripassageraren. Även om en konvention av sådant innehåll skulle komma att träffas och vår svenska lagstiftning anpassas därtill, torde likväl den nu föreslagna bestämmelsen icke bli obehövlig. Det är nämligen att märka att bestämmelsen främst avser att förhindra att fripassagerare landstiger utan att föreskrivna formaliteter iakt-

tages. Det ekonomiska ansvaret för innehavaren skall endast inträda i fråga om utlänning som *olovligen* inreser i riket.

Enligt förslaget är det fartygets eller luftfartygets innehavare som skall svara för kostnaden. I fråga om utländskt fartyg föreslås emellertid att ersättning för kostnaden skall kunna uttagas av fartygets befälhavare eller av skeppsklarerare som i riket anlitats av innehavaren. Även i detta fall torde emellertid innehavaren böra i sista hand vara ansvarig. Detta har i lagtexten uttryckts med att befälhavaren eller skeppsklareraren svarar å innehavarens vägnar. I den mån befälhavare eller skeppsklarerare fått utge kostnad, bör de kunna vända sig mot innehavaren med krav på gottgörelse.

Den föreslagna lagstiftningen bör träda i kraft så snart överenskommelsen efter skedd ratificering blir gällande. Då någon bestämd dag härför icke kan anges på förhand, torde det få ankomma på Kungl. Maj:t att besluta om dagen för ikraftträdandet.

I enlighet med vad nu anförts har inom justitiedepartementet upprättats förslag till *lag om ändring i utlänningslagen den 30 april 1954 (nr 193)*.

Föredraganden hemställer, att lagrådets utlåtande över lagförslaget, av den lydelse bilaga (*bilaga A*) till detta protokoll utvisar, måtte för det i § 87 regeringsformen omförmälda ändamålet inhämtas genom utdrag av detta protokoll.

Denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemstäl-
lan bifaller Hans Maj:t Konungen.

Ur protokollet:

Ulla Larsson

Bilaga A

Förslag

till

Lag

om ändring i utlänningslagen den 30 april 1954 (nr 193)

Härigenom förordnas, att 5, 18—20, 55 och 67 §§ utlänningslagen den 30 april 1954 skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

(Gällande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

5 §.

Vid inresa och utresa skall utlänning uppvisa sitt pass för polismyndighet. Utlänning skall ock vid inresa och utresa på anfordran lämna polismyndighet de upplysningar som begäras.

5 §.

Vid inresa och utresa skall utlänning, *om Konungen ej annorlunda förordnat*, uppvisa sitt pass för polismyndighet. Utlänning skall ock vid inresa och utresa på anfordran lämna polismyndighet de upplysningar som begäras.

Utlänning som — — — — — eller polisman.

18 §.

Utlänning, som ankommer till riket, må avvisas,

1) om han icke, då så fordras, innehar pass *och* tillstånd att inresa;

18 §.

Utlänning, som ankommer till riket, må avvisas,

1) om han icke, då så fordras, innehar pass *ävensom* tillstånd att inresa *i riket samt, därest han har för avsikt att besöka Danmark, Finland eller Norge, jämväl tillstånd att inresa i det land han sålunda ämnar besöka;*

2) om han — — — — — upplysningar; eller

3) om han — — — — — att inresa.

19 §.

Utlänning, som ankommer till riket, må ock avvisas,

19 §.

Utlänning, som ankommer till riket, må ock avvisas,

1) *om det kan antagas att han kommer att sakna erforderliga medel för sitt uppehälle här i riket eller, därest han ämnar vistas i Dan-*

(Gällande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

1) om han ämnar här i riket söka sitt uppehålle och det skäligen kan antagas att han icke kommer att här ärligen försörja sig;

2) om han, enligt vad känt är, under de senast förflutna två åren yrkesmässigt bedrivit otukt, yrkesmässigt utnyttjat annans otuktiga levnadssätt eller yrkesmässigt bedrivit olovlig införsel eller utförsel;

3) om han under loppet av de senast förflutna fem åren utom riket blivit dömd till frihetsstraff för för­mögenhetsbrott eller förfalskning eller undergått honom omedelbart ådömt frihetsstraff för sådant brott och det skäligen kan befaras att han kommer att här i riket fortsätta sådan brottslig verksamhet; eller

4) om det med hänsyn till hans föregående verksamhet eller eljest skäligen kan befaras att han kommer att här i riket bedriva sabotage, spioneri eller olovlig underrättelseverksamhet.

Vad i denna paragraf sägs skall icke gälla den som innehar visering, uppehållstillstånd eller bosättnings­ tillstånd och ej heller den som varit

mark, Finland eller Norge, för sitt uppehålle därstädes ävensom för sin hemresa;

2) om han ämnar söka sitt uppehålle här i riket eller i Danmark, Finland eller Norge och det skäligen kan antagas att han icke kommer att ärligen försörja sig;

3) om han, enligt vad känt är, under de senast förflutna två åren yrkesmässigt bedrivit otukt, yrkesmässigt utnyttjat annans otuktiga levnadssätt eller yrkesmässigt bedrivit olovlig införsel eller utförsel;

4) om han tidigare inom eller utom riket blivit dömd till frihetsstraff och det skäligen kan befaras att han kommer att här i riket eller i Danmark, Finland eller Norge fortsätta sin brottsliga verksamhet;

5) om det med hänsyn till hans föregående verksamhet eller eljest skäligen kan befaras att han kommer att här i riket eller i Danmark, Finland eller Norge bedriva sabotage, spioneri eller olovlig underrättelseverksamhet.

Utlänning må jämväl, på begäran av den centrala utlänningsmyndigheten i Danmark, Finland eller Norge, avisas i annat fall än som avses i första stycket, om det kan antagas att utlänningen, därest han erhåller tillåtelse att inresa, begiver sig till det land, från vilket framställts begäran om avvissning.

Vad i denna paragraf sägs skall icke gälla den som innehar visering, uppehållstillstånd eller bosättnings­ tillstånd.

(Gällande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

överenskommelse, som Konungen träffat med sagda länder, befordras till något av dessa länder.

67 §.

67 §.

Avvisas, förpassas — — — — — äger vistas.
Återföres i — — — — — ur riket.

Därest utländsk besättningsman lämnar sin anställning ombord å fartyg eller luftfartyg under dess uppehåll här i riket och olovligen inreser i riket, är fartygets eller luftfartygets innehavare skyldig att svara för de kostnader som åsamkas det allmänna för utlänningens uppehälle här i riket under de närmast följande tre månaderna efter inresan ävensom kostnaderna för hans befordran ur riket. Detsamma skall gälla beträffande passagerare, som utan befälhavarens tillåtelse medföljt fartyget eller luftfartyget hit till riket och olovligen inreser i riket.

I fråga om utländskt fartyg vare fartygets befälhavare ävensom av innehavaren här i riket anlita skeppsklarerare skyldig att på innehavarens vägnar svara för kostnad som i nästföregående stycke sägs.

Denna lag träder i kraft den dag Konungen förordnar.

Utdrag av protokollet, hållet i Kungl. Maj:ts lagråd den 29 oktober 1957.

Närvarande:

justitieråden WALIN,
SJÖWALL,
HAGBERGH,
regeringsrådet KLACKENBERG.

Enligt lagrådet den 9 oktober 1957 tillhandakommet utdrag av protokoll över justitiedepartementens ärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet den 20 september 1957, hade Kungl. Maj:t förordnat, att lagrådets utlåtande skulle för det i § 87 regeringsformen omförmälda ändamålet inhämtas över upprättat förslag till *lag om ändring i utlänningslagen den 30 april 1954 (nr 193)*.

Förslaget, som finnes bilagt detta protokoll, hade inför lagrådet föredragits av hovrättsassessorn C. Holmberg.

Lagrådet yttrade:

Med det remitterade förslaget avses att så långt möjligt behandla Danmark, Finland, Norge och Sverige som ett enda passområde och i vissa hänseenden lagfästa denna ordning. Tills vidare står öppet, huruvida även Island kan tänkas ansluta sig till den nya ordningen.

Det är tydligt att möjligheten att upprätthålla det föreslagna systemet är beroende av utrikespolitiska förhållanden som enligt sakens natur kunna växla. Man kan också vara tveksam, om icke modifieringar kunna av andra skäl visa sig behövliga. Med hänsyn härtill vore det enligt lagrådets mening att föredraga, om lagen, i stället för att direkt upptaga bestämmelser som röra Danmark, Finland och Norge, finge innehålla en i enlighet med föreliggande önskemål begränsad fullmakt för Konungen att från lagens allmänna reglering göra de undantag som betingas av den nordiska gemenskapen. Lagrådet förbiser icke härvid den möjlighet till ändring under utomordentliga förhållanden som 70 § ger. Om undantaget till förmån för den nordiska gemenskapen förutsätter att avtal föreligger med staterna i fråga, kommer saken regelmässigt att underställas riksdagens prövning. En sådan metod som nu nämnts har använts exempelvis i 7 kap. 5 § 1904 års lag om vissa internationella rättsförhållanden rörande äktenskap m. m., jfr även 10 § i 1950 års lag om svenskt medborgarskap. Användes detta tillvägagångssätt, skulle också lagtexten bättre återgiva verkligheten, nämligen att genom nordisk konvention gjorts väsentliga avsteg från vad som eljest gäller.

Önskemålet kan tillgodoses på följande sätt: Till 5 § fogas ett nytt stycke, innehållande att Konungen äger efter avtal med Danmark, Finland, Island eller Norge medgiva undantag från första stycket i paragrafen. — 18 § i lagen bibehålles oförändrad. — Ur 19 § första stycket i det remitterade förslaget utgå de ändringar som direkt angiva Danmark, Finland och Norge som intresseområden. Det föreslagna andra stycket utgår likaledes. — 20 § i lagen lämnas oförändrad. — Efter 21 § införes en ny paragraf, betecknad 21 a §, enligt vilken Konungen, efter avtal med nordisk stat, skulle äga förordna att utlännning må avvisas enligt 18 §, om han icke, där så erfordras, innehar jämväl tillstånd att inresa i fördragsslutande stat, eller enligt 19 § även när sådan farhåga som där sägs föreligger med avseende å vistelse i fördragsslutande stat, så ock att utlännning jämväl i annat fall, på begäran av den centrala utlänningsmyndigheten i fördragsslutande stat, må efter prövning som i 20 § (eventuellt andra stycket) sägs avvisas, om det kan antagas att han eljest begiver sig till den stat som framställt sådan begäran. Beträffande prövningen må hänvisas till vad lagrådet anför under 20 § i det följande. — Andra stycket i 55 § kan lämpligen innehålla, att Konungen efter sådant avtal som nyss nämnts äger förordna att vad i första stycket sägs ej skall utgöra hinder mot att utlännning som ankommit till riket från fördragsslutande stat befordras till sådan stat.

20 §.

För de fall, då avvisning kan enligt 19 § andra stycket i det remitterade förslaget komma i fråga på grund av begäran av den centrala utlänningsmyndigheten i Danmark, Finland eller Norge, föreslås i 20 § första stycket, att beslut om avvisning skall meddelas av den centrala utlänningsmyndigheten efter utlänningsnämndens hörande. Motiveringen till experternas förslag kan synas tyda på att utlänningskommissionen alltid skall besluta huruvida utlännningen skall tillåtas inresa eller ej och att utlänningsnämnden städse skall höras innan beslut i ena eller andra riktningen meddelas. Det synes alltför omständligt, att denna ordning skall behöva tillämpas även när avvisning ej anses böra äga rum. Kommissionen bör kunna utan nämndens hörande medgiva inresa, eventuellt genom direktiv till polismyndigheterna.

Lagrådet anser för sin del, att prövningen i fall som avses i 19 § andra stycket kan följa de regler som nu givas i 20 § första, andra och tredje styckena. Så snart det är fråga om politisk flykting är andra stycket tillämpligt. I andra möjligen tveksamma fall är tredje stycket tillämpligt, och instruktionsledes kan direktiv givas enligt vad nyss sagts. Till yttermera visso har utlännningen klagorätt och kan på den vägen snabbt erhålla rättelse, om tillämpning av den danska, finska eller norska centrala utlänningsmyndighetens begäran i det särskilda fallet skulle vara obillig.

Skulle en sådan reglering som nu nämnts icke anses tillfyllest, kan lämpligen såsom tredje stycke i paragrafen intagas föreskrift, att om anledning förekommer till avvisning i fall som avses i 19 § andra stycket, frågan skall underställas den centrala utlänningsmyndigheten och prövas enligt

vad i 20 § andra stycket sägs. Även med denna lösning lärer utlänningskommissionen vara oförhindrad att ge polismyndigheterna sådana direktiv som förut nämnts. I fall då enligt dylika direktiv inresa får äga rum föreligger ej, såsom den här föreslagna bestämmelsen förutsätter, anledning till avvisning. Kommissionen skulle vidare genom stadgandet få möjlighet att i synnerligen brådskande fall meddela beslut om avvisning, ehuru yttrande från utlänningsnämnden icke kunnat inhämtas.

67 §.

Under denna paragraf föreslås införande av skyldighet för innehavare av fartyg och luftfartyg att svara för vissa kostnader, därest utländsk besättningsman här lämnar sin anställning ombord och olovligen inreser i riket eller om s. k. fripassagerare olovligen inreser i riket. Beträffande utländska fartyg föreslås därjämte, att även befälhavaren och av innehavaren här anlitad skeppsklarerare skola svara för samma kostnader.

Bestämmelsen rörande utländska besättningsmän synes böra omfatta ej endast personer som tillhöra den egentliga besättningen utan jämväl andra ombord anställda (jfr sjömanslagen 70 och 71 §§). Motsvarande bestämmelse i den norska fremmedloven (§ 4) gäller utlännning som går i land från en »stilling» ombord å fartyg eller luftfartyg. Stadgandet torde vidare icke böra anknyta till att ett anställningsavtal rättsligt upphör att gälla utan bör vara tillämpligt även å den som blivit akterseglad eller rymt. Vidare må framhållas, att den enligt det remitterade förslaget uppställda förutsättningen att besättningsman lämnar sin anställning under fartygets eller luftfartygets uppehåll här i riket synes för snäv. Bestämmelsen torde böra vara tillämplig även om vederbörande lämnar fartyg som befinner sig utanför den svenska territorialgränsen (på angränsande internationellt vatten eller angränsande danskt, finskt eller norskt territorium). Det måste dock förutsättas, att den olovligen inresan har direkt samband med att vederbörande lämnat fartyget. Detta torde likväl ej behöva särskilt utmärkas i lagtexten.

Bestämmelsen om fripassagerare synes böra gälla den som utan tillåtelse medföljt fartyget eller luftfartyget; behörig tillåtelse kan ibland lämnas även av annan än befälhavaren. I övrigt torde bestämmelsen böra jämkas i anslutning till vad nyss sagts om anställd som lämnar fartyg medan det befinner sig utanför territorialgränsen.

Beträffande stadgandet om ekonomisk ansvarighet för befälhavaren å utländskt fartyg och för skeppsklarerare föreligger enligt lagrådets mening viss tveksamhet, helst som skeppsklarerarnas organisation icke beretts tillfälle att yttra sig över experternas förslag. Lagrådet håller före att möjlighet i allt fall bör finnas att medge undantag från den föreslagna regeln, när den skulle verka uppenbart obilligt. I fråga om regelns utformning i övrigt förordar lagrådet att uttrycket utländskt fartyg utbytes mot »fartyg som har utländsk innehavare» för att under stadgandet må rymmas även svenskt fartyg som upplåtits åt utländsk innehavare. Vad med »skeppskla-

rerare» skall förstås enligt det remitterade förslaget är ej klart. Ansvarigheten torde böra inträda, oavsett om vederbörande är rederiets fasta agent här i riket, auktoriserad skeppsklarerare eller annan som ombesörjt inklarering av fartyget. En förutsättning för ansvarighet måste härvid anses vara, att han inklarerat fartyget vid tillfälle som har samband med den olovliga inresan av besättningsman eller annan.

Under åberopande av det anförda förordar lagrådet, att förevarande paragraf får innehålla, *tredje stycket* att därest utlänning, som är anställd ombord å fartyg eller luftfartyg, lämnar detta och olovligen inreser i riket, fartygets eller luftfartygets innehavare är skyldig att svara för de kostnader som åsamkas det allmänna för utlänningens uppehälle under de närmaste tre månaderna och hans befordran ur riket och att detsamma gäller när någon, som utan tillåtelse medföljt fartyg eller luftfartyg, lämnar det och olovligen inreser i riket, samt *fjärde stycket* att i fråga om fartyg som har utländsk innehavare befälhavaren och den som anlitas för inklarering av fartyget äro pliktiga att, om det ej är uppenbart obilligt, å innehavarens vägnar svara för kostnad som i tredje stycket sägs.

Ur protokollet:

Torsten Johansson

Utdrag av protokollet över justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 8 november 1957.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden NILSSON, STRÄNG, ANDERSSON, LINDELL, LINDSTRÖM, LANGE, LINDHOLM, KLING, SKOGLUND, EDENMAN, NETZÉN, KJELLIN, JOHANSSON.

Efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter anmäler chefen för justitiedepartementet, statsrådet Lindell, lagrådets den 29 oktober 1957 avgivna utlåtande över det till lagrådet den 20 september 1957 remitterade förslaget till *lag om ändring i utlänningslagen den 30 april 1954 (nr 193)*.

Föredraganden anför följande.

Lagrådet har yttrat, att det vore att föredraga, om lagen, i stället för att direkt upptaga bestämmelser som rör Danmark, Finland eller Norge, finge innehålla en i enlighet med föreliggande önskemål begränsad fullmakt för Konungen att från lagens allmänna reglering göra de undantag som befinnas av den nordiska gemenskapen.

I nu gällande utlänningslag har den principen följts, att i lagen uttömmande upptagits de bestämmelser som tar sikte på att hindra utläningar, som på grund av sina individuella egenskaper icke är önskvärda, att uppehålla sig här. De bestämmelser som erfordras för den mer generella utlänningskontrollen har utformats på annat sätt med hänsyn till att möjlighet bör finnas att nedskära denna kontroll.

Även om, såsom lagrådet förutsatt, den fullmakt som lagen skulle ge Kungl. Maj:t, skulle noggrant precisera på vilka grunder avvisning finge ske utöver vad som anges i lagens 18 och 19 §§, finns enligt min mening icke skäl att nu göra avsteg från principen att i lagen uttömmande anges under vilka förutsättningar en utlänningskan nekats tillträde till riket. Denna princip har iakttagits även i våra tidigare utlänningslagar. Jag vill därför förorda att den metod som följts i det remitterade förslaget bibehålls.

Vad angår prövningen av fråga om avvisning i fall som avses i 19 § andra stycket torde det vara påkallat att denna prövning omgärdas med vissa särskilda garantier. Jag är dock beredd att tillstyrka en modifiering av det remitterade förslaget på denna punkt och vill förorda, att prövningen anordnas i enlighet med vad lagrådet i andra hand föreslagit.

Till vad lagrådet anfört under 67 § kan jag i huvudsak ge min anslutning. Något praktiskt behov av att låta de föreslagna bestämmelserna omfatta även den som lämnar fartyg eller luftfartyg utanför territorialgränsen torde emellertid icke föreligga.

Utöver de ändringar som framgår av det förut sagda torde i förslaget böra vidtagas vissa ändringar av formell natur.

Man torde kunna räkna med att ratifikation av överenskommelsen sker å sådan tid att överenskommelsen kan träda i kraft den 1 april 1958.

Föredraganden hemställer att Kungl. Maj:t måtte genom proposition *dels* äska riksdagens godkännande av överenskommelsen den 12 juli 1957 mellan Sverige, Danmark, Finland och Norge om upphävande av passkontrollen vid de internordiska gränserna;

dels ock jämlikt § 87 regeringsformen föreslå riksdagen att antaga det i enlighet med det föregående jämkade lagförslaget.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdde hemställen förordnar Hans Kungl. Höghet Regenten, att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Ulla Larsson